

Täysistunto

Tiistai 4.12.2018 klo 14.02—20.52

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 20.52.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.02—15.59), puhemies Paula Risikko (15.59—18.01 ja 19.55—20.52) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.01—19.55).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Lakialoite laiksi kansanedustajain eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 84/2018 vp Antti Kaikkonen kesk ym.

Lähetekeskustelu>

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.03 **Antti Kaikkonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisten luottamus eduskuntaa kohtaan rakentuu paljolti siitä, että me kansanedustajat hoidamme työmme, lakien säätämisen ja valtion talousarvion hyväksymisen, mahdollisimman hyvin. Tärkeää luottamuksen rakentamisen kannalta ja rakentumisen kannalta on myös, että toimimme oikeudenmukaisesti ja pidämme kaikessa kiinni kohtuuden vaatimuksesta.

Kansanedustajien sopeutumiseläke on etenkin viime vuosina koetellut ihmisten oikeudentuntoa — kai voi sanoa, että aivan syystä. Se on koettu epäoikeudenmukaiseksi, kun samaan aikaan on Suomen talouden kuntoon laittamiseksi muun muassa nostettu eläkeikää ja jouduttu hallituspohjasta riippumatta usein säästämään palveluista ja etuuksista ja muutoinkin edellytetty monessa kohtaa ihmisiltä joustamista. On myös todettava, että joissain tapauksissa sopeutumiseläkettä on käytetty alkuperäisen tarkoituksensa vastaisesti.

Arvoisa puhemies! Nyt epäkohdat ollaan korjaamassa. Tällä kahdeksan eduskuntaryhmän yhteisellä lakialoitteella sopeutumiseläke, jota on periaatteessa voinut saada maail-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

man tappiin asti, niin sanoakseni, lopetetaan. Se loppuu nyt. Jos eduskunta hyväksyy uudistuksen, maaliskuusta alkaen kansanedustajat ovat toimikautensa jälkeen oikeutettuja sopeutumisrahaan. Sitä voi saada yhdestä kolmeen vuotta. Sopeutumisrahan suuruus olisi vähintään 2 100 euroa kuukaudessa, ja sen määräytymisessä otetaan huomioon myös pääomatulot. Sopeutumisrahaa maksetaan jo vuonna 2011 ja sen jälkeen eduskuntaan valituille. Nyt sen piiriin ovat siis tulossa kaikki maamme entiset ja nykyiset kansanedustajat.

Arvoisa puhemies! Eduskunnassa pitkään toimineiden kansanedustajien etuja heikennetään uudistuksessa taannehtivasti. Nyt sopeutumiseläkettä saavilla olisi oikeus saada sopeutumisrahaa kolme vuotta lain voimaantulon jälkeen. Lisäksi muut eläkkeeseen oikeutetut entiset kansanedustajat voivat saada uutta sopeutumisrahaa kaksi tai kolme vuotta riippuen siitä, kuinka pitkään he ovat eduskunnassa olleet. Lakialoitteen allekirjoittaneet eduskuntaryhmät pitävät näitä järjestelyjä perusteltuina kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi. Lakialoitteen laadinnassa kuultiin myös perustuslakiasiantuntijoita. Heidän näkemykselleen annettiin tässä työssä iso painoarvo.

Arvoisa puhemies! Uskon, että uudistuksen jälkeen olemme tilanteessa, joka istuu nykyistä tuntuvasti paremmin ihmisten oikeudentuntoon ja oikeudentajuun. Samalla eduskunnassa siirrytään tavanomaisemman työttömyysturvan suuntaan. Kiitän keskustan eduskuntaryhmän puolesta lämpimästi muita lakialoitteen allekirjoittaneita edustakuntaryhmiä ja eduskunnan puhemiestä hyvästä yhteistyöstä uudistuksen valmistelussa. Ajattelen, että samanlaista yhteisen näkemyksen rakentamista tarvitsemme tulevaisuudessa muissakin asioissa, kun teemme yhdessä työtä Suomen ja suomalaisten parhaaksi.

Lopuksi esitän, arvoisa puhemies, toiveen asianomaisille valiokunnille, että tämä lakialoite voitaisiin käsitellä valiokunnissa ripeästi mutta asianmukaisesti ja hyvissä ajoin ennen vaalikauden loppua.

14.07 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki tiedämme, ennen vuotta 2011 eduskuntaan valitut kansanedustajat ovat olleet oikeutettuja sopeutumiseläkkeeseen, jos he ovat toimineet kansanedustajina vähintään 7 vuotta. Tämä sopeutumiseläke on taannut heille tarvittaessa ruhtinaallisen tulotason aina vanhuuseläkeikään asti, jopa kymmenien vuosien ajaksi, vaikka he eivät olisi enää päivääkään tehneet töitä. Sopeutumiseläke on aiheuttanut vain ahneutta ja laiskuutta.

Olemme saaneet lukea useita uutisointeja, kuinka työikäiset entiset kansanedustajat nostavat suuria sopeutumiseläkkeitä keräten samaan aikaan myös muhkeita pääomatuloja. Ensinnäkin tämä on todella väärin tavallisia kansalaisia kohtaan, mutta kuten olen aikaisemminkin todennut, on se myös väärin, että tämä vääristää yritysten välistä kilpailua, kun exkansanedustajien yritystoimintaa tuetaan sopeutumiseläkkeen muodossa. Sopeutumiseläke toimii starttirahana ja samalla yrittäjän lisätulona, vaikka pyörittäisi yritystoimintaa alle omakustannehinnan näin kilpailua vääristäen. Sopeutumiseläke tuo myös lisätuloja, jos entistä kansanedustajaa ei huvita tehdä ansiotyötä täysipäiväisesti tai ollenkaan. [Martti Mölsä: Ihan kun oikeakin eläke!]

Sopeutumiseläke on ollut tarkoitettu eduskunnasta pudonneiden kansanedustajien tilapäiseksi työttömyysturvaksi — tilapäiseksi. Sopeutumiseläkejärjestelmää on käytetty kuitenkin sumeilematta väärin. Esille tulleet väärinkäytökset ovat suututtaneet kansalaiset, ja nyt siihen on tulossa muutos. Sopeutumiseläke on ollut entisten kansanedustajien kohtuuton ja avokätinen työttömyysturva sekä toimeentulon lisä, mihin ei ole hallituksen leikkaukset vaikuttaneet. Kyllä kansanedustajien pitäisi sopeutua takaisin normaaliin työelä-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

mään, kun samaan aikaan kansalaisten vaaditaan sopeutuvan muuttuviin työmarkkinoihin sekä uudelleen koulutautumaan ja hakemaan töitä entistä pidemmän työmatkan päästä.

Arvoisa puhemies! Toivon hartaasti, että saamme vihdoinkin maaliin sopeutumiseläkkeen lopettamispäätöksen. [Simon Elo: Kannatatteko sitä?] Se on oikeus ja kohtuus. 27.4.2016 tässä salissa käsiteltiin tekemääni lakialoitetta, jossa esitettiin sopeutumiseläkkeen pois-toa. Vain kuusi henkilöä, kaikki perussuomalaisia, puhui täällä sopeutumiseläkkeen pois-ton puolesta. Onko median paine saanut nyt kaikki heräämään? [Vastauspuheenvuoro-pyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tarkoitus on, että kun tämän aloitteen allekirjoittajia löytyy kutakuinkin kaikista ryhmistä, niin käytäisiin nyt ryhmittäin varsinaiset puheenvuorot, jotka on tänne pyydetty, ja sen jälkeen vasta debattia, jos tarvetta on.

14.10 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! On pakko tietysti ilolla tervehtiä sitä, että eduskunta itsessään on herännyt tähän. Toki mediapaine on vaikuttanut ja ehkä sitten se, että jotkut eduskunnassa ovat lähteneet populismin ratsastamisen rattaille. Nämä virheelliset käytännöt olisi pitänyt poistaa jo aikoja sitten, eli pääomatulojen osalta olisi sopeutumiseläkkeen kohdalla pitänyt jo aikoja sitten ratkaista tämä ongelma. [Jukka Gustafsson: Totta!] Minä ymmärrän, että tässä on ollut taustalla se, että me eri puoluetahojemme kautta olemme eri lailla työllistettäviä kansanedustajia. Vapaille markkinoille pääluottamusmiehen ja vasemmistolaisen kansanedustajan työllistyminen ei ole niin yksinkertaista kuin ehkä nyt olemme havainneet: eduskunnan ovet käyvät niin kuin hollitalli, kun eräästä eduskuntaryhmästä mennään lääkeliikkeen ja terveysalojen yrityksiin jo kesken kauden. Me emme ole samanlaisessa asemassa oman puoluekantamme takia, ja siksi on hyvä, että meillä on järjestelmä, joka turvaa meitä myös työttömyyden osalta.

En arvostele tätä päätöstä sinällään, koska tämä on oikeutettu ja tasavertainen kaikkien osalta, mutta olisin toivonut, että tämän päätöksen olisi valmistellut ulkopuolinen taho, niin kuin meidän palkkioita säätelevä palkkiotoimikunta. Ei tule koskaan aivan täydellistä, kun ihmiset voivat itse määritellä oman työsuhteensa ehtoja. Silloin objektiivisuus jollakin tavoin kuitenkin hajaantuu. Ja tässäkin mallissa on niitä puutteita, joita varmasti tullaan toivottavasti jatkossa korjaamaan.

Sopeutumisrahan määritelmänä olisi pitänyt olla ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteisuus. Silloin meidän ei olisi tarvinnut määritellä sinne, että se on vähintään 2 100 euroa ja että huomioidaan tietyiltä osin joitakin tulonmuodostuksia ja ikävuosia. Olisi ollut paljon yksinkertaisempaa, että jokainen tulojensa mukaan saa niin sanottua ansiosidonnaiseen päivärahaan verrattavaa tuloa ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteiden perusteella, eikä välttämättä niin, että siellä on ikävuosia ja muita. Me olisimme tulleet vielä enemmän kansalaisten kanssa tasavertaiseen asemaan. Me olisimme voineet keskustella tuolla toreilla ja turuilla siitä, että olemme tässä yhteiskunnassa samanlaisessa asemassa kuin palkansaaja. Se olisi ollut tärkeää, että me olisimme lähteneet siihen.

Mutta toki on hyvä, että emme ole vaatimassa, niin kuin perussuomalaiset olivat yhdes-sä vaiheessa vaatimassa, että pitää olla ansiosidonnainen päiväraha. Perussuomalaisilta unohtui se, että ansiosidonnaisessa päivärahassa pääomatulot eivät vähennä ansiosidonnaista päivärahaa. Nyt tässä eduskunnan tekemässä päätöksessä sopeutumisrahan osalta pääomatulot vähentävät sopeutumisrahaa. En ole ihan varma, mitä kaikkea perussuomalaiset ovat ajatelleet, kun ensin vaadittiin ansiosidonnaista päivärahaa [Laura Huhtasaaren vä-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

lihuuto] ja sitten ei kuitenkaan hyväksytty tätäkään järjestelmää, että nostettiin lähelle ansiosidonnaista päivärahaa, mutta se ei ole onneksi edustaja Myllykosken päänsärky. Se on ehkä sitten enemmän perussuomalaisten omaa murehtimista ja jälkeensä märehkimistä. [Laura Huhtasaari: Meillä on oma linja!] — Nimenomaan oma linjanne, joka on todellakin epäselvä.

Arvoisa herra puhemies! Järjestelmä, joka tekee yhteiskunnasta tasapuolisemman kansanedustajien ja kansalaisten välillä, on kannatettava, ja siksi henkilökohtaisesti olen sitoutunut tähän uudistukseen, vaikkakin siellä on tiettyjä valuvikoja. Siellä on nyt oikein huomioitu ne käytetyt ajat, kun kansanedustaja on ministerinä, niin että hänen ansiotasonsa tulee huomioiduksi [Ilkka Kanerva: Ei huomioida!] sopeutumisrahassa, kun sinne tulee viimeiset ja ensimmäiset 15 vuotta. [Ilkka Kanerva: Ei auta! — Pertti Salolainen: Ei auta!] — Jos minä nyt oikein olen sitä lukenut, niin kyllä se tulotaso sieltä silloin huomioidaan. [Ilkka Kanerva: Ei tule! — Pertti Salolainen: Ei tule! — Jukka Gustafsson: Valiokunta korjaa sen!] — No, sitten toivotaan, että valiokunta korjaa, koska minusta se luottamustehtävän hoitaminen, jonka ihminen on täällä eduskunnassa saanut, kun hän on hallituksessa ministerinä, tulisi kyllä huomioida. [Pertti Salolainen: Hyvä!] Minun mielestäni se on oikeudenmukaista. Se on tämän järjestelmän heikkous, että me emme nyt tehneet tätä ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteiden perusteella. Ei ansiosidonnaista päivärahaa, mutta se olisi pitänyt huomioida, kuinka niitä tuloja tulee, niin kuin eläkejärjestelmässä. — Kiitoksia.

14.16 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta on saanut viimein korjattua kansalaisten oikeustajua ja myös moraalialla koetelleen epäkohdan ja lakkauttanut nykyisten ja entisten kansanedustajien sopeutumiseläkkeet. Jatkossa ei enää ole mahdollista, että nuori kansanedustaja jää eläkeikänsä asti — jopa eläkeikänsä asti — sopeutumiseläkkeen varaan tai suoraan sanottuna kikkailee yritystoiminnallaan itselleen lisäansioita. Kohutuottoman eläkejärjestelmän tilalle tulee lyhyempi sopeutumisraha, jota maksetaan vain tarpeen mukaan ja vain rajallisen ajan. Tämä siirtymäsäännös, mikä julkisuudessakin on otettu esille, on tarpeen jo sen puolesta, että tämä esitys on perustuslain mukainen eli kukaan ei joudu kohtuuttomaan tilanteeseen.

Muutoksen myötä esimerkiksi pääomatuloja runsaasti saavilla edustajilla ei enää ole mahdollisuutta nostaa sopeutumisrahaa lisäansioita kerätäkseen, ja moni mediassakin näkemämme väärinkäytös muuttuu yksinkertaisesti mahdottomaksi. Eläkkeen korvaava sopeutumisraha on kuin kansanedustajan ansiosidonnainen mutta on itse asiassa monilla edustajilla ansiosidonnaista matalampi. On hienoa, että eduskunnassa vallitsi lähes yksimielinen halu remontoida väärinkäytöksille altis järjestelmä. Sinisetkin olivat tässä työssä mielellään mukana.

En voi kuitenkaan olla ihmettelemättä, että perussuomalaiset ovat jättäytyneet ulos tästä päätöksestä poistaa kansanedustajien sopeutumiseläkkeet. Kuten tässä edustaja Myllykoski toi esille, perussuomalaisille ei käynyt 2 100 euron vähimmäiskorvaus, vaan esitettiin, että otettaisiin käyttöön ansiosidonnainen työttömyysturva kansanedustajille, jolloin vähimmäistasoksi olisi tullut 2 400 euroa — 300 euroa enemmän kuukaudessa. Ja lisäksi heidän esityksessään pääomatuloja, kuten edustaja Myllykoski toi esille, ei olisi otettu huomioon.

Edustaja Lehto puheenvuorossaan sanoi, että kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmä on ollut ahneutta ja laiskuutta. Varmasti tässä väitteessä on totuuden perää. Mutta yhtä

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

lailla voi kysyä: Onko perussuomalaisilta ahneutta vaatia 2 400, kun muut eduskuntaryhmit esittävät 2 100? Onko perussuomalaisten laiskuutta, että ette ole ottaneet selvää, että teidän mallissanne pääomatuloja ei oteta lainkaan huomioon? [Kari Kulmala: Hyvä tarina on tärkein!] Edustaja Saarakkala, sinisten kansanedustaja, aikanaan on tehnyt aivan vastaavanlaisen esityksen kuin mitä edustaja Lehto sinänsä oikeutetusti kertoi tehneensä, lakialoitteena esittänyt, että tämä järjestelmä lakkautetaan. Mutta kysymys herää, miksi edustaja Lehto puheenvuorossaan ei kertonut, että te ette ole nyt tässä mukana. Te ette ole lakkauttamassa kansanedustajien sopeutumisrahajärjestelmää, vaikka muuten puheet ovat kovia. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Siniset ovat tyytyväisiä tähän esitykseen. Se on kohtuullinen, se on perustuslain mukainen, se on kansan oikeustajua vastaava, ja mikä tärkeintä, se toteutuu. Siinä on valittamisen ja vaikuttamisen välinen ero.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Nyt puhujalistassa on seuraavana edustaja Lindtmanin puheenvuoro. Myönnän vielä hänelle puheenvuoron, ja sen jälkeen tultaisiin listassa tilanteeseen, jossa on samasta ryhmästä useampia edustajia, mistä syystä Lindtmanin puheenvuoron jälkeen käydään tässä debatti.

14.20 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies, käytän tämän puheenvuoron jo vähän niin kuin ennakkoon paikalta.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kyse asiasta, josta on pitkään, pitkään puhuttu: tällä lakialoitteella epäoikeudenmukaiseksi koettu sopeutumiseläkejärjestelmä loppuu. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on käsitellyt tämän lakialoitteen, ja teimme päätöksen ylimielisesti: olemme tämän lakialoitteen takana. Ja siksi olen itse henkilökohtaisesti tämän lakialoitteen allekirjoittanut.

Todella on niin, että nyt loppuu — ja hyvä niin — tämä kansalaisten oikeustajua ihan syystä koetellut järjestelmä, jossa on ollut mahdollista nostaa sopeutumiseläkettä eläkeikään asti, ja sitten sitä on koetellut erityisesti tämä kikkailu näillä pääomatuloilla, että samaan aikaan on ollut mahdollista nostaa vaikka kuinka isoja pääomatuloja ja samaan aikaan sitten tätä sopeutumiseläkettä.

Tässä on todella huolellinen valmistelu tehty täällä eduskunnassa. Tämä on käyty tarkkaan läpi, on pyydetty valtiosääntöoppineiden lausuntoja ja on löydetty sellainen malli, jolla tällä tavoin, ehkä jopa vähän poikkeuksellisellakin tavalla, tähän järjestelmään voidaan puuttua.

Haluan myös omasta puolestani kiittää muita eduskuntaryhmiä hyvästä valmistelusta. On hyvä, että tähän saatiin erittäin laaja enemmistötuki taakse täältä eduskunnasta, ja uskon, että tämä asia voidaan nyt käsitellä ripeästi valiokunnissa.

Tietysti on valitettavaa, että kaikki eduskuntaryhmit eivät ole tässä mukana. Tässä sellaisiakin vaihtoehtoja esitettiin, että kansanedustajille olisi kertynyt sellaista työttömyysturvan kaltaista turvaa, joka edelleen olisi voinut mahdollistaa näiden pääomatulojen nostamisen riippumatta siitä, kuinka isoja nämä pääomatulot olisivat. Ja kun se oli se yksi keskeinen asia, joka koettiin kansalaisten keskuudessa epäkohdaksi, niin sen takia mielestäni tämä lakialoite on järkevämpi malli. Eli kun on ollut niitä ajatuksia — joita ilmeisesti tässäkin prosessissa esitettiin niiden ryhmien toimesta, jotka nyt tässä lakialoitteessa eivät ole mukana — tästä pääomatulojen nostamisesta edelleen, niin mielestäni se on syytä tässä

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

samassa lopettaa, ja olenkin tyytyväinen siihen, että tähän löytyi erittäin laajan enemmistön tuki. Toivon, että tämä asia etenee ripeästi valiokunnissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron asiasta, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.23 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämäkin on vain osauudistus, joka koskee vain ja ainoastaan tätä sopeutumiseläkettä. Edellisen kerran, kun tehtiin uudistus siihen liittyen, huomattiin, että se tapahtui julkisuuden paineessa ja kiirehtien, ja siihenkin jäi valuvikoja. On aivan varma asia, että kaikista näistä kansanedustajien työhön liittyvistä tekijöistä joudutaan jatkossakin keskustelemaan. Siksi olisi pitänyt olla rohkeutta — ja voi sitä löytyä vieläkin ennen kuin tämä kausi on loppuun menty — että tehdään periaatepäätös ryhmien välillä siitä, että linjataan, että ulkopuolinen valmistelevalle elin rakentaa mallin, joka pitää sisällään kaikki kansanedustajan työhön liittyvät tekijät, kulukorvaukset, asumisen, palkan, kaikki muut työnteon ehdot, jotta voidaan luoda sellainen järjestelmä, että se on läpinäkyvä, se kestää aikaa ja kritiikkiä, on ennustettava eikä muutu kesken kauden. Silloin uskon, että tämä tilanne on paljon parempi kansanedustajille, kansalaisille ja [Puhemies koputtaa] heidän välillään.

14.24 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En puhu nyt sopeutumisrahasta, se on ilmeisesti ratkaistu tässä aika hyvin. Puhun ihan oikeasta eläkkeestä, jonka epäkohdat piti myöskin ratkaista tässä yhteydessä.

Tiedustelin Kevasta tässä jokin aika sitten, minkälaisen eläkkeen saan. Sieltä kerrottiin, että senttiäkään ei tule ministerieläkettä — senttiäkään ei tule ministerieläkettä kahdeksan vuoden raatamisesta ministerinä.

Meitä on useita entisiä ministereitä, jotka ovat samassa asemassa kuin minä, ja tässä piti ratkaista nyt meidän asemamme. Nyt olen epä tietoinen — minä en sano varmasti mitään, tulin Washingtonista UaV:n matkalta, mutta katsoin, että alkupäästä 15 vuotta tai sitten loppupäästä 15 vuotta. Se ei esimerkiksi minulle käy ollenkaan, koska minä olen siinä välissä ollut kahdeksan vuotta ministerinä. [Ilkka Kanervan välihuuto] — Ja tässä on meitä useita tuossa eturivissä, jotka ovat samassa tilanteessa.

Nyt sanon vain sen, että on hyvä, että täällä edustaja Myllykoski kiinnitti tähän asiaan huomiota. [Puhemies koputtaa] Tämähän ei voi olla näin. Ei meillä voi olla kahdenlaisia ministereitä: niitä, jotka saavat ministerieläkettä, ja niitä, jotka eivät saa. Tässä ei ole nyt kysymys mistään epäoikeudenmukaisuudesta. Tässä on kysymys tasa-arvosta, siitä, että kaikkia entisiä ministereitä kohdellaan täsmälleen samalla tavalla. [Puhemies koputtaa]

En sano siis mitään varmaa vielä, koska en ole niin syvällisesti paneutunut tähän lakiesityksen [Puhemies koputtaa] kompleksisuuteen tältä osin. Sanon vain sen, että jos ei tätä muuten saada selville, [Puhemies koputtaa] niin tämä epäkohta on valiokunnassa korjattava.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sattuneesta syystä puhemiehen joustovara oli poikkeuksellisen pitkä tässä puheenvuorossa. [Jukka Gustafsson: Ihan oikeutusti! — Ilkka Kanerva: Meillä on hyvä puhemies!]

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

14.26 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tähän ministerien eläkeasiaan ota kantaa; ainoa vain, että toivon myöskin, että sitä sitten valiokunnassa käsitellään.

Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron sen takia, että olen halunnut ainakin itse kansanedustajan työssä noudattaa mahdollisimman hyvää työmoraalia. On ollut suorastaan sietämätöntä tämän talon ulkopuolella törmätä ja olla mukana niissä kansalaiskeskusteluissa, joissa on sivuttu näitä kansanedustajien sopeutumiseläkkeitä. Nyt otamme yhteisesti merkittävän askeleen parempaan suuntaan. Täysin hämmästynyt olen siitä, että perussuomalaiset-niminen puolue haluaa säilyttää yhden suurimmista maksussa olevissa eläkkeissä olevista epäkohdista, että pääomatulot voidaan säilyttää entisellään. Eihän tässä ole mitään järkeä kansalaisten tasa-arvon ja oikeudenmukaisuusajattelun kannalta.

14.27 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset todella haluamme lakkauttaa sopeutumiseläkkeen. Me perussuomalaiset korostamme edelleen, että me olisimme voineet hyväksyä suoraan mallin, jossa kansanedustajan sopeutumisraha olisi tuotu aidosti ja kaikissa tilanteissa palkansaajan kanssa samalle viivalle kaikine velvoitteineen. Näin ei uudessa mallissa ole, ei koske aktiivimallia. [Välihuutoja vasemmalta] Siis tulee kuin manulle illallinen. [Eduskunnasta: Entä pääomatulot?] — Ei, muuten tällä tavalla, mutta sitten olisi... — [Ilkka Kanerva: Ei se tiedä niistä mitään!] — Joo, pääomatuloja ei hyväksytä. — [Hälinää] Nyt on sen verran mököä, niin jatketaan kohta.

14.28 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että kansan oikeudentuntoon on vastattu ja yhteisesti, ilman perussuomalaisia, olemme saaneet sovittua, että tämä eläkejärjestelmä muutetaan niin kuin kansalaiset haluaisivat.

Ihmettelen todella paljon, että perussuomalaiset haluaisivat tämän suurimman epäkohdan — sen, että pääomatuloilla, yrittämisellä kikkailu voisi jatkua — säilyttää omassa mallissaan, kun kaikki muut ryhmät täällä ovat tunnustaneet sen, että se juuri on suurin epäkohta ja siihen tulee puuttua.

Toivoisin vielä, että perussuomalaisetkin kääntäisivät kelkkansa ja tulisivat kansan tunteiden puolelle ja ymmärtäisivät, että eivät kansanedustajat voi toimia, kuten muu kansa ei halua.

14.29 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreän ryhmän mielestä on erinomaisen hyvä asia, että tähän on löydetty nyt ratkaisu ja tämä sopeutumiseläkejärjestelmä lakkautetaan. Se on ollut aivan kohtuuton, eikä se ole ollut kyllä tätä päivää.

On aivan selvä asia, että silloin kun kansanedustaja lopettaa työnsä, hän tarvitsee sen turvan — niin kuin kuka tahansa, kun työt loppuvat — mutta tämä vanha järjestelmä, jossa se turva on ollut käytännössä ikuinen eikä ole velvoittanut mihinkään, ei ole sellainen, mikä tähän päivään kuuluu, ja on erinomaisen hienoa, että ryhmät yhdessä ovat löytäneet tähän sovun. Ja on todella valitettavaa, että perussuomalaiset jäivät tästä ulos, mutta toivon, että he voisivat tulla tähän edelleen mukaan.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Meille on tärkeätä ollut myös se, että myös muutoin kansanedustajien sosiaaliturva on lähempänä muiden sosiaaliturvaa. Että vaikka me saamme palkkiota emmekä palkkaa, niin esimerkiksi sairausrahassa [Puhemies koputtaa] ja muussa tämä huomioitaisiin.

Ja lopuksi haluan muistuttaa, että sopeutumiseläke on työttömyysturvan kaltainen, ja sen takia tämä päätös [Puhemies koputtaa] ei tarkoita, että muihin eläkkeisiin ei voisi myöhemmin puuttua.

14.30 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Med den här lagmotionen avslutas nu riksdagsledamöternas anpassningspensionssystem. Svenska riksdagsgruppen är med om den här lagmotionen och stöder den alltså.

Det är ändå kanske skäl att poängtera också i det här sammanhanget att den här lagmotionen ingriper retroaktivt i tidigare bestämda och beviljade pensionsförmåner och därför är det också viktigt att den får en grundlig och saklig behandling i utskotten.

Herra puhemies! Tässä nyt lakkautetaan kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä, ja meidän eduskuntaryhmä on siinä mukana, kuten kaikki muutkin ryhmät, paitsi yksi.

Haluan painottaa sitä, että nyt kun olemme muuttamassa takautuvasti aikaisemmin päätettyjä ja myönnettyjä eläkkeitä, niin on myös paikallaan, että tämä saa perusteellisen ja asiallisen valiokuntakäsittelyn.

Ja sitten vielä tästä, kun nyt sopeutumisrahaa nostetaan lähemmäksi palkansaajan ansiosidonnaista työttömyysrahaa: Minusta se on kohtuullista. Se ei ole vielä ihan sillä tasolla kuin työttömyysraha, mutta kuitenkin sitä nostetaan lähemmäksi, ja se on asiallista. [Puhemies koputtaa]

14.32 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa ja varsin perusteltua, että eduskuntaryhmät yhdessä ovat nyt pystyneet sopimaan, pois lukien yksi eduskuntaryhmä, että tämä epäoikeudenmukaiseksi koettu kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä nyt lakkautetaan. Ja on varsin toivottavaa, että tämä kohtuullisen ripeästi mutta asiallisesti tässä talossa pystytään hoitamaan, jotta todella tämä järjestelmä on nyt sitten kuopattu 1.3.2019 lukien.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla yhdyn kyllä niihin hämmästelyihin, joita tässä salissa nyt useampi kollega on todennut perussuomalaisten eduskuntaryhmän suuntaan. Jos olen ymmärtänyt oikein, niin te haluatte siis vielä antaa lisää rahaa näille sopeutumisrahan saajille ja säilyttää tämän suurimman epäkohdan, mikä liittyy siihen, että pääomatuloja pystytään edelleen nostamaan ilman, [Ville Tavio: Missä näin on ollut?] että se vaikuttaa tähän rahaan. Sehän on tämä teidän esityksenne, kun se on nykyisessä ansiosidonnaisessa päivärahassa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja sitä te olette esittäneet. [Ville Tavio: Ei me esitetä ansiosidonnaista!] Olisiko nyt vielä perusteltua kysyä, voisitteko te tulla järkiinne ja tulla tähän yhteiseen rintamaan mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Östman ja hänen jälkeensä edustaja Niikko, vastauspuheenvuorot.

14.33 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahdeksan eduskuntaryhmää on tehnyt tämän lakialoitteen, jolla kansanedustajan sopeutumiseläkejärjestelmä lopetetaan ja korvataan sopeutumisrahalla, ja hyvä näin.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Vielä kerran haluan muistuttaa perussuomalaisille, jos teille on edelleen jäänyt epäselväksi: päinvastoin kuin te tiedotte heti sen päätöksen jälkeen, sopeutumiseläkkeitä ei koroteta, vaan ne lakkautetaan. On totta, että pienimmälle sopeutumisrahalle tehtiin korjaus. On siis totta, että 2 100 euroa on 300 euroa enemmän kuin 1 800 euroa, mutta 2 100 euroa on samaan aikaan 300 euroa vähemmän kuin 2 400 euroa, jonka te alun perin ja näköjään loppuun asti olisitte vaatimassa. Teille ei riittänyt, vaan te halusitte 300 euroa enemmän kuin me muut ryhmät, [Ville Tavio: Missä näin on ollut?] eikä sekään vielä riittänyt teille. Miksi te haluatte järjestelmän, joka edelleen mahdollistaa pääomatulojen saamisen ilman, että se vaikuttaa tähän kansanedustajan tulotasoon?

14.34 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että nyt kerankin käydään tämä asia kunnolla läpi. [Eduskunnasta: Niin on!] Tämän nykyisen eläkejärjestelmän, sopeutumiseläkejärjestelmän ovat tehneet vanhat puolueet, juuri nämä, jotka nytten kilvan kehuvat, että he poistavat epäkohtia. Te olette tämän saaneet aikaiseksi. Ja nytten kun tässä tarjottiin sellaista ota tai jätä -sopimusta, mihin ei saanut tehdä mitään muutoksia, niin perussuomalaiset eivät voineet sitä hyväksyä. Me emme olleet millään tavalla hyväksymässä sitä, että pääomatulot edelleenkin jäävät. Me olisimme halunneet poistaa ne, joten meiltä ei ole mitään erillistä esitystä tullut, kun te ette halunneet sinne tehdä mitään muutoksia.

Suurin epäkohta, mikä tässä on, on se, että te halusitte tämän esityksen kautta myös lisätä ja koplata itsellenne 260 euroa lisää rahaa kuukaudessa. Tässä korotetaan kansanedustajien sopeutumisrahaa samaan aikaan, [Anne Kalmarin välihuuto] kun se dinosauruspykälä nytten poistetaan. Siinä mielessä se on epäoikeudenmukaista niitä kansalaisia kohtaan, jotka laitetaan työttömyyskortistoon aktiivimallin piiriin, jonka ministeri Lindström on keksinyt ja te, hallitus, olette keksineet, ja meidän mielestämme myös kansanedustaja, jos jää työttömäksi, niin sinne samaan jonoon vaan työvoimatoimistoon. Mutta teille se ei sopinut.

14.36 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kansanvaltaisessa demokratiassa ensi keväänä kansa päättää, kuka siellä jonossa sitten on ja kuka ei.

Mutta mitä tulee tähän edustaja Niikon väitteeseen, että mitään muutoksia ei saisi tehdä: hyvänen aika, me kävimme useamman neuvottelukierroksen ryhmien kesken, joissa perussuomalaisienkin edustaja oli paikalla, teki muutosesityksiä niin kuin kaikki muutkin, mutta lopulta ilmoitti, ettei ole tässä yhteisessä esityksessä mukana.

Katsotaanpa nyt ne kolme asiaa, mitä perussuomalaiset ovat tässä esittäneet: Olette esittäneet, että haluatte lakkauttaa sopeutumiseläkejärjestelmän. Hyvä, niin mekin, mutta te ette ole mukana siinä ratkaisussa. Toinen on, että ette halua korotettua sopeutumisrahaa. No, te esitätte vielä enemmän, kuin mitä tässä neuvotteluesityksessä esitetään. [Perussuomalaisien ryhmästä: Ei!] Kolmas, te ette halua, että pääomatulot olisivat sellaisena tekijänä, jonka voisi ottaa silloinkin, kun saa korotettua sopeutumisrahaa.

No, teidän esityksessänne, jossa tulee ansiosidonnainen työttömyysturva, lain mukaisesti ei voida ottaa pääomatuloja huomioon. Saisi siis ansiosidonnaisen ja saisi ne pääomatulot vielä päälle, mitä tässä järjestelmässä, jota muut ryhmät esittävät, ei tule. [Puhemies koputtaa] Tutustukaa edes omaan esitykseenne, jos ette meidän esitykseemme.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

14.37 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se tosiasiaa oli kuitenkin niin, että tämä viimeinen kierros, mitä ainakin meille esitettiin, oli niin, että ota tai jätä, tämä on kokonaisuus. Siinä ei päästy viilaamaan ensimmäistäkään lisäesitystä.

Tässä on muitakin epäkohtia, esimerkiksi se, että ensimmäisen vuoden jälkeen olisi oikeutettu sopeutumisrahaan. Eikö se nyt ole niin, että, muistaakseni, kolme vuotta pitäisi olla kansanedustajana? Tämähän on ihan kuin räätälöity joitakin edustajia varten, jotka ovat täällä vuoden istuneet tai vähän pidempään. Ja siinä mielessä täytyy todeta se, että olisi ollut kohtuullista kuitenkin tässä korjata se, mistä tämä lähti liikkeelle. Mehän halusimme yksimielisesti poistaa ne dinosauruseläkkeet, ja siitä tämä koko pallo lähti liikkeelle. Eikö ole näin? Tästä olemme samaa mieltä.

Mutta nyt sinne haluttiin koplata erilaisia lisäyksiä, ja yksi lisäys on se, että 260 euroa tulee lisää rahaa. Ja tämä ei meille käy, koska ollaan samaan aikaan leikattu kansalaisilta niin paljon etuuksia tälläkin hetkellä. Ja toisekseen, jos olisi käynyt niin, että tämä olisi sidottu ansiosidonnaiseen päivärahaan, me olisimme sen hyväksyneet sen tähden, [Puhemies koputtaa] että se olisi ollut samalla viivalla palkansaajan kanssa. Silloin palkansaaja olisi hyväksynyt myös sen, että kansanedustaja menee [Puhemies koputtaa] työttömyyskortistoon ja tarvittaessa aktiivitoiminnan piiriin, [Puhemies koputtaa] jos ei töitä löydy.

14.38 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tehtävä on ylläpitää yhteiskunnassa oikeudenmukaisuuden henkeä, ja sitä tämäkin lakialoite nyt sitten vahvistaa. Eli tämä sopeutumiseläkejärjestelmä on koettu laajasti epäoikeudenmukaisena, ja nyt se eläkejärjestelmä loppuu, ja kaikki kansanedustajat siirtyvät sopeutumisrahajärjestelmän piiriin.

Tässä oli kaksi epäkohtaa, jotka nousivat esille. Yksi oli se, että tämä sopeutumiseläkejärjestelmä ei ollut ajallisesti rajattu — nyt se rajataan aivan selvästi. Toinen epäkohta oli se, että pääomatulot eivät pienentäneet sopeutumiseläkkeen määrää — nyt sekin epäkohta tässä poistetaan. Eli tässä selvästikin muutetaan tätä järjestelmää nyt ajallisesti rajatuksi ja lähemmäksi oikeudenmukaisuuden periaatetta.

Mutta perussuomalaisten johdonmukaisuus on täysin kateissa. Edustaja Niikko sanoi tuossa, että vuoden jälkeen voi saada jo sopeutumisrahaa, ja samalla hän huutaa ansiosidonnaisen perään, jota voi saada jo kuuden kuukauden jälkeen. Kuuden kuukauden työsäolon jälkeen voi saada ansiosidonnaista, ja te pyydätte sitä. Olkaa johdonmukaisia lausunnoissanne. [Eduskunnasta: Populistit eivät ole johdonmukaisia!]

14.39 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo monessa puheenvuorossa on todettu, tämä vanha sopeutumiseläkejärjestelmä ei ole tätä päivää, vaikka sille toki oli syynsä silloin, kun se järjestelmä luotiin. Se, että se ei vastaa yksi yhteen esimerkiksi ansiosidonnaista, on seurausta siitä, että mehän emme saa palkkaa vaan palkkiota. Siitä seuraa myös monia muita yllätyksiä. Eduskuntauran jälkeen ei esimerkiksi viiteen vuoteen kannata sairastua, koska kun lasketaan päivärahoja, niin palkkiota ei lasketa tuloksi. Esimerkiksi laki osasairauspäivärahasta ei lainkaan noteeraa kansanedustajan palkkiota, vaan siltä vuodelta on nolla euroa tuloa, ja sen perusteella lasketaan päiväraha.

14.40 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvitetään nyt lisää tätä perussuomalaisten kantaa, kun se ei vain jostain syystä tunnu menevän jakeluun. Perussuomalaisten kanta on ollut ja on yhä, että kansanedustajille ei tehdä mitään korotuksia, ei mi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

tään korotuksia mihinkään etuuksiin. Minkä takia teidän pitää — SDP nyt on tehnyt niin varmaan ennenkin — koplata näitä asioita tällä tavalla keskenään? Eikö teille kelpaisi, että poistetaan ainoastaan se sopeutumiseläkejärjestelmä, niin kuin kaikki täällä tahtovat, ja siten, kun te tahdotte näitä erilaisia korotuksia omiin etuuksiinne, miksei niitä voida tuoda vaikka erikseen tänne käsittelyyn?

Perussuomalaiset eivät ole missään vaiheessa esittäneet mitään korotuksia, eivät ansiosidonnaisen korotuksia, eivät sopeutumisrahan korotuksia. Neuvotteluissa te toitte pöydälle niitä vaihtoehtoja, ja siinä vaiheessa perussuomalaisten näkemys oli, että no, laitetaan kaikki kansanedustajat samalle viivalle kansalaisten, palkansaajien kanssa. Siinä tulee paljon velvollisuuksia, työttömyysvakuutusmaksuja ynnä muuta. Miksi SDP ei halua, että kansanedustajat kuuluvat aktiivimalliin? Miksei vasemmistoliitto halua, että kansanedustajat kuuluvat aktiivimallin piiriin?

14.41 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olin ryhmäni edustajana siinä eduskuntaryhmien viimeisessä yhteisessä kokouksessa, jossa asiat linjattiin. Ja nimenomaan, perussuomalaiset, teidän edustajanne Meri esitti siellä ansiosidonnaista mallia, joka olisi mahdollistanut pääomatuloilla kikkailun jatkumisen. Ja muistan sen siitäkkin syystä, että sen palaverin jälkeen edustaja Myllykosken kanssa keskustelin, että voiko olla totta, että perussuomalaiset esittävät tällaista mallia. On ikävä, että siitä palaverista ei pidetty pöytäkirjaa, josta kaikki nämä asiat voitaisiin tarkastaa. Ja, perussuomalaiset, vasemmistoliitto vastustaa kaikkien kohdalla aktiivimallia. Siinä me olemme johdonmukaisia. Meidän pöytä kyllä on puhdas sen suhteen. [Jukka Gustafsson: Missä edustaja Meri luuraa?]

14.42 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viittaan edustaja Mustajärven hyvään puheenvuoroon. Muistan, että siinä kokouksessa en meinannut uskoa korviani, kun edustaja Meri ehdotti tätä ratkaisua. Kysyin selkeästi, tarkoittatko todella, että te haluaisitte pysyä tässä ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa, mikä tarkoittaa sitä, että se nousisi 300:lla, mikä tarkoittaa sitä, että se sallisi myöskin pääomatuloja. Ja hän vastasi: kyllä. [Markus Mustajärvi: Juuri näin!]

14.43 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voiko todellakin olla mahdollista, että vasen siipi on korottamassa sopeutumisrahaa? Voi. Mutta me voimme vieläkin saada tästä täysin yksimielisen päätöksen, kun vain emme korota sopeutumisrahaa. Emme lähteneet siihen, että tämä olisi ollut ansiosidonnainen, että olet palkansaajan kanssa samalla viivalla. Mutta kun me otimme käyttöön tämän sopeutumisrahan korottamisen, niin se vain ei perussuomalaisille käy. Meille käy se, että sopeutumiseläke lopetetaan. Me kannatamme sitä lämpimästi. Meille ei käy, että sopeutumisrahaa korotetaan. Tulkaa perussuomalaisten linjoille, ja kun jätämme sopeutumisrahan korottamatta, niin me saamme tästä yksimielisen päätöksen.

14.43 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Lehdon puheenvuoroon: kyllä tässä kysymyksessä paistaa perussuomalaisten ahneus ja laiskuus. Ei ole otettu selvää siitä, mitä tarkoittaa, jos kansanedustajalla olisi ansiosidonnainen työttömyyskorvaus. Se tarkoittaisi sitä, että pääomatuloja ei voitaisi ottaa huomioon, toisin kuin tässä mallissa voidaan. Ja tällä hetkellä sopeutumisraha on 1 800 euroa minimissään.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Tässä esityksessä, minkä kaikki muut ryhmät ovat esittäneet, se olisi 2 100. Teidän esityksessä se olisi 2 400, eli ahneitakin vielä ollaan kaiken päälle. [Ville Tavio: Ei ole mitään esitystä!] — Tässä edustaja Tavio sanoi, että me emme esitä mitään korotuksia. Päinvastoin, tästä on täysin selvä todiste, esimerkiksi sitaatti Kaleva-lehdestä 8. joulukuuta 2017: ”Entisillä edustajilla pitäisi olla ansiosidonnaisen päivärahan tyyppinen etuus samoin kuin muillakin.” — Teidän eduskuntaryhmänne puheenjohtaja Leena Meri. Ei tarvitse edes arvuutella mistään kokouksista, joista ei ole pöytäkirjaa, vaan siitä on mustaa valkoisella lehdistössä. Kaikki muut tämän ymmärtävät, te ette.

14.44 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottaisin toisen, erilaisen asian kansanedustajien eläkeasioista huomioon. Nyt on nimittäin niin, että tässä salissa on hämmästyttävästi myöskin niitä ihmisiä, joilla on työeläkettä aikaisemmasta työstä, muusta työstä kuin kansanedustajan työstä. Kansanedustajan työ on kuitenkin ainoa työ, joka nonsaleeraa kansanedustajan aikaisemmin tienaan työeläkkeen. Kun ihminen täyttää 63 vuotta, hän on oikeutettu työeläkkeeseen. Kaikilla muilla osa-alueilla tämä työeläke säilyy, jos jatkaa työelämässä. Mutta jos jatkaa 63 ikävuoden jälkeen kansanedustajana, niin kansanedustajan joka ikinen kuukausi leikkaa työeläkkeen määrää, koska siinä tehdään sellainen yhteensovittaminen, mitä ei missään muualla työelämässä tehdä. Eli jos tehdään eläkeuudistusta, niin toivoisin, että tehtäisiin se sitten kunnolla. Tehtäisiin edes tämä asia niin, että se koskettaisi kaikkia, [Puhemies koputtaa] jotka tässä salissa istuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämän asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aikaikkuna alkaa olla lopussa. Myönnän tässä vielä vastauspuheenvuorot edustajille Myllykoski ja Suutari, ja siihen päätetään tältä erää keskustelu. [Mika Niikko: Pitäshän mun vastata näihin syytöksiin ainakin! — Jukka Gustafsson: Ootahan sä saanut jo kolme puheenvuoroa!]

14.46 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei enempää politiikkaa, mutta ahne, ahneempi ja perussuomalainen on ehkä kuvaavaa, mitä te haluatte tässä keskustelussa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta mennään itse asiaan. Minun mielestäni edustaja Salolainen toi erittäin hyvän asian esille, [Jukka Gustafsson: Pitäisikö perussuomalaisten paikka siirtää tuonne oikeistoon?] eli sen, kuinka tuloja huomioidaan eläkkeessä. Kannatankin edustaja Mustajärven esitystä, että voisimme yhdessä päättää, että teemme siitä jatkovalmistelun ja niin, että sen tekee joku ulkopuolinen taho, joka ilman omia arvolatauksiaan ja poliittisia pyrkimyksiään pystyy tekemään selviä ratkaisuja niin, että kansanedustajia ja ministereitä kohdellaan yhdenvertaisesti tässä maassa.

On tärkeätä huomioida, että vasemmistoliitto esitti, että tämä leikkaus ei saa olla ennakokopäätös [Puhemies koputtaa] eläkejärjestelmässä, ja se meni läpi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.47 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on sopeutumisturva, ei ansioperustainen, ja hyväksyn sen sillä perusteella.

Jos tämä olisi ansioperustainen elikkä täällä tehdyn työn perusteella vähän niin kuin tulo työttömyydestä, niin silloin tähän eivät vaikuttaisi pääomatulot ulkopuolella. Ja jos sitä nyt

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

sitten perustellaan ansiosidonnaisuudella, niin se tarkoittaisi, että täällä tehty työ ei kaikilla ole samanarvoista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tässä debatin vaiheessa, mikä nyt on käyty, perussuomalaisten edustajilla on ollut viisi vastauspuheenvuoroa ja seuraavaksi eniten vuorossa olleella ryhmällä on ollut kolme, eli kaksi sosiaalidemokraateilla. Tätä keskustelua jatketaan myöhemmin.

Keskustelu asiasta ja sen käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.48.

Keskustelua jatkettiin kello 20.31.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn 2. asiakohdan käsittelyä.

20.31 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat lakkauttaa täysin aiheellisesti epäoikeudenmukaiseksi koetun sopeutumiseläkejärjestelmän eduskunnalle viime keväänä jätetyn kansalaisaloitteen hengessä. Kuten kansalaisaloitteen perusteluissa on todettu: ”Uudistuksen tarkoituksena on poistaa kansanedustajien oikeus sopeutumiseläkkeeseen riippumatta siitä, milloin heidät on ensimmäistä kertaa valittu eduskuntaan. Jatkossa kaikille kansanedustajan tehtävää hoitaneille maksettaisiin sopeutumisrahaa.” Tämä on todella hyvä tavoite, mutta tämän 70 000 allekirjoitusta keränneen kansalaisaloitteen missään kohdassa ei kuitenkaan esitetä sopeutumisrahan tasokorotusta, kuten kahdeksan eduskuntaryhmän puheenjohtajien allekirjoittamassa lakialoitteessa on valitettavasti tehty, ja tässä on se olennainen syy, miksi perussuomalaiset jättäytyivät pois tästä lakialoitteesta. [Kari Kulmala: Populismia!] Lisäksi kahdeksan eduskuntaryhmän yhteisessä lakialoitteessa on muun muassa esitetty lyhennettäväksi sopeutumisrahan edellytyksenä olevan edustajanuran kestoa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen, mitä emme myöskään pidä hyvänä ratkaisuna.

Arvoisa puhemies! Salissa on tänään aiemmin päivällä esitetty väitteitä, joiden mukaan perussuomalaiset olisivat esittäneet kansanedustajien sopeutumiskorvauksiin korotuksia. Täytyy todeta, että nämä tiedot ovat virheellisiä ja voitaneenkin ainakin päivällä käydyn keskustelun nojalla puhua jopa mustamaalauksesta. Todettakoon varmuudeksi, että neuvotteluprosessin ollessa käynnissä oli valmistelussa esillä kaksi vaihtoehtoa, joista ryhmien piti valita: joko kansanedustajien sopeutumisrahan korotus tai ansiosidonnaisen työtömyysturvan piiriin siirtäminen. Aloite tähän ei siis tullut meiltä perussuomalaisilta, vaan meitä vaadittiin valitsemaan näistä kahdesta mallista mielestämme parempi vaihtoehto edellytyksenä neuvottelujen etenemiselle.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, perussuomalaisten ensisijaisena tavoitteena on jo pitkään ollut sopeutumiseläkkeiden lakkauttaminen ja toisaalta määräaikaisen sopeutumisrahan säilyttäminen nykyisellä tasolla. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä olisi nähdekseni kuitenkin voinut hyväksyä kompromissiesityksen kansanedustajien ansiosidonnais-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

ta työttömyysturvasta, mikäli kaikki muut eduskuntaryhmät olisivat yksimielisesti pitäneet sitä sopeutumiseläkkeiden lakkauttamisen ehtona. Tämä olisi tuonut kansanedustajat samalle viivalle palkansaajien kanssa.

Sopeutumisrahan minimin yksipuolinen korotus ilman tavallisia palkansaajia koskevia erilaisia aktiivisuusehtoja, kuten voimassa oleva aktiivimalli ja valmistelussa oleva omaehtoisen työnhaun malli eli aktiivimalli 2, on sen sijaan mielestämme hyvin epäoikeudenmukainen ja erityisesti vieläpä ottaen huomioon sen, millaista politiikkaa tavallisia palkansaajia ja työttömiä kohtaan on tällä vaalikaudella Sipilän hallituksen toimesta harjoitettu.

Lisäksi sopeutumisrahaa maksetaan jatkossakin siltä osin kuin se ei yhdessä työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen ja tuloverolaissa tarkoitettujen pääomatulojen kanssa ylitä kansanedustajan eläkkeen hieman yli 4 000 euron enimmäismäärää. Laki mahdollistaa siis edelleen sellaisia tilanteita, joissa entinen kansanedustaja tekee osa-aikaista työtä ja siitä ansaitsemansa palkan lisäksi hänelle maksetaan laissa säädetty sopeutumisraha ilman normaalia palkan ja etuuden sovittelua. Myös yrittäjänä toimiminen on sopeutumisrahakauden aikana mahdollista ja erityisesti, jos henkilö kerryttää yrityksensä pääomaa nostamatta palkkaa tai osinkoja. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan tapauksessa tilanne olisi luonnollisesti täysin toinen.

Arvoisa puhemies! Lakialoite on kuitenkin saanut käsittelyssä olevan muodon, ja onkin odotettavissa, että se etenee lainsäädännöksi asti ensi keväänä. Sopeutumiseläkkeiden lopettamista koskeva muutosesitys on perussuomalaisten näkökulmasta täysin oikea ja kannatettava. Sitä vastoin kritisoiimme erityisesti 2. lakiehdotuksen 2 §:ää, jossa säädetään yhden kauden tai kaksi kautta kansanedustajana toimineiden henkilöiden sopeutumisrahan korottamisesta ja ehtojen keventämisestä. Pykälä jättää muutoin hyvin tarpeelliseen esitykseen ikävän sivumaun.

Arvoisa puhemies! Edellä mainitsemani nojalla on hyvin todennäköistä, että perussuomalaiset tulevat aikanaan esittämään tähän nimenomaiseen viimeksi mainitsemaani kohtaan pykälämuutosta, joka säilyttäisi sopeutumisrahan minimin nykytasollaan. Tällöin kokonaisuudesta muodostuisi käsittääkseni jokseenkin oikeanlainen ja kohtuullinen ja myös kansalaisten näkökulmasta hyväksyttävissä oleva kokonaisuus.

20.37 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa on tänään ollut lakialoite laiksi kansanedustajain eläkelain muuttamisesta. Tälle muutokselle on tarvetta — nykyinen on kansalaisten oikeustajun vastainen.

Aloitteen tarkoituksena on lakkauttaa kansanedustajien sopeutumiseläkejärjestelmä ja siirtää kaikki entiset ja nykyiset kansanedustajat saman sopeutumisrahajärjestelmän piiriin. Sopeutumisraha toisi jatkossa minimissään 2 100 euron tulotason yhden vuoden palvellelle kansanedustajalle, ja karkeasti sopeutumisraha olisi kolme kautta palvellelle noin 3 300 euroa ja 15 vuotta tai enemmän palvellelle noin 4 000 euroa kuussa. Nykyistä sopeutumisrahajärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensimmäisen ja toisen kauden edustajien sopeutumisrahan määrä tulee lähemmäksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan tasoa ja oikeus sopeutumisrahaan syntyy, kun on ollut vuoden kansanedustajana.

Muiden ryhmien yhteisesti hyväksymä esitys puuttuu sopeutumisjärjestelmän väärinkäyttöksiin. Perussuomalaiset eivät olleet valmiit yhteistä sopimusta tekemään. Jos jokainen puolue olisi toiminut kuten perussuomalaiset, olisivat nämä parannukset jääneet tekemättä nytkin. Sopeutumisrahaa ei ole pakko ottaa vastaan. Sen sijaan edustaja voi aina va-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

lita työttömän ansiopäivärahan, jos ei halua sopeutumisrahaa. Pienimmät sopeutumisrahat tulevat jäämään ansiopäivärahan tason alle.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä lakialoitetta oikeansuuntaisena muutoksena.

20.39 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! En lakkaa ihmettelemästä tätä perussuomalaisten logiikkaa, mitä tässä arvostamani edustaja Saviokin toi esille.

Alku meni ihan moitteitta, mutta kyllä se niin on, että kyllä meillä työttömyysturvajärjestelmä on avokätisempi kuin tämä sopeutumisraha. Meillä voi ansiosidonnaisella päivärahalta oleva saada pääomatuloja, eikä niitä vähennetä ansiopäivärahasta. Se on se olennainen seikka, mikä erottaa meidän näkemyksemme toisistaan. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä halusi korostaa näissä neuvotteluissa erästä seikkaa, ja se oli se, että tästä ei tule ennakkopäätöstä taannehtivista eläkkeiden leikkaamisista. Ja se, jos olen käsittänyt oikein, on kirjattu niin, että tämä ei toimi ennakkopäätöksenä.

Vasemmistoliiton kansanedustajana minun on helppo sanoa, että me vastustamme kaikkia aktiivimalleja. Mutta jos, niin olkoot sitten kansanedustajat siinä samassa hyömyssä, jos se ketä lohduttaa. Minun mielestäni se olisi ihan oikeutettua, ja jos sitä muiltakin kansalaisilta edellytetään, niin en halua olla siitä paitsi. Mutta me emme kannata aktiivimallia missään muotoa.

On valitettavaa, että me jouduimme tämän itse tekemään muokaten voimassa olevaa sopeutumiseläkejärjestelmän lainsäädäntöä, kun olisin nähnyt, että tämä järjestelmä olisi pitänyt antaa ulkopuolisen tahon hoidettavaksi niin, että oltaisiin luotu kokonaan uusi järjestelmä, missä olisi pystytty ehkäisemään sitten niitäkin asioita, mitä täällä esimerkiksi edustaja Kasvi toi, että kansanedustajan, joka putoaa eduskunnasta, ei kannata sitten sairastua ihan vähään aikaan, kun palkkiosta ei koidu palkkaa, josta sairauspäiväraha muodostuisi.

Eli tähän jäi semmoisia säröjä näitten laskentaperusteitten osalta, samalla lailla kuin ministereitten osalta, että heidän kansanedustajakautenaan, kun he ovat olleet ministereitä, heidän eläkkeensä eivät kehity samalla tavoin. Tämäkin olisi...[Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Vielä pieni jatko tähän. Eli valuvikoja jäi vielä jonkin verran. Lähetekeskustelun alkuvaiheessa edustaja Mustajärvi esitti, että voisimme tehdä eduskunnassa päätöksen, että jatkovalmisteluun lähdetään seuraavan vaalikauden alussa niin, että me pystyisimme muodostamaan ulkopuolisen asiantuntijaryhmän, kuten meillä tällä hetkellä on palkkiotoimikunta, joka tiheällä kammalla kävisi tämän koko prosessin, että huomioidaan myös ne kansanedustajat, jotka ovat ministereitä pitkänkin ajanjakson aikana — kun heitä ei kuitenkaan palvele 15 ensimmäistä tai 15 viimeistä vuotta, ei sopeutumisrahan eikä myöskään eläkkeen osalta, jos se ministerikausi sattuu sinne kahden 15 vuoden väliin. Meidän pitää olla oikeudenmukaisia kaikkia kansanedustajia kohtaan, ovat he sitten sinä kautena ministereitä tahi eivät, niin järjestelmän pitää kuitenkin olla samankaltainen kuin meillä yhteiskunnassa on eläkkeiden laskenta, ja sellainen, että me olemme tasavertaisessa asemassa.

Pidän kuitenkin tätä nykyistä mallia sinällään oikeudenmukaisena, että myös sitten kun kansanedustajilla on erinäisiä tuloja, vaikka he ovat samalla vaalikaudella valittuja — jotkut ovat valiokunnan puheenjohtajia ja heillä on isommat tulot — niin tämä järjestelmä kuitenkin huomioi sen tulon, jotenka tämä on tuotu lähemmäksi niitä ansiosidonnaisen päivärahan maksuperusteita. Toki olisi ollut vieläkin järkevämpää yksinkertaisesti tehdä tästä sopeutumisrahasta identtinen maksuperusteiden osalta ansiosidonnaiseen päivärahaan

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

mutta sillä rajauksella, että pääomatuloja ei voi kartuttaa, ja sitten näihin muihinkin oltai-siin vielä otettu täsmennyksiä. Mutta keskustelu julkisuudessa alkoi nimenomaan pääoma-tuloja itselleen ottavista sopeutumiseläkeläisistä.

Keskustelu on ollut värikästä. Harmi, että perussuomalaiset eivät ole yhdessä rintama-sa meidän kanssamme. On esitetty toiveita, että jos pitäisimme tämän sopeutumisrahan hieman alle 1 800:ssa, niin perussuomalainen eduskuntaryhmä voisi olla tässä päätöksessä mukana. Pidän kohtuullisena, että olemme tulleet yhdenvertaisemmaksi niiden työttömien kanssa, jotka ansiotyöstä putoavat irtisanomisen takia tai jostakin muusta syystä jäävät vaille työtä. Tätä keskustelua on helpompi käydä tuolla turuilla ja toreilla, kun voimme sa-noa, että olemme melkein yhtä hyvässä asemassa kuin työtön palkansaaaja. Mutta se, että ansiosidonnainen päiväraha olisi ollut samalla laskentakaavalla, olisi ollut keskusteluissa ja varmasti kansan suussa huomattavasti helpompi arvioida.

Perussuomalaiset tekivät oman ratkaisunsa. Sitä ei voi muuta kuin kunnioittaa, mutta hieman ehkä osaamisen puolella on petrattavaa siinä, mitkä ovat ne ansiosidonnaisen päi-värahan maksu- ja karttumaperusteet, sillä meillä tälläkin hetkellä on myös se, että meillä on eripituisia ansiosidonnaisen maksuperusteita.

20.46 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Täytyy nyt tässä aloittaa varmaankin sillä, mistä olemme ilmeisesti edustaja Myllykosken kanssa samaa mieltä, ja todettakoon, että arvos-tan myös vastavuoroisesti häntä kyllä edustajana erittäin paljon. Te totesitte, että vasem-mistoliitto ei hyväksy aktiivimallia missään muodossa eikä millään perusteella. Se on erit-täin hyvä periaate, ja siihen on helppo yhtyä.

Mehän koko oppositio viime joulukuussa äänestimme yhtenäisesti aktiivimallia vas-taan, mutta se valitettavasti hallituspuolueiden toimesta silloin läpi runnottiin. Nyt siitä on saatu erittäin huonoja kokemuksia sinällään, mutta hallitus nyt ei valitettavasti ole ollut ai-nakaan vielä valmis vetämään tätä malliaan pois, ottaen huomioon jopa sen, että sitäkin kä-sittelevä kansalaisaloite sai ennätysajassa erittäin suuren määrän nimiä taakseen. Mutta sen aika tulee myöhemmin.

Sitten otan kantaa myös tähän toiseen asiaan, mistä olen samaa mieltä edustaja Mylly-kosken kanssa: Kyllä tässä jonkinlainen ulkopuolinen valmistelu, olisipa se sitten tapahtu-nut palkkiotoimikunnan toimesta tai muuten, olisi voinut olla tarpeen. Sillä olisi helpom-min vältetty nämä erilaiset ristiriidat, ja ehkä tämä asia on joillakin mennyt hiukan tuntei-siinkin. Ehkä jatkossa voimme oppia siitä lisää.

Sitten tässä esityksessähän oli aiemmin, viime keväänä, kun se tuotiin julkisuuteen, tämä ministerien eläkkeiden laskentakaava. Siinä alun perin jätettiin kansliatoimikunnalle harkinnan varaa. He voisivat myöntää lisäeläkkeen. Tämä esitys on siltä osin kyllä paran-tunut, että nyt tässä on kaksi vaihtoehtoa pitkään kansanedustajana toimineille, joko 15 vuotta uran alusta on se eläkkeen määrätymisperuste tai sitten 15 vuotta lopusta, ja sen voi valita. Tämä on parempi malli, mutta ei sekään varmasti ehkä ihan kaikkia ongelmia rat-kaise.

Totean sitten tähän, kun edustaja Myllykoski totesi, että tämän ansiosidonnaisen kesto on eri, että täytyy ottaa kuitenkin huomioon, että vähintään kymmenen vuotta kansanedus-tajina toimineilla henkilöillä — jotka siis saavat vähintään noin 2 500—2 600 euroa tätä sopeutumisrahaa, ja sen kestokin on kaksi vuotta — tämä on suurempi ja pidempi kuin an-siosidonnainen päiväraha.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Ja aivan viimeiseksi otan vielä kantaa tähän keskusteluun, jossa on todettu, että nyky-muotoiseen sopeutumiseläkkeeseenhän pääomatulot eivät vaikuta. Sitä vastoin sopeutus-
misrahaan ne vaikuttavat. No, se muutos sinällään on, totta kai, hyvä, mutta sitten täytyy
taas toisaalta muistaa, että siinä on edelleen se raja. Myöskään ansiosidonnaiseen päivära-
haan pääomatulot eivät vaikuta, mutta siihen vaikuttavat ansiotulot. Sopeutusrahaan ne
eivät välttämättä vaikuta. Eli täydellistä mallia ei ole ainakaan vielä tosiaan löytynyt.

20.49 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on väitet-
ty, että perussuomalaiset vastustavat tätä uudistusta. Näin ei tietenkään ole, emme me ha-
lua sen mallin jatkuvan, joka on niin sanotuilla vanhoilla sopeutumiseläkkeellä olevilla
edustajilla. Se on kohtuuton, ja olemme sitä ajaneet alas aloitteilla ja kysymyksillä jo vuo-
sien ajan. En oikeastaan ymmärrä sitä, että tällaista voi joku väittää.

Siitä, minkälaista mallia me haluamme, olemme sitten keskustelua käyneet ja pohtineet
tietysti myös normaalia ansiosidonnaista mallia, mutta siinä on nämä pääomatuloihin liit-
tyvät ongelmat, ja siltä osin ilman muuta emme ole sellaista mallia ajamassa nyt, emmekä
ole olleet ajamassa, mutta verrattavissa pitkälti siihen, mikä malli olisi sitä kautta saatavis-
sa, se olisi siinä mielessä oikeudenmukainen pohja, että silloin entiset edustajat olisivat sa-
massa asemassa kuin työttömät muutoinkin. Voidaan tietysti pohtia, miksi muiden työttö-
mien kuin entisten kansanedustajien ansiosidonnaisessa päivärahasssa pääomatuloja ei ote-
ta huomioon. Sitä voi pohtia, ja sitä voisi korjata siltä osin.

Meidän linjamme tulee näkyviin valiokunnassa ja sitten täällä, kun ollaan ensimmäises-
sä käsittelyssä. Uskon, että meillä on silloin pariin pykälään muutosesitykset, joista pääs-
tään äänestämään, ja näemme, miten esimerkiksi vasemmistoliitto niissä äänestää. Ja toi-
saalta sitten, kun ensimmäisessä käsittelyssä on lakiesitys sisällön osalta hyväksytty, se tu-
lee sitten kolmen päivän päästä toiseen käsittelyyn, tai sen määräajan jälkeen. Ilman muuta
me hyväksymme tämän mallin, emme esitä tätä lakialoitetta hylättäväksi, vaan hyväksym-
me sen mukaisen menettelyn, mutta toivomme, että ne ongelmat, epäkohdat, jotka olemme
nostaneet tässä esille, korjataan ja ensimmäisessä käsittelyssä voimme hyväksyä parem-
man mallin, jonka voimme toisessa käsittelyssä sitten hyväksyä ja joka tulee voimaan, jol-
loin korjataan ne kohtuuttomuudet eikä toisaalta tehdä sellaisia päätöksiä, jotka loukkaa-
vat niitä ihmisiä, joilta olemme tällä kaudella etuuksia leikanneet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuo- lustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 252/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään
päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvalio-
kuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.48 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustushallinnossa ja vähän muuallakin on noussut esille kansalaisuuden tai muun ulkomaansidonnaisuuden merkitys tehtävissä, joissa päästään kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin tietoihin. Näkemyksemme on, että Puolustusvoimien sotilasvirkaan nimittävän henkilön ehdottomalle lojaalisuudelle Suomen valtiota kohtaan on asetettava erityisen korkeat vaatimukset. Sama pätee luonnollisesti Rajavartiolaitoksen sotilasvirkoihin.

Kuten esityksessä todetaan, kaksoiskansalaisuus ja muu vastaava ulkomaansidonnaisuus asettavat turvallisuuden näkökulmasta haasteita jo opintojen aikana Maanpuolustuskorkeakoulussa, sillä opiskelijoilla on pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon. Sama koskee rajavartijan peruskurssilla opiskelevia. Kaksoiskansalaisen toimiessa jo sotilasvirassa on turvallisuusriskien arvioinnin kannalta merkityksellistä erityisesti se, millaisissa tehtävissä kyseinen henkilö palvelee. Henkilön edetessä sotilasuralla hän saa tietoonsa ja käsittelee yhä enemmän sellaista turvallisuusluokiteltua tietoa, jolla on keskeistä merkitystä kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen kannalta, niin rauhan kuin sodankin aikana.

Sotilaallisissa tehtävissä toimiminen voi aiheuttaa vakavia lojaliteetti- ja eturistiriitaongelmia, jos henkilöllä on vahvat siteet kahteen eri valtioon samanaikaisesti kansalaisuussuhteen vuoksi. Kaksoiskansalainen voi joutua tilanteeseen, jossa hänen toisessa kotimaassaan ei hyväksytä kaksoiskansalaisuutta eikä Suomen kansalaisuuden tuomille velvoitteille ja oikeuksille anneta merkitystä. Henkilöä voidaan painostaa toisen valtion etuja palveleviin toimiin. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun henkilöön vaikutetaan uhkaamalla seurauksista hänen toisessa valtiossa asuville läheisilleen. On myös valtioita, joiden kansalaiset ovat kaksoiskansalaisuudesta riippumatta velvoitettuja auttamaan kyseisen valtion turvallisuusviranomaisia. Kyse on siis lopulta valtioiden välisestä ristiriidasta eikä yksittäisen henkilön luotettavuuteen liittyvästä asiasta tai sen kyseenalaistamisesta.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin turvallisuussännöksissä edellytetyn ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen ulkopuolelle jätetään EU-kansalaisuus eli tilanteet, joissa henkilöllä on toisen EU-jäsenmaan kansalaisuus. Tämä lähtökohta tulisi pääsääntöisesti ottaa huomioon myös harkittaessa kelpoisuutta sotilasvirkaan. Muutoinkin on selvää, että tilanteissa, joissa henkilöllä on toisen demokraattisen oikeusvaltion kansalaisuus, ei kaksoiskansalaisuudella yksistään olisi merkitystä. Vaikutusta voi olla sillä, tunnustaako toinen valtio kaksoiskansalaisuuden vai ei ja minkälaisia sellaisia velvoitteita toisen valtion kansalaisuudesta aiheutuu, jotka voivat olla ristiriidassa selvityksen kohteen tehtävien kanssa Suomessa. Turvallisuusselvityslain vuoden alusta voimaan tulleen muutoksen myötä henkilön ulkomaansidonnaisuuksia koskeva selvitys voidaan laatia osana henkilö- ja turvallisuusselvitystä henkilöstä, jota ollaan valitsemassa valtion turvallisuuden kannalta keskeiseen tehtävään.

Arvoisa puhemies! Esityksessä voitaisiin sotilasvirkaan nimittää vain henkilö, jolla ei ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuusselvityslain tarkoittamaa ulkomaansidonnaisuutta, joka voi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa tai Rajavartiolaitoksessa. Henkilöllä ei siis saisi jatkossa olla sotilasviran hoi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

toa vaarantavia turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettuja ulkomaansidonnaisuuksia. Tästä tulisi samalla sotilasviran ja Maanpuolustuskorkeakoulun upseerin virkaan johtaviin opintoihin liittyvän opiskelijavalinnan yksi kelpoisuusvaatimus. Samaa vaadittaisiin rajavartijan peruskurssille. Sotilasvirkaan valittavien ja Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä Raja- ja merivartiokoulussa opiskelevien ulkomaansidonnaisuuksia voidaan jo nyt selvittää turvallisuusselvityksen osana. Pykälämuotoilulla korostettaisiin, ettei tiettyjä ulkomaansidonnaisuuksia hyväksytä näissä tehtävissä. Vastaavasti jo nykyisin Puolustusvoimista annettussa laissa vaaditaan Puolustusvoimien virassa palvelevalta tehtävien edellyttämää luotettavuutta, vaikka virkamieslaisissa onkin asetettu viranomaisille yleinen velvoite ottaa nimityksissä huomioon muun muassa nimitettävän luotettavuus. Kelpoisuusvaatimus koskisi sekä Puolustusvoimien että Rajavartiolaitoksen sotilasvirkoja. Rajavartiolaitosta koskevia säännöksiä muutettaisiin hallituksen esityksessä liitelakina. Kaksoiskansalaisuus mainittaisiin pykälässä erikseen, mutta aina tehtäisiin tapauskohtainen kokonaisharkinta, jossa arvioitaisiin ulkomaansidonnaisuuksista aiheutuvaa turvallisuusriskiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käydäänpieni debatti tässä.

14.54 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä perustelupuheenvuoro ministeriltä.

Tähän tilanteeseen on jouduttu itse asiassa viime vuosien turvallisuuspoliittisessa ympäristössä tapahtuneitten muutosten takia, ja tiedossa on, että kaksoiskansalaisuustapauksissa on identifioitavissa vaikuttamisyriytyksiä, jotka eivät ole tietysti hyväksyttävyyden rajoissa. Näin muodoin lojaalisuusvaatimus on luonnollinen ja itsestään selvä tällaisessa nyky maailman tilanteessa — yhdessä maassa kun ei voi olla kuin yksi isäntä kerrallaan.

On aihetta sanoa, että samantyyppistä turvallisuusselvitysfilosofiaa pyydän miettimään myös silloin, kun ruvetaan keskustelemaan esimerkiksi turvallisuusviranomaisen ja poliisi -tapauksen jatkokehittelystä ehkäpä seuraavan eduskunnan aikana.

14.55 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa on monta kaksoiskansalaista. Me olemme täysin lojaaleja Suomelle, ja siinä ei pitäisi olla mitään kysymysmerkkiä. Minun huoleni on se, että jos tämä pandoran lipas avataan, niin minihin ollaan menossa — edustaja Kanerva nyt alkoi puhumaan poliisin toimista. Että tässä on tällainen huoli olemassa.

Kaksoiskansalaisten oman äänen pitäisi tässä kuulua. Esimerkiksi yksi ystäväni laitto minulle viestiä siitä — hän on siis venäläistaustainen — että hän ei voi edes erota Venäjän kansalaisuudesta ilman, että hän käy esimerkiksi armeijan. Ja meillä on monta suomalaista, joilla voi olla tällaisia hankalia tilanteita. Onko ministeri ottanut selvää tällaisista asioista, onko kaksoiskansalaisia kuultu, ja miten huolellista työtä tässä on tehty näiden asioiden suhteen?

14.56 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Laki kaksoiskansalaisuudesta liittyen tiettyihin sotilasvirkoihin jatkossa on tärkeä askel eteenpäin meidän oman kansallisen turvallisuutemme kannalta.

Se pitää pystyä estämään, että kaksoiskansalaisia voidaan tiettyissä tapauksissa, tai heidän omaisinaan, käyttää hyväksi turvaluokitellun tiedon saamisessa ja meille keskeisten asioiden vuotamisessa ulkomaille. Sen vuoksi on hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt tulee

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

meille käsittelyyn. Tämä itse asiassa taidettiin jo hallitusohjelmaan muotoilla, että se tulee. Hyvä, että se tuli näin vaalikauden loppupuolella.

Oikeastaan kysyisinkin ministeriltä sitä, kuinka näette tämän turvallisuustilanteen. Ja kuinka näette oikeastaan sen, että jos tässä korkeakouluopiskeluvaiheessa nyt tehdään turvaluokitukset ja katsotaan nämä kaksoiskansalaisuusstandardit, niin pitäisikö näitä jatkaa myös sotilasuran varrella, jos on henkilöitä, joilla on kytköksiä?

14.57 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä lakiehdotusta sinänsä tarpeellisena ja olisinkin toivonut, että jo lain valmisteluvaiheessa oltaisiin lähdetty siitä turvallisuusselvityksen tarpeen näkökulmasta. Pidän vähän valitettavana sitä, että tässä julkisessa keskustelussa on vähän tullut sellainen tunne, että Suomessa on kahden kerroksen väkeä, mitä tulee maanpuolustustahtoon tai luotettavuuteen. On äärimmäisen tärkeätä, että varmistetaan sensitiivisissä viranomaistehtävissä, muun muassa Puolustusvoimissa ja miksei laajemminkin tasavallassa, hyvin se, että viranomaiset palvelevat vain yhtä tsaaria, yhtä hallintoa. Lojaliteetti maiden osalta, joissa lojaliteettisäännökset on viety äärimmäisyyksiin, on luonnollisesti niitä asioita, jotka estävät toimimasta — minun mielestäni estävät toimimasta — Suomen viranomaistehtävissä.

Mutta olisin toivonut sitä, ja kysynkin ministeriltä, että olisiko ollut alun perin viisaampaa lähteä tällä turvallisuus selvitystiellä eli niin, että olisi ensiksi katsottu henkilön lojaliteetit, [Puhemies koputtaa] luotettavuudet ja niin pois päin. Kansalaisuudella ei kai loppujen lopuksi ole väliä.

14.58 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme turvallisuuden parantamiseksi keskustellaan nyt tästä kaksoiskansalaisuuslaista. Esityksessä mainitaan, että Suomen lähialueilla jatkuu voimakas muutos ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä. Toimintaympäristön muutos on luonut myös uusia uhkia ja epävakautta, kaksoiskansalaisuuteen sisältyy myös piileviä hybridiuhkia. Tässähän muutetaan lakia Puolustusvoimista, Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Rajavartiolaitoksesta.

Kun täällä on puhuttu näistä selvittämisistä, niin turvallisuus selvityslain mukaan ulkomaansidonnaisuuksilla tarkoitetaan esimerkiksi henkilön nykyisiä ja aikaisempia kansalaisuuksia, toimimista toisen valtion palveluksessa, osallistumista elinkeinotoimintaan toisessa valtiossa, toisessa valtiossa olevaa varallisuutta, läheisiä, jotka ovat toisen valtion kansalaisia. Eli hyvin tarkkaa on tämä turvallisuus selvitys, ja se on mielestäni oikein tällaisissa [Puhemies koputtaa] korkeissa viroissa, joita joku on hakemassa.

14.59 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö selosti perusteellisesti ja erittäin hyvin tämän hallituksen kaavailun, tämän lakiesityksen kaksoiskansalaisuudesta ja siihen liittyvästä turvallisuus selvityksestä. Tämähän perustuu hallitusohjelmaankin, ainakin siihen kohtaan, missä puhutaan ulkoisen turvallisuutemme sisäisistä edellytyksistä. Selostus oli erittäin hyvä.

Kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa ei pidä olla rahtuakaan sinisilmäinen, vaan pitää katsoa asioita semmoisina kuin ne ovat, ja ne ovat kulkeneet viime aikoina valitettavasti huonoon suuntaan, joka meidän on syytä kyllä tunnistaa. Niin kuin täällä on jo todettu, näissä asioissa voi olla lojaliteetti vain yhtä kohtaan ja vain Suomea kohtaan. Tässä on perimmäältään kysymys valtioiden välisistä ristiriidoista silloin, kun mennään ihan pohjaan saakka.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Toivotaan, että tämä asia saapi täällä joutuisan mutta totta kai erittäin asiallisen käsittelyn, että se tulisi voimaan mahdollisimman nopeasti, niin kuin on tarkoitettukin, [Puhemies koputtaa] vuoden 20 alusta lukien muistaakseni.

15.00 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on erinomainen, ja tervehdin ilolla hallituksen siirtymistä perussuomalaisten järkijäljelle. Huonoa on vain se, että tässä on kestänyt näinkin kauan, vaikka asia oli alun perin kirjattu hallitusohjelmaan.

On suorastaan käsittämätöntä, että tällä hetkellä jopa näkökulmastamme jossain tilanteessa uhkaavan maan kansalaisella voisi olla sotilasvirka maamme asevoimissa. Tämä kielto suojelisi henkilöitä itseäänkin epäasialliselta vaikuttamiselta, ja kannatan myöskin edustaja Kanervan esille ottamaa ajatusta poliisien taustan selvittämisestä vastaavalla tavalla.

Laajemmaltikin tämä lojaliteettikysymys voitaisiin ottaa huomioon erityisesti ministereitä nimitettäessä tai jopa vaalikelpoisuutta kansanedustajaksi mietittäessä. [Ozan Yanar: Ohhoh!] Jos joku ei ole valmis sitoutumaan vain ja ainoastaan Suomen kansallisuuteen, niin onko hän sopiva päättämään kansallisista asioista? Kaksoiskansalaisuuden saamisen ehtoja voisi myös tiukentaa — tässä vihjettä hallitukselle — ja erityisesti jos jollakin on joitain epäasiallisia yhteyksiä, niin kansallisuuden perumisen ehtojakin voisi käydä selvittämään.

15.02 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että silloin kun työskennellään vaikka Puolustusvoimissa tai Rajavartiolaitoksessa, niin täytyy olla varmuus siitä, että henkilöt, jotka pääsevät kansallisen turvallisuuden näkökulmasta tärkeään tietoon, eivät sitä tietoa levitä minnekään.

Olen iloinen, että tässä lakiesityksessä ei nyt lähdetty siitä, niin kuin alussa oli, että kategorisesti kaksoiskansalaisuudet jotenkin suljettaisiin ulkopuolelle, koska eihän se ole todiste yhtään mistään, että on kaksoiskansalainen, vaan ilman muuta täytyy aina tehdä tämmöinen kokonaisharkinta ja yksilöllisesti selvittää, jos ihminen on epäluotettava. Sen takiahan meillä vuoden alusta tuli voimaan tämä turvallisuusselvityslaki, jossa todetaan, että henkilön ulkomaansidonnaisuuksia koskeva selvitys voidaan laatia, kun ollaan valitsemassa valtion turvallisuuden kannalta keskeisiin virkoihin ja tehtäviin, niin kuin esimerkiksi näihin sotilasvirkoihin. Kysynkin nyt: [Puhemies koputtaa] Eikö se laki olisi riittävä? Miksi tarvitaan vielä tämä, kun tässä ei kuitenkaan [Puhemies koputtaa] nyt tätä kansallisuutta rajata vain suomalaisuuteen? Siksihän laki alun perin ehkä laadittiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Anteeksi, että joudun tulemaan päälle, mutta jos reippaasti ylittyy aika, niin teen sen.

15.03 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yllätyin tänään siitä, kun sain tiedon, että meillä ei ole tilastoja niistä henkilöistä, kaksoiskansalaisista, jotka ovat jo nytten palveluksessa Puolustusvoimissa tai Rajavartiostossa. Jos kuuntelin oikein, niin ministerikään ei tainnut esittää tästä arviota.

Ministeri Niinistö puhui EU-jäsenmaista oikeusvaltioina, mutta kyllä kai tänä päivänä saa laittaa oikeusvaltio-sanan lainausmerkkeihin monen EU:n jäsenmaan kohdalla: esi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

merkiksi Puola, Unkari, Tšekki. En ihan ensimmäisenä puhuisi niistä maista täysimääräisinä oikeusvaltioina.

Kyllähän se on päivänselvä asia, että kaksoiskansalaisuus ei sinällään tee ihmisestä kelpoista eikä kelpotonta, mutta ei turvallisuusselvityskään takaa, ei tässä eikä missään muussakaan yhteydessä, että henkilö on tulevilla ajalla luotettava.

15.04 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on hyvä esitys, ja tosiaan tätä on jo pitkään toivottu, ja hallitus vie tätä nyt eteenpäin. Elikkä henkilöllä ei siis saisi jatkossa olla sotilasviran hoitoa vaarantavia, turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettuja ulkomaansidonnaisuuksia. Tämä säädettäisiin sotilasviran ja Maanpuolustuskorkeakoulun upseerin virkaan johtaviin opintoihin liittyvän opiskelijavalinnan yhdeksi kelpoisuusvaatimukseksi myös. Samaa vaadittaisiin Raja- ja merivartiokoulun rajavartijan peruskurssille. Jo nykyisinkin tehdään näihin kouluihin valittaville turvallisuusselvitykset ja ulkomaansidonnaisuuksia voidaan selvittää turvallisuusselvityksen osana. Esityksessä ehdotetuilla säännöksillä korostettaisiin, ettei vaarallisia ulkomaansidonnaisuuksia hyväksytä näissä tehtävissä. Arvioinneissa olisi otettava huomioon esimerkiksi selvityksen perusteena oleva tehtävä ja ulkomaansidonnaisuuksien luonne, kesto ja jatkuvuus.

Pidän erityisen tärkeänä sitä, että tässä suojellaan nimenomaan sellaisten maitten kansalaisia, jotka mahdollisesti joutuisivat painostuksen kohteeksi tästä toisesta niin sanotusta kotimaastaan, ja Suomen tehtävä on suojella myös heitä.

15.05 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä täytyy antaa ministerille kiitosta siitä, että olette toiminut kylmähermoisesti tilanteessa, jossa ruvettiin Puolustusvoimia moittimaan siitä, että se toimii olemassa olevien arvioiden perusteella, kuten pitää toimia. On tärkeää, että pidetään huolta siitä, että Suomessa turvallisuus ja tieto säilyvät niiden käsissä, joihin voidaan sataprosenttisesti luottaa, että he toimivat Suomen edun mukaisesti. Siinä mielessä haluan myös kiittää siitä, että eduskuntaan tuli nopeassa valmisteluajataulussa tällainen hallituksen esitys, jossa lisätään Puolustusvoimien mahdollisuuksia toimia isänmaan edun mukaisesti.

15.06 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin tie ja askel oikeaan suuntaan. Kysymyshän ei ole pelkästään siitä, jos me teemme turvallisuusselvityksen, että onko kyseinen henkilö, joka valitaan tehtävään, luotettava, vaan siitä, alkaako sen jälkeen — jos esimerkiksi on kaksoiskansalaisuus naapuriimme Venäjään — millainen painostus, koska Venäjähän katsoo asian niin, että henkilö on aina ensisijaisesti Venäjän kansalainen, ja sitten saattaa olla joku muukin passi, ja henkilö voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen Venäjällä siitä, jos ei ajakaan aina Venäjän etua.

Tässä on ennen kaikkea kysymys valtioiden välisistä asioista, ja meillä ei ole varaa sini-silmäisyyteen eikä sellaiseen toimintaan, mikä millään tavalla vaarantaa Suomen valtion toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Yanar ja Kari, ja sitten tämä vaihe debatista päättyy.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

15.07 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tämä aika jäätävää keskustelua siinä mielessä, että masentaa kuunnella yksipuolisten puheenvuorojen kuoroa tässä.

Haluaisin kysyä ministeriltä: minkä takia nykyiset keinot eivät riitä, vaan nyt halutaan tätä uutta lakia? Siis tässä maassa kaksoiskansalaisia on 105 000, niin että puhutaan aika isosta joukosta. Tässäkin eduskunnassa tietääkseni esimerkiksi ministeri Berner, edustaja Vartia, edustaja Vartiainen ja minä, muun muassa, olemme kaksoiskansalaisia. Näkeekö kukaan meitä jotenkin epälojaaleina? Te, jotka puhutte siitä, että me emme saisi olla sini-silmäisiä — onko siis kaksoiskansalaisuus asiana teille ongelma? Onko tilanne siis se, että minä voin nousta puolustusministeriksi, mutta minä en voi nousta tiettyihin virkoihin puolustushallinnossa? Yksi kysymys vielä: Muuttuuko ihminen jotenkin superlojaaliksi, kun hän palauttaa kansalaisuutensa takaisin? Mutta entä jos henkilö ei voi palauttaa sitä kansalaisuutta, kuten kerroin äsken ystäväni tilanteesta? Miten ministeri vastaa?

15.08 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaiset perussuomalaisen edustajapuheenvuorot järkevistä perussuomalaisesta linjasta jätän vähän omaan arvoonsa. Tässä ei tarvitse paljon muistia herkistää, kun muistamme tiedustelulain rakentamisen, jossa perussuomalaisia sai naaraamalla naarata tähän eduskunnan yhteiseen tahtoon, että vahvennetaan viranomaisten toimivaltuuksia ja samaan aikaan tietenkin myös viranomaistoiminnan valvontaa.

Yksi osa tätä laajaa turvallisuuden parempaa kuorta, jota nyt yritetään yhdessä rakentaa, on se, että me emme myöskään aseta kansalaisia täällä ihon tai silmien värin mukaan tai kansalaisuudenkaan mukaan erityisesti huonompaan asemaan, epäluotettavampaan asemaan tai niin pois päin, vaan nimenomaan rakennamme tämän turvallisuusselvityslain pohjalle.

Haluaisin ministeriltä vielä ikään kuin alleviivauksen tälle logiikalle, että kansalainen on kansalainen, hänen maanpuolustustahtonsa on 100 prosenttia, mutta jos hän jostain syystä joutuu vaikka painostuksen kohteeksi kaksoiskansalaisuutensa takia, niin silloin hän ei ole niihin tehtäviin sopiva. Meidän pitää viestiä myös niille kaksoiskansalaisille, jotka Suomea haluavat puolustaa, että he ovat tervetulleita tähän joukkoon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 3 minuuttia puhujapöytästä.

15.10 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajille tuesta. Tämä on ollut kieltämättä pitkä prosessi. Edustaja Kanerva aloitti täällä mainitsemalla poliisin turvallisuusselvityksen mahdollisuuden, ja ymmärtääkseni poliisilla on ollut tämänsuuntaisia toiveita, joten seuraavalle vaalikaudelle jää vielä tehtävää.

Edustaja Yanar kysyi tämän esityksen valmistelusta. En ole henkilökohtaisesti tunnistanut kaksoiskansalaisilla etujärjestöä. Kieltämättä 105 000 henkilöä on suuri määrä. Toki eduskunta voi valiokuntakäsittelyssä kuulla kaksoiskansalaisia, mutta missään vaiheessa, kun tämä hallitusohjelmaan otettiin ja tätä esitystä on työstetty, tavoitteena ei ole ollut leimata yksilöitä. [Ozan Yanar: Eipä!]

Edustaja Mustajärvi kysyi, kuinka paljon kaksoiskansalaisia palvelee Puolustusvoimissa. Noin 50, Rajavartiolaitoksessa useita kymmeniä.

Edustaja Yanar kysyi vielä esityksen valmistelusta. Esitys on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä sisäministeriön rajavartio-osaston kanssa. Tätä valmisteluahan edelsi valtiova-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

rainministeriön työryhmä, jossa pohdittiin laajaa monikansalaisuuden kieltoa. Tässä työryhmässä puolustusministeriö ja sisäministeriö olivat mukana, ja tuo työ johti turvallisuusselvityslain muuttamiseen ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen osalta. Puolustusministeriössä kuitenkin katsottiin tuolloin, että tuo muutos ei ollut riittävä — tämä vastauksena myös edustaja Mikkoselle. Edeltäneen työryhmätyön vuoksi työryhmää ei katsottu tarpeelliseksi perustaa. Mutta joka tapauksessa tällä lailla, jos eduskunta sen hyväksyy, saadaan ulkomaansidonnaisuuksien selvittäminen osaksi upseerin ja rajavartijan virkaan valittavan kelpoisuusvaatimuksia. Turvallisuusselvitykset eivät yksin riitä. Turvallisuusselvityslaki on hyvä työkalu mutta riittämätön Puolustusvoimain tarpeisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

15.12 **Lea Mäkipää sin:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme tästä hyvästä niin sanotusta kaksoiskansalaisuusesityksestä, joka on tosiaan hallituksen ohjelmassa ollut. Kuten debattissa mainitsin, Suomen lähialueella jatkuu voimakas muutos ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä. Ajatellaanpa näitä tapahtumia Kertšinsalmessa ja Asovanmerellä: siellä eivät nämä tapahtumat osoita aivan rauhan merkkejä.

Tässä esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi lakeja puolustusvoimista, Maanpuolustuskorkeakoulusta ja rajavartiolaitoksesta siten, että edellyttäisiin, ettei sotilaan virkaan johtaviin opintoihin valittavalla henkilöllä ole toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuusselvityslain tarkoittamaa ulkomaansidonnaisuutta, joka voisi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa tai Rajavartiolaitoksessa.

Lausuntokierroksen jälkeen todettiin, että kansainvälisten sopimusvelvoitteiden mukaan kaksoiskansalaisuuden kieltoon liittyy ongelmia. Mutta on EU-valtioita, joissa kansalaisuuden saadakseen on luovuttava toisesta kansalaisuudesta. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies lausui, että perustuslain 6 §:n tulkintakäytäntö hyväksyy perusteet sille, että sotilasviroissa voidaan edellyttää Suomen kansalaisuutta. Näin ollen lausuntokierroksen jälkeen lisättiin perusteluja sotilasvirkojen erityisestä luonteesta.

Suomen sotilaalliseen puolustamiseen kuuluvista tehtävistä johtuu, että Puolustusvoimien sotilasvirkaan nimitettävän henkilön on oltava ehdottomasti lojaali Suomen valtiota kohtaan. Nimitettävälle on asetettava erityisen korkeat vaatimukset. Asiaa on lähestyttävä sodanajan tehtävien näkökulmasta eikä vain rauhanajan tehtäviä ajatellen. Sama koskee Rajavartiolaitoksen sotilasvirkoja.

Rajavartiolaitoksen upseerit koulutetaan samoilla perusteilla ja jatkokursseilla kuin Puolustusvoimien upseerit. Rajavartiolaitos osallistuu kiinteästi Suomen maanpuolustuksen valmisteluihin rauhan aikana, ja se tai sen osia voidaan liittää Puolustusvoimien alaisuuteen sotatilanteessa. On myös tapauksia, että Puolustusvoimien virassa oleva upseeri siirtyy virkauransa aikana Rajavartiolaitokseen ja päinvastoin. Näin ollen lakimuutosten tulee koskea kaikkia sotilasvirkoja niin Puivissa kuin Rajavartiolaitoksessakin.

Esityksen perusteluissa todetaan, etteivät kansalaisuutta koskevat tiedot ole sotilasvirkaan nimittämistä harkittaessa painoarvoltaan aivan samanlaisia. Luotettavuuden arvioinnissa olennaista on se, onko todennäköistä, että ulkomaansidonnaisuus altistaa selvityksen kohteen epäasialliselle vaikuttamiselle. Tämä puolestaan merkitsee sitä, että kaksoiskansalaisuuden vaikutus voi vaihdella sen mukaan, minkä valtion kansalaisuudesta on kysymys. Perusteluissa todetaan myös, että Euroopan unionin turvallisuussäännöissä edellytetyn ul-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

komaalaissidonnaisuuksien selvittämisen ulkopuolelle jätetään EU-kansalaisuus eli tilanteet, joissa henkilöllä on toisen jäsenmaan kansalaisuus. Tämä lähtökohta tulisi pääsääntöisesti ottaa huomioon myös harkittaessa kelpoisuutta sotilasvirkaan.

Arvoisa puhemies! Tilanteissa, joissa henkilön toinen kansalaisuus on sellaisen valtion kansalaisuus, joka on demokraattinen oikeusvaltio, kaksoiskansalaisuudella yksistään ei vahvan pääsäännön mukaan olisi yleensä merkitystä. Merkitystä voi olla myös sillä, tunnustaako toinen valtio kaksoiskansalaisuuden vai ei ja minkälaisia velvoitteita toisen valtion kansalaisuudesta aiheutuu. Ne voivat olla ristiriidassa henkilön tehtävien kanssa Suomessa. Kyse on myös henkilön omasta turvallisuudesta niin, ettei joudu tietämättään painostuksen kohteeksi.

Tämä on hyvä lakiesitys, ja toivottavasti tämän saamme pian käsittelyyn ja valmiiksi.

15.17 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Maailma tosiaan muuttuu, ja erilaiset vaikuttamisen keinot yleistyvät, sellaiset, mitä ei olla aikaisemmin osattu edes odottaa. Sen vuoksi on hyvä, että myös tällä lainsäädännöllä nyt puututaan siihen, että kaksoiskansalaisten kautta ei voi minkäänlaisia painostamisyrittäjiä tai painostamista tehdä, missä meidän kansallista turvallisuuttamme vaarantavaa tietoa voisi rajojen ulkopuolelle mennä sellaisille tahoille, joiden ei sitä tarvitse tietää. Niin kuin täällä on mainittu, sinisilmäisiä me emme saa olla.

Sen vuoksi on hyvä, että tätä lakia nyt muutetaan. Eli tätä Maanpuolustuskorkeakoulusta annettua lakia muutetaan siten, että muun muassa upseerin virkaan johtaviin opintoihin edellytetään, että valittavalla henkilöllä ei ole toisen valtion kansalaisuutta tai muuta ulkomaansidonnaisuutta tai valtion turvallisuutta vaarantavaa sidonnaisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita tai palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa tai Rajavartiolaitoksessa vaarantavaa sidonnaisuutta.

Kuinka tästä eteenpäin pitäisi sitten mennä, kun tämä lainsäädäntö saadaan voimaan? Mielestäni tässä pitäisi aika laajasti katsoa meidän turvallisuusviranomaisia laajemminkin, ja täällä jo esiin nostettu lainsäädännön kehittäminen poliisin suhteen ehkä tulisi ensi vaalikaudella nostaa myös esiin ja katsoa tarkasti, josko tämä vastaava lainsäädäntö tulisi saattaa myös sille puolelle voimaan.

15.19 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Minä äsken sanoin, että tämä on aika masentavaa ja yksipuolista keskustelua, ja haluan vielä tuoda kyseisen huomioni esille.

Kysyin ministeriltä monta kysymystä, joihin en saanut vielääkään vastausta. Ministeri totesi, että nykyiset turvallisuusselvitykset eivät riitä. Hän ei kertonut, miksi eivät — jos hän voisi avata esimerkiksi tämän. Olisi hyvä tietää, minkä takia tämä on tekeillä.

Toinen keskustelu, joka liittyy näihin kaksoiskansalaisiin, on lojaalius. Jos tavallaan lojaalius saavutetaan sillä, että ollaan yksöiskansalaisia, ei kaksois- vaan yksöiskansalaisia, niin tekeekö siis se, että luopuu kansalaisuudestaan, henkilöstä lojaalin? No, näin minä ymmärrän tämän keskustelun.

Ihmisethän saavat kansalaisuuden sillä tavalla, että sattuvat nyt syntymään johonkin tiettyyn maahan. Minä itse satuin aikoinaan syntymään turkkilaisten vanhempien lapseksi. Ja on siis maita, joissa kansalaisuudesta luopuminen on tehty hyvin byrokraattiseksi, hyvin vaikeaksi. Kerroin äsken ystävästäni, jolla on venäläistausta. Hän sanoi minulle näin: ”Ozan, jos minä haluan luopua kansalaisuudestani, Venäjän kansalaisuudesta, jotta tulisin lojaaliksi tämän ajattelutavan mukaan, tämän lakiesityksen ajattelutavan mukaan, minun

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

tulisi käydä Venäjän armeija.” Eli siinä on tämmöinen kriteeri. Eli meillä on ihmisiä, jotka ovat meidän kansalaisia ja joilta nyt vaaditaan lojaaliutta ja yksöiskansalaisuutta ja jotka eivät tavallaan pysty irtaantumaan esimerkiksi siitä toisesta kansalaisuudesta.

Mitä me teemme tässä tapauksessa? Minusta olisi hyvä, että ministeri kävisi tätä läpi, valiokuntakeskusteluissa tätä käytäisiin läpi. Se ei nyt tavallaan vastaa minun kysymykseeni, että joo, Suomessa on 105 000 kaksoiskansalaista eikä heillä ole mitään etujärjestöä. No, se nyt on ihan selvä, mutta aidosti kannattaa keskittyä tavallaan niihin kohtiin, jotka ihmisten arjessa tulevat vaikuttamaan.

Minä toistan tämänkin: Tässäkin eduskunnassa minun tietääkseni meillä on neljä kaksoiskansalaista. Yksi meistä on ministeri, kolme kansanedustajaa — ainakin siis tietääkseni. Miten me nämä ihmiset näemme, näemmekö me heidät jotenkin epälojaaleina? Emme tietenkään. Me olemme ihan tavallisia suomalaisia, joilla on erilaisia elämäntarinoita, jotka ovat syntyneet johonkin, jonkun isä tai äiti tai joku muu on juuriltaan jostain muualta. Miettikää, laittakaa itsenne minun tilalleni ja pohtikaa, miltä tämä koko lakiesitys ja nämä kommentit siitä, että emme saisi olla sinisilmäisiä, kuulostavat.

Jos mietitään, kuka tässä maassa pelaa Venäjän pussiin ja on näitä Venäjän trolleja, ne ovat ihan valkoihaisia, valkoisia suomalaisia, niin sanottuja kantasuomalaisia. [Kari Kulmala: Miksi puhut Venäjistä, eikä ole muita maita?] — No, tässä keskustelussa se nyt tuli esille. — Eli tavallaan jos tilanne on se, että joku nyt pelaa vaikka jonkun toisen maan pussiin, ja uhkakuvana on toki Venäjä, niin tässä maassa ne, jotka pelaavat Venäjän pussiin, ovat olleet perinteisesti ihan valkoisia suomalaisia, niin sanottuja kantasuomalaisia, joilla on yksi kansalaisuus, kuten teillä kaikilla. Siis miettikää, kuinka jännältä tämä keskustelu kuulostaa.

Kuten toin esille, minä voin tämän lakiesityksen läpimenon jälkeen, mahdollisen läpimenon jälkeen, asettua ministeri Niinistön saappaisiin, minä voin olla puolustusministeri, minä voin saada kaikki mahdolliset tiedot. Mutta minä en voi sitten olla jossain sotilasvirassa, joita on muistiinpanojeni mukaan nyt 8 000 virkaa. [Seppo Kääriäinen: Eihän se näin mene!] — Miten se ei näin mene? Minä haluan nyt vähän perusteluita tähän keskusteluun.

Minä lopetan ehkä siihen, että Suomen syntyvyys perustuu tällä hetkellä merkittävästi ulkomaalaistaustaisiin ihmisiin. Siellä on iso ihmismäärä, joka osallistuu suomalaisten syntyvyyteen ja jolla on ulkomaalaistausta. Meillä on siis hirveästi nuoria, joilla on kansainvälinen tausta. Itsekin kuulun siihen joukkoon, olen nyt 31 — tai en minä tiedä, olenko minä nuori, nuorekas ainakin. Mutta siis miettikää, millaisen viestin tämä antaa meidän nuorille, jotka käyvät tällä hetkellä yläastetta tai lukiota tai näin, katsovat tulevaisuuteen ja miettivät tulevaisuutta tässä maassa. Ja nämä ihmiset ovat ihan syntyperäisiä suomalaisia. Eli me saatamme nyt luoda sellaisen tilanteen, jossa meillä on suomalaisia ja sitten toisia suomalaisia.

Ja minun isoin kysymykseni, ministeri, johon minä haluan aidosti nyt vastauksen — tänne ei saa tulla vetämään mitään löysiä puheita jostain sinisilmäisyydestä: jos henkilö ei voi erota kansalaisuudestaan, jos se on hyvin byrokraattista, jos se vaatii esimerkiksi armeijassa käyntiä, niin miten ministeri on varautunut tähän? Ei tässä voi leikkiä mitään tietämättömyyttä tai sitä, että joo, näillä ihmisillä ei ole mitään etujärjestöä. Nyt faktoja ja vastauksia kehiin. Ihmiset ovat huolissaan, ja kannattaa aidosti pohtia, millaisia viestejä me annamme, kun me puhumme tietyllä tavalla, kun me teemme tiettyjä lakeja.

Siis Suomen turvallisuus on, totta kai, kaikki kaikessa. Sen takiahan me tässä olemme. Mutta jos esimerkiksi minut nähtäisiin epälojaalina sen takia, että minä olen sattunut syn-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

tymään turkkilaisten vanhempien lapseksi joskus vuonna 87, kyllä minä ottaisin sen todella todella kummalla tavalla. Minä en tunne ketään muuta, joka olisi tehnyt pitkä päivät Suomen eteen. Siis miettikää: Minä olen oppinut suomen 14-vuotiaana. 27-vuotiaana olen noussut kansanedustajaksi tässä maassa, tehnyt kaikkeni, antanut kaikkeni tämän maan eteen. Ja sitten tullaan tällaisilla lakiesityksillä, jotka kaventavat minun ja minun jälkeläisteni ja kaikkien minun näköisteni ja oloisteni ihmisten tilanteita. [Puhemies koputtaa] Pohdikaa näitä.

15.26 Mika Niikko ps: Puhemies! Ei tähän enää ole muuta lisättävää, mutta edustaja Yanar varmaan nyttien oikoi mutkat suoraksi siinä mielessä, että kyllähän tämän tarkoitus on nimenomaan lisätä Suomen ja ministeriön mahdollisuuksia päättää siitä, keitä palkataan sinne, koska tämä esimerkitapaus, mikä menneisyydessä oli, osoitti sen, että jos tulee syytteitä siitä, että ei ole noudatettu Suomen lakia palkattaessa kaikkia haettuja henkilöitä niillä kriteereillä, mitkä nykyisin ovat olemassa, ilman harkintaa, niin siitä voi joutua vastuuseen myös ministeri. Ja siinä mielessä ei tämän tarkoitus ole ymmärtääkseni millään tavalla asettaa vastakkain kyseisellä tavalla, miten Yanar asian kuvasi.

15.27 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä muutettaisiin lakeja Puolustusvoimista, Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Rajavartiolaitoksen hallinnosta. Esityksen mukaan Puolustusvoimien sotilasvirkaan voitaisiin nimittää ja upseerin virkaan johtaviin opintoihin valita vain henkilö, jolla ei ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuusselvityslain tarkoittamaa ulkomaansidonnaisuutta, joka voi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa. Vastaavat muutokset tehtäisiin Rajavartiolaitoksen hallinnosta annettuun lakiin Rajavartiolaitoksen sotilasviran ja rajavartijan peruskurssille valittavien opiskelijoiden osalta.

On selvää, että Puolustusvoimien sotilasvirkaan nimitettävän henkilön ehdottomalle lojaalisuudelle Suomen valtiota kohtaan on asetettava hyvin korkeat vaatimukset. Tämä lakiesitys toteutuessaan edesauttaa tätä tavoitetta. Puolustusvoimien sotilasviroissa ehdotonta lojaalisuutta Suomen valtiota kohtaan on tarkasteltava poikkeusolojen tehtävien ja sijoitusten kannalta, ei pelkästään normaaliajan tehtävien kannalta.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä esitystä kannatettavana erityisesti siksi, että esityksessä ei mainita mitään tiettyjä maita tai automaattisesti kielletä kaikkia kaksoiskansalaisia toimimasta näissä viroissa tai opinnoissa. Valinta perustuu esityksen mukaan aina tapauskohtaiseen harkintaan, jossa arvioitaisiin ulkomaansidonnaisuuksista aiheutuvaa turvallisuusrisikkiä.

15.29 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tästä jo pari puheenvuoroa käytin ja sain, että on hyvä, että näitä virkamiesten lojaliteettiin liittyviä asioita nyt perataan, ja valiokuntavaiheessa varmasti puolustusvaliokunnallekin jää tässä vielä paljon mietittävää.

Kuitenkin korvaani jäi soimaan ministerin puheenvuoronsa lopussa sanoma kohta, jossa mainitsitte, että tämä turvallisuusselvityslaki ei riitä sinänsä nykytilanteessa Puolustusvoimien omiin tarpeisiin. Olen itse saanut olla hallintovaliokunnassa, sisäisen turvallisuuden valiokunnassa, ja puolustusvaliokunnassa kohta kahdeksan vuotta. Jos tällainen asiain-tila tasavallassa on tänäkin päivänä, että laaja turvallisuusselvitys ei vastaa muun muassa tähän lojaliteettikysymykseen, niin pitäisin tilannetta enemmän kuin huolestuttavana. En

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

tiedä, onko puhemies vielä ministerille antamassa vastauspuheenvuoroa, mutta mielelläni kuulen perusteluita tälle kommentillenne.

15.30 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Yanar piti tunteellisen puheenvuoron siitä, miltä tämä kaksoiskansalaisen näkökulmasta vaikuttaa. Uskon, että tunteet olivat tässä aivan aitoja. Mutta kun tätä kokonaisuutta mietitään, kyse ei ole aina pelkästään henkilöstä itsestään, vaan kyse näissä painostuskeinoissa voi monta kertaa olla myös siitä, että niitä perheenjäseniä voidaan sitten kaksoiskansalaisuuden perusteella tai eri sidonnaisuuksien perusteella painostaa ja sitä kautta pyrkiä saamaan sitä tietoa.

Tämä turvallisuus selvityshän, joka tehdään, antaa tietoa viranomaiselle. Se antaa tietoa myös henkilölle itselleen. Ja kun tässä on aina se tapauskohtainen harkinta, ketkä sitten voivat näihin virkoihin jatkaa, niin kyllä tässä suojaa myös sillä ihmisellä on. Ei ole mikään itsetarkoitus, että kaikki, joilla on kaksi eri passia, olisivat kiellettyjä tekemään uraa Suomessa, mutta tietyt peruskysymykset täytyy pystyä katsomaan ennalta. Sitä lainsäädäntöä meillä ei ole aiemmin ollut, ja nyt on hyvä, että se tehdään ja ministeri on tämän lakiesityksen tänne tuonut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ministerille, hänen niin halutessaan, 2 minuuttia.

15.31 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Edelleen kiitos edustajille tuesta. Ehkä lienee vielä tarpeellista painottaa, että kansalaisia ei todellakaan tämän esityksen myötä olla asettamassa eriarvoiseen asemaan. Kyse on ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisestä ja toisen valtion vaikuttamismahdollisuuksien minimoimisesta. Kyse on kansallisesta turvallisuudesta, ja mielestäni tätä asiaa, tätä kysymystä ei kannata ottaa henkilökohtaisesti.

Sanon vielä kerran: turvallisuus selvitykset eivät riitä, koska niissä kestävämmistä ulkomaansidonnaisuuksista ei muodostu kelpoisuudelle estettä. Tässä laissa muodostuu, edustaja Kari.

Pitää ymmärtää, edustaja Yanar, että sotilasvirka ei ole kenellekään, ei kenellekään, subjektiivinen oikeus. Tällä tavalla Suomi suojelee itseään ja kansalaisiaan toisen valtion vaikuttamisyrityksiltä. [Ozan Yanarin välihuuto] Ei tässä olla ketään yksilöä tai ryhmää demonisoimassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 253/2018 vp

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.34 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koostuu kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Lakiehdotukset on valmisteltu laajapohjaisessa valtioneuvoston kanslian johtamassa työryhmässä, jossa olivat edustettuina aiheen kannalta keskeiset ministeriöt ja viranomaiset. Työryhmä laati ehdotukset säädösmuutoksista, joita valtion kokonaisturvallisuuden parantaminen kiinteän omaisuuden siirroissa edellyttää. Työryhmä antoi viime kesäkuussa yksimielisen ehdotuksensa asiassa. Siinä arvioitiin muuttuneen turvallisuustilanteen merkitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta ja päädyttiin ehdottamaan uutta sääntelyä sen varmistamiseksi, että viranomaisilla on riittävän luotettava, kattava ja ajantasainen tilannekuva kiinteistönomistuksesta kansallisesti strategisten kohteiden läheisyydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2020 alusta.

Arvoisa puhemies! Kiinteistöjen omistus ja käyttö on yksi kokonaisturvallisuuteen vaikuttava osatekijä. Kiinteää omaisuutta on myös mahdollista hyödyntää osana hybridivaikuttamista kansallista turvallisuutta vaarantavalla tavalla. Hankkimalla kiinteistöjä strategisilta sijainneilta voi vieras valtio pyrkiä esimerkiksi hakemaan jalansijaa Suomessa tai heikentämään turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä. Strategisesti merkityksellisten kohteiden lähistöllä sijaitsevia kiinteistöjä on mahdollista käyttää myös laittomaan tiedustelutoimintaan tai muulla tavoin tukemaan vieraan valtion tavoitteita. Tästä syystä on tärkeää, että turvallisuusviranomaisilla on riittävä tilannekuva kiinteistöjen omistuksesta ja käytöstä Suomessa. Valtiolla tulee myös tarvittaessa olla mahdollisuus puuttua sellaiseen kiinteistönomistukseen tai -käyttöön, jonka arvioidaan vaarantavan Suomen kansallista turvallisuutta.

Esitykseen sisältyy yhteensä kahdeksan lakiehdotusta, joista olennaisin koskee kansallisen turvallisuuden huomioonottamista alueiden käytön suunnittelussa. Kansallisen turvallisuuden tarpeiden huomioimisella jo kaavoitusvaiheessa voitaisiin ennaltaehkäistä ongelmia, joita kiinteistönomistukseen voi liittyä, ja siten vähentää viranomaisten tarvetta puuttua yksittäistapauksiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi kolme uutta lakia, jotka yhdessä mahdollistaisivat kiinteistönomistuksen nykyistä kattavamman seurannan ja tarvittaessa myös puuttumisen kansallista turvallisuutta vaarantavaan kiinteistönomistukseen tai -käyttöön.

Esityksessä ehdotetaan ensinnäkin säädettäväksi laki eräiden kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta. Lakiehdotuksen mukaan Eta-alueen ulkopuolisten ostajien kiinteistönhankinta Suomen valtion alueella säädettäisiin luvanvaraiseksi. Lakia sovellettaisiin vain Eta-alueen ulkopuolisen valtion kansalaisiin sekä sellaisiin yhteisöihin, joiden kotipaikka tai merkittävä määräysvalta on Eta-alueen ulkopuolella, eikä lupamenettely siis koskisi

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

suomalaisten välisiä kiinteistökauppoja. Lupaviranomaisena toimisi puolustusministeriö. Lakiehdotuksen mukainen lupamenettely vastaisi pääosin ulkomaalaisten kiinteistönhankintoja koskenutta lupamenettelyä, joka Suomessa oli voimassa vielä 90-luvulla.

Toiseksi, luvanvaraisuutta koskevaa lakia ehdotetaan täydennettäväksi lailla valtion etuosto-oikeudesta, joka olisi voimassa strategisten kohteiden välittömässä läheisyydessä. Etuosto-oikeus ei olisi riippuvainen kiinteistönostajan kansalaisuudesta, eli se mahdollistaisi puuttumisen myös sellaisiin kiinteistökauppoihin, joihin luvanvaraisuus ei soveltuisi. Puolustusministeriö seuraisi lakiehdotuksen mukaan etuostolain soveltamisalalla tapahtuvia kiinteistökauppoja, ja etuosto-oikeuden käyttämisestä päättäisi valtiovarainministeriö.

Kolmanneksi, luvanvaraisuuden ja valtion etuosto-oikeuden lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Lailla korvattaisiin voimassa oleva puolustuslunastuslaki. Siinä missä puolustuslunastuslaki kattaa suhteellisen suppeasti vain Puolustusvoimien kiinteistötarpeita, ehdotettu uusi lunastuslaki vastaisi kattavammin kokonaisturvallisuuden tarpeisiin. Lakiehdotuksen mukaan kiinteistö tai siihen kohdistuva erityinen oikeus voitaisiin lunastaa maanpuolustuksen, alueellisen koskemattomuuden, valtion johtamisen, rajaturvallisuuden, rajavalvonnan, huoltovarmuuden, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toiminnan varmistamisen tai muun näihin rinnastettavissa olevan yhteiskunnallisen edun turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lupamenettelylaki, valtion etuosto-oikeuslaki ja kokonaisturvallisuuden tarpeet kattava lunastuslaki on valmisteltu toisiaan täydentäviksi, ja ne yhdessä mahdollistaisivat turvallisuusviranomaisille kattavan kiinteistökauppojen seurannan ja tarvittaessa myös puuttumisen ei-toivottuun omistukseen. Lakiehdotukset on samalla valmisteltu siten, että niistä aiheutuva hallinnollinen taakka ja vaikutus normaaliin kiinteistönvaihdantaan jäisi mahdollisimman pieneksi. Esityksen tarkoituksena ei siten ole laajamittaisesti puuttua kiinteistönomistukseen Suomessa tai vaikeuttaa toivottuja kansainvälisiä investointeja Suomeen, vaan tarkoituksena on ensisijaisesti luoda nykyistä kattavampi kiinteistönomistusten seurantajärjestelmä ja siten parantaa viranomaisten tilannetietoisuutta kiinteistöjen omistuksesta ja käytöstä. Tällä itsessään arvioidaan olevan ennalta ehkäisevä vaikutus ei-toivotun kiinteistönomistuksen syntymiselle. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Näyttäisi olevan tarvetta lyhyeen debattiin, ja sellainen aloitetaan.

15.39 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman tämä problematiikka on tullut lähelle, koska satun asustamaan Saaristomerén tuntumassa ja siellä löytyy useitakin tämäntyyppisesti identifioitavia tapauksia, joissa odotetaan valtion viranomaisen toimenpiteitä.

Hyvään hallitusohjelmaan kirjattu tavoite tulee tässä nyt lunastetuksi tavalla, jota on huolella valmisteltu moninaisen lainsäädäntöuudistuksen merkeissä, varsinaisesta paketista on kysymys, ja on tärkeää valtion kokonaisturvallisuuden kannalta, että nämä instrumentit nyt tulevat käyttöön, koska tällä hetkellä viranomaisilla ei ole mahdollisuuksia puuttua tämäntapaiseen toimintaan, jota varsinkin Saaristomerellä ja myöskin Itä-Suomessa esiintyy.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Mikään viranomainen ei tätä valvo, nyt ne mahdollisuudet tässä tulevat, ja pidän tätä tärkeänä, sillä nykymaailmassa hybridivaikuttamisen keinot ovat moninaisia, ja on tärkeää, että Suomella on tässä itsesuojautumisen mahdollisuus käytössään.

15.40 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt myös tulee meille käsittelyyn ja päätettäväksi.

Oikeastaan yksi ainut kysymys ministerille tähän liittyen: uskotteko, että tämä lainsäädäntö pystyy nyt ehkäisemään niin sanottuja bulvaanikauppoja, sitä, että ei-toivotut omistajat välittäjien välityksellä ovat kuitenkin lonkeroidensa kautta omistamassa näitä strategisilta alueilta olevia maa-alueita ja sitä kautta uhkaavat turvallisuuttamme?

Toinen kysymys liittyy siihen, että kun näitä selvityksiä tehdään ja tämä lupa pitää anoa — on näitä eri metrimäärärajoja, on puolesta kilometristä kilometriin — niin milloin tämä erillinen lupa pitää anoa. Näitä on laitettu kahteen eri portaaseen, mutta olisiko nämä kenties hyvä laittaa suoraan yhden kilometrin rajaan ja tältäkin osin ottaa asiassa varman päälle?

15.42 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kahden hallituspuolueen puheenvuorojen jälkeen toistan itsekin samaa, tätä bulvaanikysymystä olisin kysynyt. Kysyin sitä jo joku viikko sitten myös tuolla median puolella. Kun tätä tämän päivän aikana olen yrittänyt vähän kahlata läpi, niin ihan en ole vastausta itselleni saanut, että millä tavalla tämä hallituksen esitys vastaa siihen kysymykseen, että jos joku vieras toimija haluaa kotimaisen toimijan välityksellä hankkia maaomaisuutta vahingoittaakseen suomalaista yhteiskuntaa jollain katalalla keinolla, niin millä tavalla se asia kampataan.

Niin kuin aikaisemmassa laissa puhuimme kaksoiskansalaisista, nytkin puhumme vieraasta maasta, mutta sellainen kategorinen ajattelu, että kaikki omistus olisi paha, jos se ulkomailta tulee, ei tietenkään ole myöskään hallituksen ajattelua. Mutta jos ajatellaan niin, että kaikki mahdollinen paha [Puhemies koputtaa] kohdistuu vain ulkomaiseen omistukseen, niin onko, ministeri, niin, että kotimainen puoli on katsottu [Puhemies koputtaa] loppuun asti?

15.43 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä kiinteistöasioista on ollut hälyuutisia jo vuosia. On hyvä asia, että tällä tavalla, ministerin kertomalla tavalla, nyt lainsäädännölläkin pyritään saamaan tämäkin mahdollinen ongelma hallintaan, ja tässäkin pätee tämä sinisilmäisyysnäkökulma: näissäkään asioissa ei pidä olla sinisilmäisiä. [Kimmo Kivelä: Eivät siniset ole!] Ne ovat turvallisuuteemme liittyviä olennaisia asioita.

Minä pidän tärkeänä sitä, että katsotaan lupalakia, etuostolakia ja kokonaisturvallisuuden lunastuslakia suhteessa toisiinsa, koska ne ovat toisiansa täydentäviä lakeja. Ne on valmisteltu kokonaisuutena ja täydentävät toisiansa. Kuitenkin siihen liittyy tämä kysymys bulvaaneista, mikä täällä oli jo esillä.

Tässä halutaan muuttaa myös maankäyttö- ja rakennuslakia ja tietyllä tavalla ohjailta myös maakuntakaavaa, ja olen huomannut sen, että kyllä maakunnissa on erittäin lämmin suhtautuminen Puolustusvoimien tarpeisiin, se otetaan huomioon maakuntakaavoissa. Kysynkin, herra ministeri: onko tämä tullut erityisenä ongelmana vastaan teidän ministeriösänne?

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

15.44 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys, niin kuin edellinen, on erinomainen ja tarkoittaa siirtymistä perussuomalaisten järjelinjalle. Ja tämänkin ainoa huono puoli on se, että tämä tulee aivan liian myöhään sekä aivan liian suppeana.

Perussuomalaiset ovat ajaneet laajempaakin maan myynnin kieltoa EU:n ulkopuolisille jo vuosikymmenen ajan. [Suna Kymäläinen: Vuosikymmenten?] Tämä oli meillä itärajalta ongelmana, ja silloin kiinnitettiin huomiota siihen, kun kiinteistöjä alkoi mennä niin sanotusti rajan taakse. Silloin tälle asialle tässä salissa käytännössä naurettiin, nyt on eri ääni kellossa.

Mielestäni ei ole ylipäänsäkään mitään syytä siihen, että ulkomaalaiset voisivat omistaa Suomessa maata. Tämä esitys käsittelee tätä asiaa tärkeästä näkökulmasta, kansallisen turvallisuuden näkökulmasta, mutta olisi myös huomioitava talousrikollisuuden ja rahanpesun torjunta juurikin näiden aiemmissa puheenvuoroissa mainittujen bulvaanien kautta ja yleensäkin perua kaikkiaan tämä harkitsematon päätös sallia maan omistus Suomessa Eta-alueen ulkopuolisille. Se olisi selkeintä ja kansan tahdon mukaisinta.

15.45 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erikoista, kun tämä lainsäädäntökään ei ole vielä vuosikymmeniä ollut puutteellinen, vaan vasta 18 vuotta, mutta 18 pitkää vuotta.

Tämä hallituksen esitys ja puolustusministeri ansaitsevat kyllä tässä kiitoksen, että tämä täällä salissa on ja pääsemme tätä käsittelemään. Allekirjoittaneena tiedän hyvin pitkän matkan, jonka tämän aloitteen äärellä olemme kulkeneet.

Tässä laissa otetaan oikeita askelia oikeaan suuntaan. Tietoisuus on selkeästi kasvanut tämän asian äärellä. Jo 27. päivänä helmikuuta 2014, kun esittelin viime kaudella lakialoitteeni, joka tähän samaan problematiikkaan puuttui, toin esille Airiston Helmen, nuo kiinteistökaupat tuolla syväväylän äärellä, ja onneksi olemme nyt vuonna 2018 tässä oikeasti hallituksen esityksen äärellä.

Hyvää on, että viranomaisten välinen tietojenvaihto selkiytyy ja paranee ja että näitä kiinteistökauppoja pystytään [Puhemies koputtaa] paremmin selvittämään.

Kysyisin vielä ministeriltä: [Puhemies koputtaa] kun on esitetty hallintotöiden minimoimiseksi, että tulisi tällainen viranomaisten nettitieto, josta voisi kiinteistötunnuksen perustella katsoa tämän paikan, [Puhemies koputtaa] niin eihän näin tapahdu ja kartta piirry verkkosivuille?

15.46 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos hallitukselle ja puolustusministerille tämän hallituksen esityksen tuomisesta tänne saliin. Tätä on kauan odotettu, monia vuosia, ja nyt kiitos, että hallituksen esitys on täällä. Tätä hallituksen esitystä on huolella valmisteltu ja odotettu. Tosiasia on, niin kuin tässä jo useammassa puheenvuorossa on tullut esille, että kyllä tämä olisi pitänyt tuoda jo paljon aikaisemminkin, ja olisi toivonut, että viime kaudella tämä olisi jo ollut esillä.

Oikeastaan haluaisin kysyä ministeriltä sitä — tietysti tätä on toivottu nimenomaan tuolla Kaakkois-Suomessa ja myöskin saaristoalueilla — että nyt kun on valmisteilla tämä kiinteistöomistuksen seurantajärjestelmä, niin minkälaiseksi tämä seurantajärjestelmä on aiottu tehdä. Onko se julkinen vaiko kenen käytössä?

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

15.47 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minäkin yhdyn näihin kiitoksiin, joita ministeriä kohtaan on osoitettu. Se jälleen kerran osoittaa, että meillä on aikaansaava ja asiantunteva puolustusministeri, joka nauttii paitsi kansan laajojen kerrostien keskuudessa arvostusta myös arvostusta ulkomailla. Annan kiitoksen, kun muistellaan viime vaalikauttakin, myös edustaja Kymäläiselle. Hän on ollut hyvin aktiivinen tämän asian ympärillä.

Mutta ikävä henkilökohtainen muisto viime vaalikaudelta on se, että kun kyselytunnilla nostin tämän asian esille, niin keskustelu haluttiin torpata, keskustelua ei haluttu jatkaa. Tämä oli varsin omituista silloisen puhemiehen toimintaa.

15.48 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tervetullut ja lisää suomalaisten oikeuksia päättää, millaiset tahot täällä omistavat kiinteistöjä strategisilta paikoilta.

Tässä esityksessä mainitaan, että näistä vuosittaisista 60 000 kiinteistökaupasta vain noin 500 sijoittuu alueille, joilla valtion etuosto-oikeus olisi voimassa. Kuitenkin täällä siten arvioidaan, että etuosto-oikeuteen käytettäisiin lunastuskorvauksen osalta noin 200 000—1 000 000 euroa vuodessa ja että joka vuosi tätä ei tarvitsisi edes käyttää.

Olisinkin kysynyt: Onko tämä tarkoitus nyt edeltä käsin jollakin tavalla korjata, koska tarvitaan sitten lupa näihin kauppoihin, noin 500—800 kohteeseen vuosittain? Tällä lupamenettelylläkö tämä estetään, ettei niitä tarvitse lunastaa, vai miten tämä on aiottu toteuttaa käytännössä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro tässä debatin vaiheessa, edustaja Kymäläinen, ja sitten hänen jälkeensä siirrytään puhujalistaan.

15.49 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ensimmäiseksi, vähän jatkoksi ehkä tähänkin kysymykseen: mitä tapahtuu niille jo toteutuneille kaupoille, joissa tällaista selkeää turvallisuusuhkaa voidaan luokitella?

Sitten kysyisin vielä: Nyt meillä on uusi lainsäädäntö tässä esityksenä. Kuitenkin tuossa selvitystyöryhmän raportissa todettiin yksiselitteisesti, että paras ja riskit parhaiten minimoiva ratkaisu olisi palata täyteen luvanvaraisuuslakiin, joka siis oli meillä vielä vuoden 2000 alkuun voimassa. Miksi siis uusi lainsäädäntö, johon edelleenkin sisältyy näitä tällaisia riskejä vuodoista ja bulvaanien käytöistä ja muuta? Miksei voitaisi palata tähän hyvin toimineeseen lakiin kiinteistöjen luvanvaraisuudesta ja valvonnasta ja siten torpata näitä syntyviä aukkoja?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista, edustaja Niikko. — Meillä on aikaa tässä aikaikkunassa, mikä on varattu, kello 16.03:een saakka. Muutama varsinainen puheenvuoro, ja lopuksi ministerille vielä pari kolme minuuttia.

15.51 **Mika Niikko ps:** Arvostettu puhemies! Tämä hallituksen esitys on tarpeen, sillä tässä ehdotetaan lainsäädännön avulla valtiolle mahdollisuutta puuttua sellaiseen kiinteistöomistukseen, joka vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta. Tämä hallituksen esitys tulisi voimaan vuoden 2020 alusta, ja sitä taustaa vasten muutama huomio.

Tämä lakitarvehan nousi selkeästi esiin Airiston Helmi -yhtiön omistamien alueiden ja tilojen johdosta. Nämä tilat olivat pääasiassa Turun saaristossa, ja tämä yhtiö perustettiin jo

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

vuonna 2007. Jo vuonna 2008 perussuomalaiset kysyivät venäläisten maakaupoista Vanhasen toisen hallituksen aikana oikeusministeri Tuija Braxilta. Tällöin oikeusministeri ei nähnyt tätä uhkana, että venäläiset omistavat kiinteistöjä strategisista paikoista. Kun historiaa katsotaan vielä eteenpäin, niin vuonna 2011 krp alkoi selvittämään näitä maakauppoja. Samanaikaisesti 2011 perussuomalaiset vaativat maakauppojen kieltämistä tällaisten alueiden osalta.

Vuonna 2014 puolueemme puheenjohtaja Jussi Halla-aho silloin eduskunnassa edustajana ollessaan jätti hallitukselle kirjallisen kysymyksen samasta aiheesta. Hän kysyi, voisiko hallitus harkita ulkomaalaisten kiinteistökauppoja koskevan lainsäädännön tarkistamista. Samoin 2014 perussuomalaiset nostivat tätä asiaa yhä enenevässä määrin esille eri puolilla. Esimerkiksi perussuomalaisten ajatuspaja Suomen Perusta julkaisi teoksen ”Venäjä: uhka vai mahdollisuus? Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta”. Samaan aikaan perussuomalaiset järjestivät erilaisia keskustelutilaisuuksia siitä teemasta, ovatko varuskuntien ja muiden strategisten kohteiden lähellä tehdyt maakaupat turvallisuusriski. Ja vielä vuonna 2015 perussuomalaisten Suomen Uutiset kuvautti helikopterilla erään rantatontin ja nosti asian esille, etteikö vieläkään ala tapahtumaan mitään.

Näillä esimerkeillä haluan sanoa sen, että perussuomalaiset ovat tätä asiaa pitäneet esillä [Suna Kymäläisen välihuuto] jo sieltä vuodesta 2008 lähtien, pian Airiston Helmi -yhtiön perustamisen vuonna 2007 jälkeen. Siitä huolimatta, vaikka kymmenen vuotta on menty eteenpäin, hallituksen esitys tulee vasta nytten. Toivoisin toki, että eduskunnassa ei tavallaan väheksyittäisi niitä esityksiä, jos varoitetaan jo hyvissä ajoin tämmöisistä turvallisuusriskeistä ja lainsäädäntötarpeista, vain sen perusteella, että esittäjä on ollut väärä. Tällaista samanlaista asennoitumista todella näkyy muussakin lainsäädännössä tässä talossa. Me olemme monesti nähneet sen, kuinka esimerkiksi perussuomalaiset tekevät hyviä esityksiä monelta osalta parantaa esimerkiksi ikäihmisten tai nuorten hyvinvointia ja perheiden hyvinvointia, ja sitten niitä ei viedä eteenpäin sen takia, kun esittäjä on ollut väärä. Siinä mielessä toivoisin arvokkuutta tässä eduskuntasalissa edustajilta, etteivät syyllistyisi moiseen, etteivät edes Suomen turvallisuutta koskevissa asioissa korjaa niitä selkeitä puutteita, joita perussuomalaiset nostavat esille. [Mika Kari: Älä anna väärää todistusta lähimmäisestäs!]

Arvoisa puhemies! Venäjällä on tapana ollut jo pitkään se, että siellä maanomistus ei ole mahdollista suomalaiselle useilla alueilla, ja esimerkiksi raja-alueelta miltään osin suomalaiset eivät voi ostaa kiinteistöjä. Suomalaisethan ovat aikanaan olleet hyvinkin halukkaita ostamaan kiinteistöjä esimerkiksi Petsamosta ja Viipurista tai Karjalan tasavallan alueelta. Petsamossa ja Viipurissa on täysin kielletty minkäänlaisten kiinteistöjen omistaminen suomalaisittain. Ja samoin on myös Karjalan tasavallan alueella puolet alueesta, ettei siellä ole mahdollisuutta tällaisia järjestelyjä toteuttaa. Siinä mielessä, vaikka oikeusministeriö jo 2011 vaati Venäjältä vastavuoroisuutta kiinteistökauppojen tekemiseen suomalaisille Venäjällä, asia ei siellä ole edennyt. Ja miksi ei ole edennyt? Venäläiset ovat tunnetusti vähän kaukonäköisempiä ja historiasta oppineita. He kyllä pitävät huolen omasta sisäisestä turvallisuudestaan ja tavastaan toteuttaa sitä politiikkaa pitkäjänteisesti.

Suomessa tulisi pikkuhiljaa alkaa myös ottamaan mallia siitä, että kaikki ei ole kultaa, mikä kiiltää. Meidän ei pidä hyväuskoisesti uskoa, etteikö tulevaisuudessa ole myös toisille lainsäädäntötarpeille tilausta, koska Suomen turvallisuuden takia meillä on vielä monta lakia tekemättä.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

15.56 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Esitys koostuu kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Esityksessä ehdotetun uuden lainsäädännön avulla valtio voisi puuttua sellaiseen kiinteistönomistukseen, joka vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta. Laki on toteutuessaan enemmän kuin tervetullut. Voisi jopa sanoa, että viimeinkin. Tähän tarvittiin ilmeisesti sinistä puolustusministeriä.

Kiinteistöjen omistus ja käyttö on yksi kokonaisturvallisuuteen vaikuttava osatekijä. Suomessa ei ole tällä hetkellä voimassa sääntelyä ulkomaalaisten kiinteistöomistuksesta. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ei sisälly myöskään nimenomaista säännöstä kansallisen turvallisuuden varmistamisesta alueiden käytössä, ja Suomessa valtiolle ei ole säädetty etuosto-oikeutta. Tämän on katsottu olevan erityinen puute, joka nyt tällä lailla saadaan korjattua.

On selvää, että valtion kokonaisturvallisuuden varmistaminen edellyttää, että viranomaisilla on hyvä tilannekuva kiinteistöomistukseen liittyvistä riskitekijöistä ja käytösään riittävä keinovalikoima, jolla voidaan ehkäistä ennalta ja viime kädessä puuttua kansallista turvallisuutta heikentävään kiinteistöomistukseen. Maanomistus on yksi tällainen valtion kokonaisturvallisuuden muodostamiseen vaikuttava tekijä.

Maa on uudistumaton luonnonvara. Rakennuksia voi aina rakentaa uudestaan, mutta maan lisääminen esimerkiksi strategisille alueille on hankalaa mutta toki mahdollista. Tämän esityksen tavoitteena on luoda viranomaisille keinoja, joilla valtion kansallista turvallisuutta voidaan parantaa turvallisuusviranomaisten tehtävien kannalta keskeisten toimipaikkojen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen läheisyydessä.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena. Kiitos isänmaalliselle siniselle ministerille.

15.58 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Toistan tähän alkuun lyhyesti kuten jo vastauspuheenvuoroissani, että haluan aloittaa tämän kiitoksella siitä, että tämä hallituksen esitys on tässä salissa. Kunnioitan puolustusministeriä suuresti, että olette pitänyt ne sanat, jotka 27. päivä helmikuuta 2014 totesitte, eli että jos silloinen lakiesitys ei päättyisi lainvalmisteluun, niin siihen varmasti tullaan palaamaan, ja nyt tässä hetkessä olemme siinä tilanteessa.

Ja kun tässä aloitin muistelemaan näitä vanhoja historiankirjoja, joita tämän eduskunnan pöytäkirjoistakin löytyy, niin silloin 27. päivä, kun kiinteistökauppoja ja maakauppoja suitsivaa lakialoitetta täällä käsiteltiin, keskustelu oli silloin huomattavasti värikkäämpää kuin nyt tällä hetkellä, kun tietoisuus on lisääntynyt ja näemme selkeästi samoja asioita näiden asioiden äärellä.

Jo tuolloin esittelypuheenvuorossani tosiaan viittasin Airiston Helmeen. Tuolloin olimme kansalaisaktiivien joukossa kiinnittäneet tähän tappiota niittävään yritykseen huomiota ja kiinnittäneet huomiota siihen, että huoltovarmuusreitit ääreltä jatkuvasti uusia kohteita pystyttiin kuitenkin hankkimaan. Tuolloin niitä kiinteistökohteita oli kuusi, ja puoli vuotta myöhemmin syksyllä 2014 kysymyksessä oli jo toistakymmentä, 11 eri kohdetta, ja nyt hän noita taitaa olla jo 12.

Mutta on hyvä, että tätä asiaa käydään läpi. Otan sitaatin tuolta pöytäkirjasta, jolloin olen todennut: ”Strategisesti tärkeiden paikkojen läheisyydessä olevien maa- ja kiinteistökauppojen vaikutus turvallisuuteemme ja huoltovarmuuteemme on myös merkittävä pe-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

ruste lain tarpeelle. Esimerkkinä voisin mainita Turun saariston syväväylän, sen ainoan saman reitin varrella on kuusi kokonaista saarta saman omistajan omistuksessa. Näkökulmana tätäkään ei voi jättää huomiotta.” Jatkoisin: ”Tulee tästä laista totta tai ei, se on tiedostaen tehty tai tiedostaen tekemättä jätetty. Historiankirjat tulevaisuudessa kertovat, onko tehty tai tekemättä jätetty viisasta. Uskon, että tarkastelemme tulevaisuudessa luontoarvoja, yhdyskuntarakenteita, hintatasoa, turvallisuuspolitiikkaamme tai huoltovarmuuttamme, voimme lainsäätäjinä katua vain asian tekemättä jättämistä.”

No, me jätimme tekemättä, mutta olemme nyt tätä lakia tässä eteenpäin tekemässä, ja toivon, että puolustusvaliokunnassa tähän lakiin perehdytään hyvin ja tarkoin ja sen ongelmatiikkaa ymmärretään jokaisen osalta, sillä tuolloinen puolustusvaliokunnan jäsen Sofia Vikman totesi tuossa keskustelussa: ”Puolustusvaliokunnan jäsenenä ihmettelen erityisesti edustaja Kymäläisen ynnä muiden perusteluja, joiden mukaan venäläisten maakaupat olisivat turvallisuuspoliittinen uhka. Toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, Puolustusvoimien kanta nimittäin on ollut, että edes sotilasalueiden läheisyydestä venäläisten ostamat tontit ja kiinteistöt eivät ole kansallinen turvallisuusuhka.” Näin hän totesi tuolloin. Toivon, että hänen näkökantansa hallituspuolueen edustajana on tuosta ajasta sitten eteenpäin kehittynyt.

Tuolloin myöhemmin puhemiehenäkin toiminut edustaja Maria Lohela totesi: ”En usko, että tätä aloitetta saadaan pysyvästi haudattua, vaikka sellaistaikin toivovia varmasti on. Aihe tulee ihan taatusti nousemaan ennen pitkää uudelleen esille jollain tavalla, ja syyt siihen löytyvät tuosta esittelypuheenvuorosta, ja ne syyt eivät katoa mihinkään itsestään.”

Tämän viestin halusin tuoda historiasta, koska tehty työ toivottavasti kantaa tulosta, ja sen tekijät toivottavasti myös saavat nähdä sen tuloksen. Tämäkin kiitoksena siitä, että nyt tällä hetkellä olemme todella tämän lain käsittelyvaiheessa.

Ja kun toin nuo hallinnollisten rasiusten minimoimiseksi ehdotetut viranomaisten verkkosivut työkaluna, jolla pystyttäisiin kiinteistötunnusten perusteella tarkistamaan, onko kyseessä luvanvaraisuutta edellyttävä kohde, niin toivon, että valiokunnassa kiinnitetään tähän tarkkaa huomiota, koska tällä samanaikaisesti tullaan piirtämään kartta, jossa on kaikki huoltovarmuutemme ja puolustuksemme kannalta kriittisimmät kohteet. Missään maailman kolkassa ei varmasti tällaisia verkkosivuja ole olemassa.

Valtion kiinteistöstrategia tarvitsisi laajemminkin uudelleentarkastelun muuttuneen turvallisuustilanteen valossa. Esimerkiksi Senaatin liiketaloudelliset periaatteet ja Senaatin omistajan asettamat tuotto-odotukset johtavat vaikeaan kierteseen kiinteistöjen osalta. Tuotto-odotusten korkeus aiheuttaa vuokrien nousua Senaatin osalta, ja sen laitokset, jotka ovat Senaatilta vuokralla, ovat vaikeuksissa maksaa toimintavaroistaan seinistä. Ja myöskin samanaikaisesti, kun on vuokravaikeuksia, joudutaan luopumaan näistä kiinteistöistä, jotka ovat strategisesti merkittäviä kohteita. Sen vuoksi myöskin Senaatille, kun vuokraosuudet vähenevät, tulee niin sanottua korjausvelkaa jo niistä olemassa olevista rakennuksista, ja kun korjausvelasta ei huolehdi, tulee sisäilmaongelmia, minkä vuoksi entisestään joudutaan miettimään näistä rakennuksista poismuuttoa. Sen vuoksi toivon ja esitän, että tulevassa tulemme tarkastelemaan valtion kiinteistöstrategiaa laajemminkin kokonaisuuden kannalta, ettei toinen käsi ohjaisi vaikeuksiin toista.

Vielä lopuksi haluan, arvoisa puhemies, todeta, että maakauppojen kohdalla turvallisuuden pitäisi kiinnittää huomiota laajemminkin kuin vain näihin strategisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi isoihin maa-alueisiin, isoihin metsäalueisiin — voidaan puhua jopa 200 hehtaaria — ja niin pois päin. Ilmastomuutoksen myötä pohjavetemme [Puhemies ko-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

puttaa] tulee olemaan tulevaisuudessa kultaakin arvokkaampaa, ja sekin täytyy suojata, ja se jos mikä on strategisesti merkittävää.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tähän varattu aika olisi nyt lopussa, mutta nyt kysyn näiltä neljältä henkilöltä: haluatteko käyttää vastauspuheenvuoron tässä vaiheessa, jolloinka sitten vielä ministeri vastaa ja sitten itse arvioitte, jätättekö vielä tuonne myöhäiseen iltaan puheenvuoroja?

16.06 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa meillä on turvallisuusasioissa ja maanpuolustusasioissa usein laaja yhteinen näky ja välillä tässäkin keskustelussa. Tuli vain itselle semmoinen tunne, että tätä isänmaan asiaa ja turvallisuusasiaa halutaan hurjasti omistaa. Näin kuitenkin ei ole, vaan kyllä eduskunnassa laajasti jaetaan näitä huolia.

Myös viime kauden keskustelu EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisten maiden maaomistuksista on hieman toinen asia kuin se asia, jota tällä hetkellä käsitellään. Minusta nyt on lähestytty — ministerinkin esittämällä mallilla — etuosto-oikeuksien ja lunastuslain kautta niitä tosiasiallisia ongelmia, jotka jäävät näihin bulvaanirakenteisiin. Edustaja Kymäläinenkin tuntee tämän asian hyvin.

Kysyin ministeriltä aikaisemmin siitä, jos joku ulkomaalainen toimija haluaa käyttää vaikka kotimaista toimijaa välimiehenä ostaakseen kiinteistön. Voitteko, ministeri, jollakin tavalla kuvata puolustusvaliokunnan keskustelulle sitä, mitä näistä asioista kannattaisi puolustusvaliokunnassa asiantuntijoilta kysyä ja millä tavalla ikään kuin tätä ongelmatilaa lähestyä, ettei sinänsä hyvää tarkoittavaan lakiin jäisi kotimaisen toimijan mentävää aukkoa?

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Kiviranta halusi vastauspuheenvuoron. — Halusivatko muut? — Kiviranta, olkaa hyvä.

16.07 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tarpeellinen ja ajankohtainen. Se vahvistaa kansallista turvallisuuttamme ja vaikeuttaa meille haitallisen toiminnan toteuttamista.

Turvallisuuspoliittisista syistä kiinteistökauppojen rajoittaminen on järkevää. Lisäksi tässä asiassa voidaan perustellusti vedota vastavuoroisuuden periaatteeseen. Hallituksen esitystä puoltavat toisen valtion, esimerkiksi Venäjän, ulkomaalaisiin kohdistamat kiinteistöjen hankintarajoitukset.

Muuttuneessa turvallisuusympäristössä on tärkeää reagoida nopeasti ja päättäväisesti uusiin tunnistettuihin uhkiin. Maan ja kiinteistöjen omistus on hybridi-vaikuttamisessa potentiaalisesti käytetty keino, ja ulkomaalainen, Eta-alueen ulkopuolinen maanomistus vaatii aiempaa tiukempaa sääntelyä nykyisessä tilanteessa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Myllykoski ja edustaja Hongisto ovat vielä pyytäneet vastauspuheenvuoron.

16.08 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti: Keskustelu on ollut ansiokasta, ja johtopäätökset olivat yhteneväisiä. Esitys on oikeansuuntainen ja kohden oikeaa maalia.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Pyysin tämän puheenvuoron sen takia, että edustaja Kymäläinen nosti erityisen tärkeän asian, joka nyt ei suoranaisesti juuri tähän liity: sen, että meidän pitää laajemmin pystyä katsomaan sitä, mitkä ovat meidän kansalliset varantomme, ja sen, kuinka paljon niitä voi olla kaupan ulkomaalaisille. Kun ilmastonmuutos tuo meille erityisiä kysymyksiä pohjavesien ja metsien osalta — ilmastonmuutos ja myös kiihtyvä hiilinielukeskustelu — niin meillä pitäisi olla joitakin mahdollisuuksia tämän ensimmäisen askeleen myötä ehkä vähän itsekäs mutta kansallista turvallisuutta ja elintarvikehuoltovarmuutta sisältävä keskustelu ottaa mukaan.

16.10 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty mielenkiintoista ja hyvää keskustelua asian tiimoilta. En ole kuullut kenenkään käyttävän sellaista puheenvuoroa, että lakiesitys olisi jollakin tavalla huono tai ei-toivottava. Päinvastoin koko sali oikealta vasemmalta on kantanut huolta niin, että tämä lakiesitys on saatu aikaan. Kun on ollut ainoastaan joitakin puheenvuoroja siitä, että tätä ei ole tehty aikaisemmin, niin voi vain todeta vanhan sanonnan mukaan, että parempi myöhään kuin ei ollenkaan, että viimein ja vihdoin tämä saatiin aikaan.

Mielestäni tämä lakiesitys on osoitus puolustusministeri Niinistön aktiivisesta ja sinnikkäästä työstä isänmaan hyväksi, ja kun ministeri menee joukon edellä, niin meidän edustajien on helppo sitä sitten seurata ja kannattaa tämän lain voimaan saamista.

Kyse on kansallisesta turvallisuudesta, kyse on isänmaan asiasta, ja se on näin itsenäisyyspäivän alla mitä mainioin ja kannatettavin lakiesitys.

Kiitoksia ministeri Niinistölle.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Niinistö, olkaa hyvä. Riittäisikö 5 minuuttia?

16.11 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Jälleen lämmin kiitos edustajille.

Edustaja Savola aloitti erinomaisella kysymyksellä bulvaanikaupoista. Tämä hallituksen esitys ei tässä suhteessa ole täydellinen, tällä ei bulvaanikysymystä ratkaista. Se jää seuraavalle hallitukselle ratkaistavaksi. En tosin tiedä, miten kansainvälisestikään tähän bulvaanikysymykseen ollaan tehokkaasti pystytty puuttumaan, mutta ehkäpä niitä keinoja löytyy. Sen voin sanoa kuitenkin, että tiedustelulainsäädäntö, kun se voimaan saadaan, on hyvä työkalu tässä suhteessa. Kilometrirajoista — edustaja Savolan toinen kysymys — valtiokunnassa kannattaa keskustella. Käytännössä soveltamisalue lienee vain 1—2 prosenttia Suomen pinta-alasta.

Edustaja Kääriäiseltä oli aivan oikea huomio, että lait täydentävät toisiaan ja muodostavat kokonaisuuden. Puolustusvoimien tarpeet on hyvin huomioitu, mutta lainsäädäntö ei sitä edellytä. Siksi onkin tärkeää, että vaatimus kirjataan lakiin.

Edustaja Kymäläinen, käytännön hallintoa pohditaan vielä, mutta yksityiskohtaisia tietoja Puolustusvoimien strategisista kohteista ei ole tarkoitus tuoda asiattomien tietoon. Ja vielä edustaja Kymäläiselle: Pelkkä vanhan lain päivittäminen katsottiin riittämättömäksi. Kuten esittelypuheenvuorossa sanoin, nyt on kyse peräti kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Kyse on ollut huomattavasti laajemmasta lakikokonaisuudesta kuin ehkä alussa osattiin arvioidakaan.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Edustaja Torniaiselle: Lakiehdotusten ensisijaisena tarkoituksena on nimenomaan luoda kattava seurantajärjestelmä, jolla itsessään toivotaan olevan ennaltaehkäisevä vaikutus. Hallinnollisesti järjestelmä tulee olemaan varsin kevyt.

Edustaja Niikko totesi, että tätä lainsäädäntöä on odotettu, ja voin vain todeta, että ilman tätä hallitusta ei esitystä olisi tullut nytkään. Ehkä tämä hallitus jää historiaan — onko nimittäin mikään muu hallitus tehnyt rauhan aikana yhtä paljon kansallista turvallisuutta parantavaa lainsäädäntöä, kysyn vain.

Edustaja Karille vielä lopuksi: isänmaan asia on tosiaan meille kaikille yhteinen, [Kari Kulmala: Ja pitää olla!] — pitää olla näin, edustaja Kulmala on aivan oikeassa — ja siihen liittyen tässä salissa huomenna keskustellaan maanpuolustustahdosta, ja jatkamme silloin.

Mutta asiantuntijoilta valiokunnassa kannattaa kysyä, miten tilannetietoisuudesta saadaan mahdollisimman kattava, miten hallinnosta saadaan mahdollisimman joustava ja kuinka potentiaalisista, pahantahtoisista kiinteistöjä hankkivista tahoista saadaan ylipäätään parhaiten tietoja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 254/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan niin ikään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.14 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä on tarkoitus tehdä muutoksia lakiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, ampuma-aselakiin, rikoslakiin ja työturvallisuuslakiin. Nykyinen vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki on ollut voimassa 11 vuotta, eikä siihen ole tänä aikana tehty mitään merkittäviä uudistuksia.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämishanke alkoi syksyllä 2017 kahdella työryhmällä. Ensimmäisessä tarkasteltiin vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisen vaihtoehtoja. Näitä olivat ensiksi vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen nyky-mallilla eli käytännössä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen eli MPK:n yhdistysoikeudellisen rakenteen alla, toiseksi toiminnan järjestäminen ja kehittäminen osana Puolustusvoimia tai kolmanneksi uuden viranomaisen perustaminen. Näistä vaihtoehtoista valittiin perusteellisten selvitysten jälkeen sotilaallisen koulutuksen siirtäminen yksin Puolustusvoi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

mille. Lisäksi tärkeänä tavoitteena nähtiin MPK:n koulutusmahdollisuuksien tehostaminen siten, että se kykenisi nykyistä laajemmin antamaan koulutusta omassa toiminnassaan ilman Puolustusvoimien tilausmenettelyä. Toisessa työryhmässä suunniteltiin valitun kehityssuunnan perusteella vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämismalli, jonka toimeenpanosta tässä lakipaketissa on osaltaan kysymys. Keväällä 2018 perustettiin kolmas työryhmä valmistelemaan tarvittavat lainsäädännön muutokset. Hankkeiden työryhmävalmistelussa ovat olleet mukana puolustusministeriön lisäksi Puolustusvoimat ja MPK. Työryhmävalmistelun lisäksi valmistelun aikana on myös järjestökentälle ja muille viranomaisille varattu mahdollisuus esittää huomionsa valmistelussa hyödynnettäviksi.

Arvoisa puhemies! Työryhmien työn tuloksena syntyneillä muutosesityksillä on tarkoitus saattaa voimaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämismalli. Sen taustalla on ollut tavoite tehostaa erityisesti paikallisuolustuksen suorituskykyä kehittävää vapaaehtoista harjoittelua, luoda vapaaehtoiseen maanpuolustukseen nousujohteisia koulutuspolkuja ja antaa vapaaehtoiselle reserviläiselle vaativampia tehtäviä. Päämääränä on myös mahdollistaa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen antaminen koko valtakunnan alueella ja edistää koulutuksen maksuttomuutta. Lisäksi kehittämismallilla on haluttu turvata asepalvelusta suorittamattomien naisten ja nuorten asema vapaaehtoisen maanpuolustuksen kentässä.

Lakiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta on kirjattu esityksessä useita käytännön muutoksia. Puolustusvoimat ei jatkossa tilaa MPK:lta sotilaallista koulutusta. MPK:n sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus määritellään käsitteenä tarkemmin, ja koulutuksen nousujohteisuus korostuu, kun Puolustusvoimien aseita on mahdollista antaa kyseiseen koulutukseen käsiteltäväksi Puolustusvoimien valvonnassa ja Puolustusvoimien alueilla ja aluksilla. Puolustusvoimien aseilla ei kuitenkaan saa ampua sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Erityisesti naisia ja nuoria koskeva tutustumistoiminta säädetään MPK:n julkiseksi hallintotehtäväksi. MPK:n kansainvälisestä koulustoitinnasta kirjataan säännökset lakiin. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjausta ja valvontaa koskevia säännöksiä selkeytetään. Valvovia viranomaisia ovat puolustusministeriö, Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos. MPK:n julkisoikeudellisten kurssien osallistujien valinnasta sekä Puolustusvoimien MPK:lle antamasta tuesta kirjataan säännökset lakiin.

Muina huomioina mainittakoon, että tällä lakipaketilla on yhteys myös EU:n asedirektiivin kansalliseen voimaansaattamiseen. Sitä koskeva lakipaketti sisältää mahdollisuuden myöntää aselupia MPK:lle sen sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta varten. Kyseinen lakipaketti antaa lisäksi MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelemaan ampumakoulutukseen osallistuville aktiivisille reserviläisille mahdollisuuden saada aselupia tätä harjoittelua varten. Luvat koskevat niin sanottuja pitkiä aseita, joihin on kiinnitetty yli kymmenen patruunan lipas.

Puhemies Paula Risikko: Mennään joksikin aikaa debattiin.

16.19 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näinä aikoina, kun maanpuolustustahto on puhututtanut, nousee tämä vapaaehtoisen maanpuolustuksen rooli aivan eri tavalla vielä esiin. Onkin äärimmäisen tärkeätä, että nyt tämän lakiesityksen myötä ja tämän kehittämistyön myötä annetaan reserviläisille vapaaehtoisen työn kautta niitä aitoja urapolkuja edetä siellä omien perustaitojen kehittämisessä. Kun vapaa-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

ehtoista kautta pystyy saamaan sitä urakehitystä, niin mikäli sitä sodanajan sijoitusta ei ole, niin pystyy myös pääsemään sinne paremmin sijoitettujen reserviläisten joukkoon.

MPK:n roolihan tulee muuttumaan aika paljon tämän uudistuksen myötä. Se tarkoittaa tietysti sitä, että resursseja tarvitaan myös huomattavasti lisää. Oikeastaan kysyisinkin ministeriltä nyt siitä, että kun euroja tarvitsee satsata nyt lisää tälle vapaaehtoiselle puolelle, MPK:n rooli muuttuu, niin kuinka me turvaamme jatkossa nyt sitten sen, että riittävät resurssit löytyvät — minun mielestäni niiden pitää löytyä — ja pystymme todellisuudessa viemään käytäntöön tämän lain, mitä nyt käsittelemme.

16.20 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys-tä selatessani katsoin saman kohdan näistä kustannuksista kuin mihin edustaja Savola viittaa, ja siellä lukee, että noin 4 miljoonaa euroa vuosittain... [Mikko Savola: 6,5 yhteensä!] — Plus sitten yhteensä 6,5 miljoonaa euroa vuosittain. — Kymmenessä vuodessa 65 miljoonaa euroa, se helpottaa mittakaavan ymmärtämistä.

Puolustusvoimilla on ollut jo useita vuosia oman toimintansa rahoittamisessa varsin isoja haasteita. On pystytty hankkimaan kalustoa kiitos ulkomailta tapahtuneiden viisaiden ja edullisten hankintojen ja niin edelleen, mutta kuitenkin perusrahoituksen puolella on ongelmia.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kenttä on äärimmäisen tärkeä. Koko tämän reserviin pohjautuvan yleisen asevelvollisuuden ja maanpuolustustahdonkin kannalta äärimmäisen ison asian äärellä olemme.

Mutta miten, ministeri, näette: kun tässä on istunut kuitenkin kaksi työryhmää ja vähän näkemyksetkin ovat olleet ristikkäisiä, niin onko tämä tämän hinnan väärä? Maanpuolustaminen on rahan väärä, mutta ovatko nämä kokonaiskustannukset, arvoidut kustannukset, sen arvoisia, että tämä laki kannattaa viedä joka tapauksessa kaikilla hallituksen voimilla läpi? Vai aiotaanko tosiasiallisesti kuulla myös sitten valiokunnan parantamis- ja kehittämisehdotuksia tähän asiaan?

16.21 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vapaaehtoinen maanpuolustus on Suomen selkäranka, ja sinänsä Maanpuolustuskoulutusyhdistys on pitänyt huolta siitä, että reserviläisillä on ollut riittävästi toimintaa ja resursseja tämän varmistamiseksi.

Tässä hallituksen esityksessä, kuten aikaisemmat puhujat ovat maininneet, on riskinä se, että MPK:n rooli ja osuus heikkenee Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Nyt kuitenkin se on hyvin merkittävä osuus, mitä Puolustusvoimat on ostanut koulutusta MPK:lta, ja kun se poistuu, niin tavallaan tilalle pitäisi löytää aitoa yhteistyötä, että reserviläiset olisivat tiivis osa Puolustusvoimia jatkossakin.

Mielestäni ei pitäisi tehdä juurikaan eroa vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja Puolustusvoimien toiminnassa moniltakaan osin, koska nehan ovat entisiä sotilaita ja ehkä osa myös pitkän linjan koulutuksen saaneita varusmiehiä, jotka varmasti haluavat tehdä kaikkensa Suomen maanpuolustuskyvyn kehittämiseksi sekä myös sen ylläpitämiseksi. Siinä mielessä kysyn, arvoisa ministeri: millä tavalla me voimme turvata sen, ettei tule tämmöistä juoppaa näiden toimijoiden välille?

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

16.23 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan edustaja Niikolle huomiona, että ehkä yleinen asevelvollisuus on kuitenkin se meidän selkäranka, jolla me tästä maanpuolustuksesta menemme, ei vapaaehtoisuus sinällään.

On hyvä, että meillä on toimijoita, mutta kysyisin ministeriltä, onko oikein päätelty, että ostettavat palvelut MPK:lta lopetetaan, koska on parempi ja täsmällisempää, että Puolustusvoimat antaa reserviläisille koulutusta, jotta Puolustusvoimilla on senhetkinen tieto ja taitamus siitä, missä mennään, ja on koko ajan kontrolli, mitä opetetaan ja kuinka kerrataan. Minä näen tässä hyviä asioita sen puoleen, että jos valtion rahoitusjärjestelmä vain toimii, niin tämä reserviläistoiminta on mahdollista niin, että emme vain tukeudu vapaaehtoisjärjestelmiin vaan valtiontalouden kautta on mahdollista, että meidän reserviläistoiminta on parempaa ja aktiivisempaa.

16.24 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä taloudellisessa tilanteessa yleinen asevelvollisuus tarvitsee kaiken sen tuen, jota vapaaehtoinen kenttä vain suinkin pystyy antamaan.

Minun kysymykseni koskee sitä, että kun maanpuolustus tarvitsee välineensä ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kannalta aivan keskeinen väline ovat aseet, joiden lupia koskevia ehtoja uudet EU-direktiivin vaatimat tiukennukset koskevat, ja ne ovat tällä hetkellä parhaillaan eduskunnan käsittelyssä, niin mikä tämä tilanne tällä hetkellä on. Maapuolustustahto on koetuksella. Sitä on enää turha nakertaa tällaisella turhalla. Voiko hallitus taata, että kaikki voitava tehdään sen eteen, että aselupien tiukennuksia tehdään mahdollisimman vähän?

Puhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Savolalle vielä, ja sitten puhujalistaan.

16.25 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tämä roolin muuttuminen MPK:lla on se, joka tietysti tekee myös sen toisen puolen, eli kun sotilaallisia valmiuksia ja sotilaallista koulutusta antava koulutus menee tavallaan sinne Puolustusvoimien alle, niin tämä varautumis- ja turvallisuuskoulutus, joka jää MPK:lle, on se asia, mistä järjestöt kokevat tällä hetkellä huolta. On hyvin paljon erityisryhmiä, jotka pääsevät MPK:n kautta harjoittelemaan ja saamaan niitä valmiuksia. On naisten koulutusta ynnä muuta, mitä varautumiseen ja turvallisuuteen liittyykään, ensiapukursseja ja niin edelleen, mitä MPK järjestää. Mielestäni tässä pitää aika herkällä korvalla meidän valiokuntakuulemisessa näitä järjestöjä kuulla. Ja oikeastaan kysyisinkin ministeriltä, kun te olette näitten järjestöjen kanssa keskustelua käynyt: kuinka näistä resursseista tullaan huolehtimaan ja MPK:n roolista, niin että erityisryhmät pystyvät varautumis- ja turvallisuuskoulutusta saamaan jatkossakin?

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

16.26 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia, ampuma-aselakia, työturvallisuuslakia ja rikoslakia. Pidän esitystä erittäin tärkeänä. Muutoksilla laitetaan täytäntöön puolustusselonteossa asetettu tavoite vapaaehtoisen maanpuolustuksen aseman vahvistamisesta paikallispuolustuksessa.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Esityksessä myös ampuma-aselakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita voitaisiin hyödyntää entistä laajemmin muussa kuin ammuntaa sisältävässä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Pidän tältä osin muutosta tervetulleena, koska nykyinen lainsäädäntö estää ammunnan harjoittelua tarpeettomasti.

Tällä hetkellä Puolustusvoimien järjestämiin vapaaehtoiisiin harjoituksiin osallistuu vuosittain noin 3 700 reserviläistä. Tämän lisäksi Puolustusvoimat tilaa vapaaehtoista sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä paikallisjoukkojen suorituskyvyn kehittämiseksi. MPK tuottaa vuosittain sotilaallista koulutusta noin 10 500:lle sodanajan joukkoon kuuluvalle reserviläiselle. Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen lisäksi MPK tuottaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta vuosittain noin 25 000 henkilölle sekä muuta varautumis- ja turvallisuuskoulutusta noin 18 000 henkilölle. Kyse ei ole siis pienestä joukosta eikä mistään nappikaupasta, vaan erittäin tehokkaasta koulutuksesta, joka koskee hyvin monia perheitä. Tämä MPK:n antama sotilaallinen ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on koettu koko puolustushallinnossa hyödylliseksi lisäksi tukemaan Puolustusvoimien päätehtävän antamaa sotilaallista koulutusta, vaikka Suomen puolustusratkaisu ei miltään osin perustu vapaaehtoisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Valikoiva tai vapaaehtoinen asevelvollisuus on mahdoton ajatus Suomen oloissa ja Suomen kokoisessa maassa. Nykyjärjestelmä on syytä säilyttää. Lisäksi naisten osallistumismahdollisuuksia maanpuolustukseen tulisi lisätä muun muassa yhteisillä kutsunnoilla. Tälläkin hetkellä naisille suunnatut vapaaehtoiset kurssit täytyvät muutamassa tunnissa, joten tilausta näille kurseille on.

Nykyinen siviilipalvelus tulisi uudistaa kriisin ajan ja kokonaisturvallisuuden tarpeita vastaavaksi koulutukseksi. Lisäksi siviilipalveluksen suorittaneista pitäisi muodostaa rekisteri poikkeusolojen tilanteita varten. Näkisin hyvänä, että esitettäisiin kansalaisille avointa ja vapaaehtoista kansalaispalvelusta, joka tukisi omalta osaltaan maan kokonaisturvallisuutta. Enkä pitäisi ollenkaan huonona, että toisella asteella opintoihin sisällytettäisiin kurssi maanpuolustuksesta. Tässä voisi MPK olla vahvasti mukana, resurssien niin sallissa. Vapaaehtoista maanpuolustusta on kehitettävä koskemaan kaikkia kansalaisia.

Viimeisimmästä sodasta ja kylmästä sodasta on jo niin pitkä aika, että uskottavan maanpuolustuksen merkitys unohtuu. Aikaisemmat hallitukset ovat tehneet suuria virheitä lakkauttaessaan varuskuntia jopa Suomen itärajalta. Meidän sinisten tavoitteena on saada varuskunta joka maakuntaan. Se olisi tärkeää koko maan puolustamisen kannalta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ovat perusteltuja ja turvaavat Suomen kansanturvallisuutta. Sininen on turvallisuuden väri.

16.30 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Yleinen asevelvollisuus ja reserviläisiin pohjautuvat sodanajan joukot, se on se selkäranka, joka täällä jo mainittu on, ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö on se keskeinen tekijä, joka pystyy tätä tukemaan. Kun armeija on käyty, asevelvollisuus suoritettu ja reserviläisaika koittaa, kertausharjoitukset ovat harvassa, vaikka niitä on onneksi tällä vaalikaudella lisää saatukin. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kautta on pystytty saamaan toimintaa ja ennen kaikkea pystytty yksittäiselle reserviläiselle antamaan valmiuksia ylläpitää omaa kenttäkelpoisuuttaan. Tässä on rooli niin reserviläisjärjestöillä kuin luonnollisesti MPK:lla, joka keskeisten reserviläisjärjestöjen toimesta 90-luvun alussa perustettiin yhteiseksi koulutusorganisaatioksi.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Tämän lain myötä tulee paljon hyviä asioita, ensinnäkin se, että reserviläisille tulee maksettomaksi tämä koulutus. Resurssit tulevat niin sanotusti valtiolta. Näitä urapolkuja tulee lisää, eli mikäli omaa sodanajan sijoitusta ei ole, niin tämän työn kautta pystyy omia valmiuksiaan kehittämään ja kenties saamaan sen sijoituksen. Tähän liittyy olennaisena osana myös tämä aselainsäädäntö. Pystytään käyttämään Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen aseita ja saamaan myös valmiuksia, edellytyksiä, oman aseluvan hankintaan. Tämä on alueellisesti kattava ja tietysti luonnollisesti tukee tätä meidän kokonaisuuden puolustusratkaisuumme.

Tietysti uhkatekijöitä, mitä tässä vähän debatissakin sivusin ja mitä järjestökenttä kokee, on tämä kaikki muu koulutus, mitä MPK tällä hetkellä tekee, sitä hyvää työtä. Tämä on tietysti se, mistä meidän pitää pystyä huolehtimaan myös jatkossa. Naisten koulutukset, aivan kuten edustaja Kulmala sanoi, Naisten Valmiusliiton järjestämät kurssit, mitä muutamana kerran vuodessa on, myydään muutamassa tunnissa niin sanotusti loppuun, jos ei jopa minuuteissa. Ne ovat äärimmäisen suosittuja, ja niille on valtava kysyntä. Kun nyt puhutaan tästä kansalaispalveluksesta osittain myöskin ja puhutaan naisten roolista, niin näitä edellytyksiä pitää olla, että myös he pystyvät omia valmiuksiaan kriisiajan olosuhteita varten parantamaan.

On erityisryhmiä myöskin. Esimerkiksi kehitysvammaisille tarjotaan kursseja. He pystyvät käymään sen niin sanotun oman armeijan MPK:n kautta ja saavat sitä omaa maanpuolustustahtoaan tuotua esiin myöskin. Ja tietysti on nämä kaikki nuorille suunnatut kurssit, Intti tutuksi -kurssit ja niin edelleen, eli tuodaan lähemmäksi ja valmistellaan myös sitä armeijaan menoa, koska luulen vain, että osittain tähän maanpuolustustahtoonkin liittyy se, että niitä roolimalleja ei ole enää kotona, koululla on tärkeämpi rooli, joten tällä vapaaehtoisella maanpuolustuksella on rooli myös siinä, että kerrotaan, mitä se armeija on, mitä se yleinen asevelvollisuus on ja miksi tämä kaikki tehdään isänmaan hyväksi.

16.33 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin tarttua tuohon yhteen asiaan, mitä edustaja Savola toi tässä esille, eli nämä urapolut ja niin edelleen. Kun tuossa aiemmassa käsittelyssä puhuimme kaksoiskansalaisuudesta, niin olisin nyt ministeriltä kysynyt, mitä tarkoittaa tämä ”urapolut” edustaja Savolan tuomassa ilmiässä suhteessa siihen, onko kaksoiskansalaisilla jollakin tavoin esteellisyyksiä. Liittyvätkö nämä millään tavalla toisiinsa?

16.34 **Mika Kari sd**: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola piti niin hyvän puheenvuoron, että oikein pidin tukkimiehen kirjanpitoa, olenko missään asiassa toista mieltä, ja huomasin, että en ole, [Mikko Savola: Liikuttavaa yhtenäisyyttä!] vaan tämä maanpuolustustahto menee oikealta vasemmalle ja alhaalta ylös eduskunnasta näköjään myös hallituspuolueisiin asti, mikä on tietenkin ilahduttavaa.

Olisin myös itse korostanut tätä maanpuolustustahdon pohjalla olevaa yleistä asevelvollisuutta, varusmiespalvelusta, reservin kertausharjoituksia ja sitten tätä kyseessä olevaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen osaa, sitä kokonaisuutta, joka koskee suomalaista aseellista palvelua ja miksei myös sitten Naisten valmiusliittoa, nuoria, mitä edustaja Savola tässä myös puheenvuorossaan toi, mutta myös tätä kansalaispalveluskeskustelua, josta on puhuttu, että meiltä ikäluokasta puuttuu melkein puolet, naisikäluokka, tästä maanpuolustuksen kentästä. Sille osaamiselle, joka naisilla on, olisi syytä etsiä keinoja, väyliä, muitakin

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

kuin pelkät kutsunnat, että saataisiin naisikaluokka myös mukaan tähän työhön, heidän osaamisensa, joka on laajaa.

Olisin kysynyt ministeriltä. Katsoin, että tässä lakiesityksessä annettava laki tulisi voimaan 1.1.2020 eli vähän reilun vuoden päästä. Tässä on välissä kuitenkin vaalit ja hallitusohjelman kirjoittelut. Tässä jo aikaisemmassa kysymyksessäni viittasin, että puolustusvaliokunnalla on iso rooli nyt kammata tätä lakia auki ja kuulla myös järjestöjä. Ettehän, ministeri, pahastuisi, vaikka laki tältä hallitukselta jäisi odottamaan vaaleja, jos tähän laajaan kokonaisuuteen pystyttäisiin ottamaan myös tämä kansalaispalvelus ja laajemmat asiat, kuten muun muassa aikaisemmin viittamani 6,5 miljoonan euron kustannukset, jotka osataan tuntuvat ainakin sormituntumalla valuvan hieman tuonne rattaidenkin väliin?

16.36 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! On ilo olla näin maanpuolustushenkisessä keskustelussa mukana, ja vielä itsenäisyyspäivän edellä. Kerta kaikkiaan loistavaa.

Asiaan liittyvien lakien päivitys on jatkumoa puolustusvoimauudistukselle ja puolustuselonteolle. On nähty tarpeelliseksi päivittää laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, ja sen johdosta on tarpeellista tehdä muutoksia myös ampuma-aselakiin, rikoslakiin ja työturvallisuuslakiin. Muutoksilla pannaan täytäntöön valtioneuvoston puolustuselonteossa asetettu tavoite vapaaehtoisen maanpuolustuksen aseman vahvistamisesta paikallispuolustuksessa ja maanpuolustustietämyksen ja -tahdon vahvistamisesta maamme nuorisolle sukupuolesta riippumatta.

Merkittävin muutos on se, että lain tullessa voimaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos eivät enää tilaisi vapaaehtoista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä, vaan vapaaehtoista sotilaallista koulutusta järjestäisivät ainoastaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos. Sen sijaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys keskittyisi julkisessa hallintotehtävässään sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen ja laajan maanpuolustustoiminnan valistustyöhön, jota suunnattaisiin nykyistä enemmän nuorille ja naisille. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädettäisiin myös entistä tarkemmin eri viranomaisten tehtävistä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ohjaamisessa ja valvonnassa. Myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen antaman tuen sisällöstä sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälisestä koulutuksesta säädettäisiin tarkemmin.

Ampuma-aselakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita voitaisiin hyödyntää entistä laajemmin muussa kuin ammuntaa sisältävässä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Varusmiesaikana puhuttiin niin sanotusta asekapistelystä, ja sitähän se on — aseita ei voi käyttää, jos ei niitä osaa käyttää. Ja kun aseita osaa käyttää, niin se ampuminenkin sujuu sitten paremmin. Kyse on siis aseidenkäsittelykoulutuksesta ilman ampumatarvikkeita. Tätä käsittelykoulutustoimintaa toteutettaisiin pääasiassa Puolustusvoimien harjoitusalueilla ja Puolustusvoimien valvonnassa. Työturvallisuuslakiin ja rikoslakiin tehtäisiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin tehtävien muutosten johdosta tarpeelliset säädökset ja muutokset.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston puolustuselonteon mukaan tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä. Lakiesitys on kahden työryhmätyöskentelyn tulos laajoine lausuntokierroksineen. Asian valmisteluun liittyvän toisen työryhmän tehtävänä oli laatia puolustusministeriön ensimmäisen työryhmän jättämään mietintöön liittyvät muutosehdotukset. Toisen työryhmän mietinnön esitys perustuu uuteen malliin vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestä-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

misestä. Tämän mallin toteutuminen edellytti lisärahoituksen osoittamista Puolustusvoimille. Sen arvioitiin olevan 6,5 miljoonaa euroa vuodessa. Kyseinen lisämääräraha sisältää 42 henkilötyövuoden lisäpanostuksen Puolustusvoimiin ja 23 henkilötyövuoden lisäyksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen. Kyseisillä henkilöstölisäyksillä on tarkoitus tehostaa sotilaallisen koulutuksen nousujohteisuutta erityisesti paikallisjoukkojen näkökulmasta ja kehittää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta enemmän sotilaallista koulutusta tukevaksi. Lisäyksellä tuetaan myös vapaaehtoisten rekrytointia Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen poikkeusolojen tehtäviin sekä ohjauksen ja valvonnan toteuttamista.

Mielestäni lain esittämät muutokset toteuttavat nyt sen tahtotilan, joka vallitsi vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta perustettaessa ja toimintaan laitettaessa jo 1900-luvun lopulla. Edellinen muutos säädettiin lailla vuoden 2007 valtiopäivillä, jolloin Maanpuolustuskoulutus ry muuttui julkisoikeudelliseksi Maanpuolustuskoulutusyhdistykseksi, kun laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta tuli voimaan 1.1.2008.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on jälleen osoitus ministerin sinnikkästä tahtotilasta kehittää ja turvata Puolustusvoimain koulutusta. Toivon, että laki tulee voimaan mahdollisimman nopeasti. Kannatan hallituksen esitykseen liittyviä lakimuutoksia. — Kiitoksia.

16.42 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä on esitys, joka tukee kaiken kaikkiaan tätä hyvää kokonaisuutta, mitä Sipilän hallituskaudella on viety maanpuolustuksen edistämiseksi, meidän valmiuden parantamiseksi ja kokonaisturvallisuuden kehittämiseksi. Tiedämme, mikä turvallisuusympäristö nykyään on niin Suomessa kuin tässä lähi-alueilla ja laajemmin maailmassa, ja meillä on tarve hoitaa omat asiamme niin, että se ei ainakaan jää siitä kiinni, ettemmekö olisi itse hoitaneet omia asioitamme ja valmistaneet omia kansalaisiamme kohtaamaan sellaiset tilanteet, jotka voivat tulla hyvinkin yllättäen. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö on tärkeää, koska se tarjoaa hyvin laajasti kansalaiselle mahdollisuuden kouluttautua erilaisiin kriisitilanteisiin, tarvittaessa sodanajan tilanteeseenkin, mutta ennen kaikkea, niin kuin tuossa aikaisemmissa edustajien puheenvuoroissa tuli, koska nyt tällä uudella lailla voidaan korostaa sitten myös esimerkiksi nuorten ja naisten koulutusta maanpuolustukseen liittyvien tehtävien saralla.

Arvoisa puhemies! Voisin ehkä vähän avata tässä, miksi on hyvä, että tämä MPK:n uusi tehtävä korostuu. Erityisesti sellaisille naisille, jotka haluavat kouluttautua kriisiajan tehtäviin ja jotka eivät ole käyneet vapaaehtoista varusmiespalvelusta, suunnatut kurssit ovat erittäin kysytyjä, ne tulevat hyvin nopeasti täyteen. Siellä on paljon sekä nuorempia naisia että myös jo, sanotaanko, kokeneempia naisia hakemassa ja myös tarjoamassa toisilleen sitä oppia — jos tulee sellainen tilanne, että tarvitaan laajemmin kykyä auttaa omaa lähiyhteisöä tai laajemmin yhteisöä, vaikkapa erilaisien ympäristökriisien sattuessa — miten näitä taitoja pystyttäisiin sitten hyödyntämään ja käyttämään yhdessä viranomaisten kanssa.

Jokainen suomalainen on maanpuolustaja, ja Suomen perustuslain mukaan jokainen on maanpuolustusvelvollinen. Valtio ei siitä huolimatta vielä tarjoa maanpuolustuskoulutusta kaikille. Nämä seikat ovat ristiriidassa keskenään. Tällä hetkellä valmiudet maanpuolustukseen ja kriisiajan oloihin annetaan vain miehille ja pienelle vapaaehtoiselle osalle naisista. Tutkimusten mukaan Suomessa erityisesti juuri naiset kokevat kuitenkin turvallisuustaitonsa kriisioloissa puutteellisiksi. Toimintaympäristön muutos korostaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä, ja siksi on varmistettava, että myös naisille annetaan riittävät valmiudet toimia poikkeustilanteessa eikä naisten voimavaroja jätetä yhteiskunnassamme käyttämättä. Kansallista koulustarjontaa onkin ylläpidettävä ja jopa lisättävä. Maanpuo-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

lustusjärjestöt ovatkin tehneet tässä oman sarkansa ja kouluttaneet merkittävän määrän myös vapaaehtoisesti kouluttautuvia naisia, ja kysyntää tosiaan näille koulutuksille on enemmän kuin kursseille voidaan ottaa. Meidän tulisikin ottaa koppia laajemmin tästä selvästä tarpeesta saada useammalle taidot toimia, kun jotain sattuu.

Olen aikaisemmin esittänyt, että koko ikäluokan nuorille pitäisi tarjota yleiset turvallisuustaidot viimeistään toisella asteella osana koulujen opetusta yhteistyössä viranomais-ten, näitten vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Näillä tarjotuilla kursseilla olisi olennaista oppia toimimaan esimerkiksi sähköjen katketessa tai ympäristökriisiin tai muun poikkeavan tilanteen sattuessa. Turvallisuuden perustaidot vahvistaisivat jokaisen kansalaisen kriisinsietokykyä luonnonkatastrofin, kyberhyökkäyksen tai muun poikkeustilanteen varalta.

Myöskin sitten on paljon keskustelua ollut siitä, miten pystytään naisia osallistamaan niin vapaaehtoisessa maanpuolustustoiminnassa kuin myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa. On paljon mietitty sitä, miten voitaisiin vahvemmin tarjota mahdollisuudet suoriutua tästä koulutuksesta ja palveluksen suorittamisesta tasavertaisella tavalla. Tässä on meillä paljon opittavaa myös muista maista, joissa on jo paljon otettu naisia mukaan sillä tavalla, että heille tarjotaan niin fyysisesti kuin henkisesti samanlainen mahdollisuus suoriutua esimerkiksi varusmiespalveluksesta. Heille tarjotaan siihen sopivat varusteet niin sotilaalliseen harjoitteluun, sotilaalliseen koulutukseen kuin sitten muun varustuksen osalta. Erityisesti on hyvä nähdä tämä muutos myöskin sen osalta — ja olemme myös tehneet tästä keskustan puolustusvaliokuntaryhmän toimesta toimenpideoitteen — miten esimerkiksi naisten varusmiespalvelusta pitäisi sillä tavalla korjata, että siellä ei olisi epätasa-arvoistavia elementtejä.

Tämä liittyy esimerkiksi tähän 45 päivän harkinta-aikaan, joka meillä on. Itsekin palveluksen suorittaneena huomasin, että se ohjaa liikaa siihen, että on helppo jättää palvelus kesken, ja se osin myös houkuttelee sitä koko yhteisöä siihen — ei ehkä kannusta, mutta miten sen nyt sanoisi — ja helposti tulee sellainen tilanne, kun on harkinta-aika menossa, että aikooko luovuttaa sitten tämän aikana, kestääkö kantti, kestääkö kunto. Tässä pitäisi katsoa, onko silloin mahdollisimman hyvät puitteet suoriutua myös fyysisesti ja varusteiden osalta, kannustaako upseerikouluttajakunta, kannustaako ryhmähenki siihen, ollaanko ja toimitaanko samoissa tiloissa, onko tämä koko yhteisö sellainen, että kannustetaan suoriutumaan mahdollisimman hyvin tästä palveluksesta.

No, sen jälkeen, kun monet palveluksen käyneet miehet ja naiset haluavat tosiaan toimia näissä vapaaehtoisissa maanpuolustusjärjestöissä, niin jos ei ole sodanajan sijoitusta, ei ole varsinaista tehtävää poikkeusolojen ajalla, niin heitä, jotka eivät ole saaneet sotilaskoulutusta eivätkä sitä sodanajan sijoitusta, on erittäin vaikea koordinoita sitten, kun tällöinen poikkeustilanne on. Heillä ei ole minkäänlaista sijoitusta, eikä heillä ole minkäänlaista käytännön koulutuspolkua esimerkiksi johtajakoulutukseen. Tämä olisi sellainen, mitä erityisesti vapaaehtoisen maanpuolustuksen puolella tarvittaisiin. Esimerkiksi niitä naisia, jotka ovat pitkään kouluttautuneet ja kouluttaneet muita, ei merkitä mihinkään rekisteriin. Mikäli joku poikkeustilanne sattuu, heidän osaamistaan ei pystytä hyödyntämään, vaan he ovat sidottuja esimerkiksi omaan työtehtäväänsä, jolla ei välttämättä ole mitään merkitystä sen kriisitilanteen aikana. Toivon, että tämä varamiesrekisteri, josta olen tehnyt myös toimenpideoitteen, joka on hallintovaliokunnassa pöydällä, menisi eteenpäin. Tämä on ollut myös monen vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön vahva toive.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Haluaako ministeri vastailta? — Olkaa hyvä, 5 minuuttia.

16.49 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola aloitti kysymällä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen resursseista. Ne riippuvat toki myös paljon eduskunnasta, ja toivon, että valiokuntakäsittelyssä tämäkin asia otetaan vakavasti esille. Puolustusvoimat tulee saamaan lisää rahoitusta henkilöstömenoihin.

Edustaja Karille totean, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen merkitys on tärkeä mutta sen kustannukset ovat lopultakin pieniä. Olen vakuuttunut, että tähänkin löytyy riittävät resurssit.

Edustaja Niikolle totean, että toimijoita on valmisteltaessa kuultu laajasti ja kuten todettu, tavoitteena on löytää toimintaan vaikuttavuutta, reserviläisille motivaatiota ja mielekkäitä urapolkuja.

Edustaja Myllykoskelle puolestaan totean, että tavoitteena on saada mahdollisimman järkevä yhteistyö Puolustusvoimien ja vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen välille. Puolustusvoimien rooli on erilainen kuin järjestöjen, ja sitä on ollut hyvä selkeyttää.

Edustaja Savola jatkokysymyksessään nosti esille resurssien jakamisen varautumis- ja turvautumis- eli VARTU-koulutuksen suhteen. Ei missään nimessä pidä unohtaa sitä. Pitää muistaa, että puolustusministeriö ja Puolustusvoimat tekevät edelleen tulossopimukset MPK:n kanssa, ja siellä otetaan tämäkin näkökulma huomioon. Mainitsitte myös maanpuolustustietoisuuden etenkin nuorison keskuudessa. Pitäisin maanpuolustustietoisuuden levittämistä kouluissa tarpeellisenä. Nythän se on täysin minimaalista.

Esitän vision: voisiko MPK olla tulevaisuudessa kansalaispalvelusta antava organisaatio? Ehkä, mutta silloin on todellakin saatava riittävät resurssit siihen. Silti olen sitä mieltä, toisin kuin edustaja Kari, että tätä hallituksen esitystä ei pidä vitkutella ja sotkea kansalaispalvelukseen. Puurot ja vellit menevät sekaisin. Viedään tämä läpi, ja seuraava hallitus saa sitten täydentää, jos haluaa. Kansalaispalvelus on nimittäin niin iso ja poikkihallinnollinen kysymys, vielä täysin jäsentymätön kokonaisuus, että se tulee mielestäni vaatimaan parlamentaarisen työryhmän työstämään sitä, ja se vie aikaa.

Edustaja Myllykoskelle vielä lopuksi totean, että kaksoiskansalaisuus ja vapaaehtoinen maanpuolustus eivät liity toisiinsa. Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, ja nousujohteisuus tarkoittaa entistä vaativampia kursseja, kokemuksen ja kurssien karttuessa.

Kiitos kaikille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 260/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 268/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Tähän lähetekeskusteluun varataan niin ikään enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.53 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheen-
vuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä muutetaan ympäristönsuojelulakia ja vesilakia sillä tavalla, että sähköinen asiointi olisi jatkossa se ensisijainen asiointimuoto. Nythän meillä on jo tapahtunut muutoksia hallintolaissa, jossa kuulutuslainsäädäntöä on uudistettu sillä tavalla, että sähköinen kuuluttaminen etenee. Kuntien sähköisestä tiedottamisvelvollisuudesta on säädetty kuntalaissa, ja tällä hetkellä ympäristönsuojelulaissa ja vesilaisissa olevat säädökset eivät oikeastaan mahdollista siirtymistä laajamittaisesti sujuvaan sähköiseen asioitten käsittelyyn. Sen takia nyt tämä lakiesitys ja -muutos tuodaan.

Jatkossa siis asiat tapahtuisivat niin, että ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten asioitten käsittely sähköistyisi ja otettaisiin käyttöön nimenomaan sähköisen käsittelyn ensisijaisuus toimijoille. Asiakirjat toimitettaisiin viranomaisille sähköisessä muodossa. Viranomaisten ja kuntien ylläpitämistä fyysisistä ilmoitustauluista luovuttaisiin ja siirryttäisiin tietoverkossa sähköisesti tapahtuvaan tiedoksiintoon.

Kuitenkin tässä on tärkeätä huomata se, että kansalaisilla täytyy olla aina mahdollisuus se oma kantansa ilmaista, ei pelkästään sähköisesti vaan myös sitten jatkossakin tämmöisellä paperisella, fyysisellä kommentilla, ja tämä tietenkin tässä lakiuudistuksessa turvataan. Kaiken kaikkiaan kyse on siis siitä, että asiointi olisi mahdollisimman sujuvaa. Nämä velvoitteet koskevat nimenomaan viranomaisia ja toisaalta sitten myös luvanhakijoita, mutta kansalaisilla säilyy mahdollisuus oman kantansa ilmaisemiseen myös paperitse. — Kiitoksia.

16.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä, että ministeri täsmentää: kun esittelypuheenvuorossanne toitte esille sen, että ei olisi enää kuntien ilmoitustauluilla niitä ilmoituksia, niin ymmärsinkö — toivottavasti — väärin, että siitähän ei todellakaan ole kysymys, vaan että niillä ihmisillä, joilla ei ole edellytyksiä ikänsä tai muun syyn perusteella käyttää sähköisiä järjestelmiä, olisi mahdollisuus kuitenkin saada se tieto jollakin tavoin? Se tarkoittaa sitä, että ne kuntien ilmoitustaulut ovat edelleen, varsinkin näihin asioihin liittyvissä kuntien tiedoksiannoissa, aivan se välttämätön kanava. Jos ministeri voisi helpottaa edustaja Myllykosken tuskaa, että näinhän ei varmaan ole tarkoitus.

16.57 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Haluan minäkin kiinnittää huomiota siihen, että kansalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet edelleenkin toimia ja saada tietoa. On kuitenkin erinomaisen hyvä asia, että nykyaikaista teknologiaa, digitalisaatiomahdollisuuksia käytetään hyväksi, koska siinä on paljon etuja. On samalla tietysti myös huolehdi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

tava siitä, että viranomaisella on riittävän hyvät digitaaliset palvelut ja ne pidetään myöskin ajan tasalla. On myös huomattava, että kunnilla on hyvin erilaisia käytänteitä ja ne ovat hyvin erilaisissa tilanteissa sähköisten ja digitaalisten palvelujen osalta, joten tässä varmasti tarvitaan myöskin sitten hieman yhdenmukaistamista ja sen varmistamista, että ollaan samalla viivalla. Mutta aivan erityisesti olen huolissani siitä, että kaikilla kansalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet myös tulevaisuudessa.

16.58 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä ja ministeriötä tämän asian eteenpäinviemisestä, sillä tämä on todella hyvä esimerkki siitä, miten me saamme digitalisaatiota kehitettyä kaikilla alueilla eteenpäin.

Ympäristöministeriö on muuten tällä vaalikaudella muutenkin ollut se ministeriö, missä ovat kaikki uudistusasiat edistyneet kaikkein nopeimmalla tavalla: ihan tämmöinen paperipuolesta luopuminen ja sitten moni tämmöinen byrokratianpurkuasia on tapahtunut siellä todella hyvin. Tosiaan kun vain muistetaan huolehtia jatkossa siitä, että sellainenkin väestö, joka ei niitä tietokoneasioita niin hyvin hallitse, pystyisi kuitenkin nämä asiat jatkossa hoitamaan.

Sen verran vielä positiivisena asiana, että jatkossa ei enää tarvitse olla huolissaan siitä, kulkeeko posti varmasti, ja nämä asiat pystyy hoitamaan ihan mistä päin maailmaa tahansa ihan siinä hetkessä ja ajassa.

Puhemies Paula Risikko: Haluaako ministeri tähän? — Olkaa hyvä, 3 minuuttia paikalta.

16.59 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä edustaja Myllykosken esille nostama kysymys, että onko nyt niin, että niistä ilmoitustauluista luovutaan: Itse asiassa hallintolaissa, missä näistä kuulutuksista säädetään, ja sitten kuntalaissa on jo menty ikään kuin tähän suuntaan. Mutta viranomaisella on velvollisuus huolehtia siitä, että vaikka kansalaisella ei ole omaa tietokonetta tai älypuhelin tai tablettia, niin hänellä on oltava mahdollisuus perehtyä tähän. Käytännössä luovutaan niistä ilmoitustauluista, mihin fyysisiä papereita nastalla tai nepparilla naulaillaan, mutta kunnilla on oltava tarjolla kaikille kansalaisille päätelaitteet, mistä pystyy — ja tarvittaessa myös opastus — tutustumaan näihin sähköisiin asiakirjoihin. Mutta todellakin niistä paperisista kuulutuksista nyt luovutaan. Nämä muutokset on tehty hallintolaissa ja kuntalaissa jo aiemmin, nyt nämä otetaan koskemaan myös ympäristönsuojelulakia ja vesilakia.

17.00 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti näin, mutta kysymys ei olekaan siitä, etteikö kunta voi tarjota vaikkapa kirjastoissa mahdollisuutta tutustua. Kysymykseni liittyi siihen, mitenkä kuntalainen saa tiedon, niin että hän voi lähteä hakemaan jotakin, mikä häntä kiinnostaa — kysymys on siitä, että ollaan tekemässä jotakin ja se tulee kansalaiselle, kuntalaiselle, tiedoksi. Aivan oikein ministeri tuo esille sen, että pitää velvoittaa kunta tuomaan ja tuottamaan niitä palveluita, niin että näin voi olla. Mutta jos kuntalainen tai kansalainen ei saakaan tietoa siitä, että häntä koskee joku asia, niin eihän hän osaa mennä sinne kirjastoon kysymään, missä on se minun päätteeni, että voin tutustua tähän asiaan.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 269/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.02 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheen-
vuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsitteillä oleva esitys on niin sanottu yhden luukun periaate ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisessa. Tämä on varmasti, sanoisin, suurin ja merkittävin ympäristöministeriön hallinnonalalla toteutettava sujuvoittamishanke. Kyseessä on nimenomaan menettelyllinen uudistaminen, ei sillä tavalla, että jotenkin ympäristöllisiä lakeja tasoltaan alennettaisiin tai jotenkin pantaisiin rimaa alemmas lupien hakijalle, vaan kyse on nimenomaan menettelytapojen uudistamisesta.

Esityksellä on lukuisia tavoitteita, ensinnäkin se, että tällä pystytään asiakkaan, luvanhakijan, saamaa neuvontaa parantamaan, asiointi yksinkertaistuu, menettely- ja osallistumisvaiheet keskittyvät, päällekkäisiä lupamenettelyjä yhteensovitetään ja yhdistetään. Eri lupien ja käsittelymenettelyjen kokonaiskesto on aiempaa ennakoitavampi. Viranomaisyöskentely tehostuu, yhteistyö lisääntyy, lupapäätökset kustakin prosessista tai hakemuksesta saadaan samanaikaisesti. Tällä päästään siihen, että eri osaset luvissa eivät voi olla keskenään ristiriitaisia, kuten joskus aiemmin on saattanut olla. Kaiken kaikkiaan tämä on hyvin kaivattu hanke.

Ympäristöllisten lupien yhteensovittaminen koskee useita eri lakeja. Tähän voidaan mennä silloin, jos haetaan ympäristönsuojelulain mukaista lupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista maa-aineslupaa. Myös muitten lakien mukaisia lupia voidaan yhdistää tähän samaan käsittelyyn: luonnonsuojelulain laji- ja luontotyyppisuojelua koskevat poikkeamisluvat, kaivoslain mukainen malminetsintälupa, kaivoslupa, kullanhuuhton-
talupa, kemikaaliturvallisuuslain mukaisia lupia voidaan tähän samaan prosessiin yhdistää, ja sitten maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakennuslupa, toimenpidelupa, maise-
matyön lupa ja niin edelleen.

Kyseessä on yksi luukku ja sen jälkeen kuitenkin kaksi viranomaista. Eli tähän prosessiin yhdistetään sillä tavoin tuo asia... Tai oikeastaan viranomaisia on useampiakin, mutta yhteensovittavana viranomaisena isommissa luvissa on lupa- ja valvontavirasto, joka vuoden 21 alusta starttaa, ja toisaalta sitten niissä luvissa, joitten käsittely tapahtuu kunnissa, pääviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Nyt vielä kuvaisin tätä hyötyä tästä asiasta sillä tavalla, että kun joku hanke, joka vaatii esimerkiksi ympäristölupaa, pannaan vireille, niin näistä lupahakemuksista tulee — olkoonpa niin, että kyseistä hanketta varten on tarpeen kaksi tai viisi — yksi kuulutus. Näistä pääsee mielipiteen antamaan kerralla. Viranomaislausunnot pyydetään yhdellä kertaa, vastine yhdellä kertaa. Ja juuri todellakin sitten nämä eri osat tästä yhdestä prosessista ja luvasta annetaan samanaikaisesti. No, nyt kuitenkin voi olla sitten tilanteita, missä hakija haluaisi kuitenkin vielä tämmöisen pala palalta tapahtuvan käsittelyn eli vanhaan malliin osasina tuon hankkeen luvituksen, ja hakijalla on mahdollisuus valita myös tämänkaltainen menettely. Eli tähän yhteen lupahakemukseen, yhteen prosessiin ei ketään pakoteta. Tarvittaessa hakija voi valita tuon erillismenettelyn.

Yhteensovittava viranomainen, Luova tai sitten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, arvioi kussakin hankkeessa niitten muitten mukana olevien viranomaisten kanssa tavoitteellisen käsittelyajan ja antaa hakijalle arvion päätösten antamisajankohdasta. Myös tämä tuo ennakoitavuutta lisää. Ja kun sitten menettelyvaiheella on tämmöinen yhteisesti sovittu määräaika, niin jokainen viranomainen tietää, mitä häneltä odotetaan tässä prosessin vaiheessa.

Paljon on puhuttu myös siitä, että meillä on tuomioistuimissa paljon valituksia käsiteltävänä ja että samoista asioista valitetaan uudelleen ja uudelleen. Tämä tuo myös sen muutoksen, että kun on yksi lupa, niin silloin on yksi lupa, mistä voidaan valittaa, ei enää erikseen kaikista osasista. Ja tämä myös, uskon, tulee vähentämään valitusten määrää, mutta ennen kaikkea tämä helpottaa sitten tuomioistuinten urakkaakin, että asiaan voi kerralla paneutua kunnolla eikä niin, että sama asia pyöri eri luvan osien myötä useaan otteeseen siellä pöydällä.

Kun tätä esitystä on pitkään ja hartaasti valmisteltu ja tässä oli laajapohjainen työryhmä, niin on merkille pantavaa, että tätä yhden luukun periaatetta kannattivat niin viranomaiset, toiminnanharjoittajat, eli mahdolliset luvanhakijat, kuin kansalaisjärjestöt, ympäristöjärjestöt, eli tämä tuo kaiken kaikkiaan hyvin paljon selkeyttä ja sujuvuutta lisää meidän luvitukseen ja koko siihen käsittelytapaan, miten lupia käsitellään.

Ja toden totta, kun tämä yhdistetään vielä sitten sähköisiin menettelyihin, niin otamme ison harppauksen ympäristöllisten lupien käsittelyn sujuvoittamisessa.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistalle.

17.08 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä lakiesitys, jota nyt hallitus esittää, on erinomaisen hyvä — silloin kun kyseessä on nimenomaan menettelytapalaki. Niin kuin ministeri sanoi, tätä on kannatettu ja tämä on ollut jo pitkään valmistelussa ja perustuu Tarastin työryhmän ehdotuksiin. On todellakin hyvä, että kyetään löytämään viranomaisten välistä yhteistyötä silloin, kun lupa-asioita käsitellään, ja päästään sitten niistä ketjuttuneista hakemuksista mieluummin rinnakkaisiin hakemuksiin ja niitten käsittelyyn. Ei ole tietenkään samantekevää, miten julkinen hallinto palvelee luvanhakijoita, vaan on äärimmäisen tärkeätä, että nämä itse menettelyt ovat sujuvia ja sillä tavalla ymmärrettäviä kuin hakija edellyttää.

Sen sijaan tässä yhteydessä en voi olla käsittelemättä sitten tätä Luovaa, joka on uutena valvontaviranomaisena tulossa Suomeen. Tässä ongelmana ei ole niinkään menettelytapa vaan ne sisällöt, joita tämä Luova luo. Eli kysymys on siitä, miten sitten toteutuu kansalaisten yhdenvertaisuus ja miten otetaan huomioon yleinen etu ympäristölupakysymyksis-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

sä. Ministeri sanoi, että tässä ei ole tarkoitus alentaa ympäristölainsäädäntöä — ei varmaankaan. Mutta silloin kun siihen otetaan tämä uusi lupa- ja valvontavirasto Luova ja kun sen toimivallasta puuttuu se, että valtion viranomainen voisi valvoa julkista etua, silloin ollaan kyllä siinä tilanteessa, että ympäristöasioissa julkisen edun valvonta jää kansalaisjärjestöille ja kansalaisille, ja tätä emme voi hyväksyä.

17.11 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tiukoille se meni mutta ehti kuitenkin. Näin voisi kuvata tätä yhtä hallituskauden tärkeintä norminpurkuhanketta, joka on tänään täällä meillä salissa lähetekeskustelussa.

Kyseessä on edellisten vaalien alla monissa paneeleissa käsitelty ympäristölupien yhden luukun malli, joka nopeuttaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten investointeja sekä laskee lupakustannusten hintaa. Kaikki tässä salissa ovat varmasti sitä mieltä, että osaavan työvoiman riittävyyden jälkeen liiallinen sääntely ja lupabyrokratia ovat niitä asioita, jotka ärsyttävät eniten meidän ahkeria pk-yrittäjiä, ja tässä kritiikissä yrittäjät ovat oikeassa.

Lupaprosessit ovat meillä olleet muihin kilpailijamaihin nähden liian hitaita. Keskimääräinen lupien käsittelyaika aveissa on ollut 16 kuukautta, mutta usean vuodentaan lupaprosessit eivät ole olleet harvinaisuuksia. Samalla näissä jonoissa on ollut kiinni iso määrä investointeja ja työpaikkoja. Vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan erinäisissä lupaprosesseissa oli kiinni 3 miljardin euron investoinnit ja 14 000 uutta työpaikkaa.

Tähän tilanteeseen nyt tällä esityksellä saadaan muutosta. Jatkossa luvanhakija voisi hoitaa kaikki ympäristöllisiin lupiin liittyvät asiat yhden asiointipisteen kautta, silloinkin kun hanke edellyttää lupia eri ympäristöviranomaisilta. Samaa hanketta koskevat ja yhtä aikaa vireille laitetut lupahakemukset käsiteltäisiin samantahtisesti.

Taloudelliset vaikutukset tästä esityksestä ovat merkittävät. Esityksessä arvioidaan, että yritysten kustannukset voisivat vähentyä kymmenessä vuodessa jopa 155 miljoonaa euroa. Näin tapahtunee, koska lupien käsittelyajat lyhenevät, viranomaisneuvonta tehostuu, hakemusten valmisteluun käytettävä aika lyhenee ja mahdollisten konsulttipalveluiden tarve vähenee.

Kiitosta ministerin lisäksi ansaitsee myös yhden luukun lupiin sisällytettyjen lupatyypien laajuus. Yhteensovitettavat luvat koskevat sekä kunnallisia että valtiollisia lupia: mukana ovat Valtion lupa- ja valvontavirasto Luova, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kunnan rakennuslupaviranomainen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä myös todetaan, että muutoksella ei ole negatiivisia ympäristövaikutuksia. Jatkossakin korkea ympäristönsuojelun taso turvataan viranomaisten tiiviimmällä yhteistyöllä. Toki se ei poista seurannan tarvetta.

Näillä saatesanoilla toivotan tälle esitykselle nopeaa mutta perusteellista käsittelyä tässä talossa.

17.14 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva hallituksen esitys on erittäin hyvä esimerkki Sipilän hallituksen toteuttamasta turhien normien purkamisesta. Tästäkin esityksessä on huomioitava se, että nimenomaan ympäristönsuojelullisia asioita ei heikennetä. Ja niin kuin aikaisemmissakin puheenvuoroissa todettiin, vaikutukset ympäristöön eivät ole negatiivisia, vaan tässä on nimenomaan tarkoituksena menettelyllisesti helpottaa toimijoitten haussa olevia lupia ja niitten käsittelyä, edesauttaa lupamenettelyiden yhteensovittamista.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Tässä esityksessä on tavoitteena nimenomaan se, että asiakkaan saama neuvonta parane ja asiointi yksinkertaistuu. Ja kun menettely- ja osallistumisvaiheet, päällekkäiset lupamenettelyt, keskittyvät, niitä yhdistetään, niitä yhteensovitetaan, niin prosessi on aikaa säästävä ja resursseja säästävä sekä viranomaisten kannalta että erityisesti asiakkaan kannalta. Myös menettelyn kokonaiskesto on ennakoitavampi, ja niin kun tiedetään, näissä on ollut paljon haasteita Suomessa, että ei voida aina tietää, miten kauan joku prosessi kestää. Erityisen tärkeää on se, että nyt näitä lupapäätöksiä annetaan samanaikaisesti, ne ovat sisällöllisesti riistiriidattomampia. Tavoitteena on ennen kaikkea sujuvoittaa, yhdenmukaistaa ja nopeuttaa päätöksentekoa.

Erityisesti on kuitenkin huomioitava, että hakijalla on edelleen se päätösvalta, sovelletaanko yhteensovittamista ja missä lupa-asioissa, ja erillismenettelyt säilyvät edelleen vaihtoehtona. Hakijan pyynnöstä yhteensovittaminen voidaan myös keskeyttää näitten lupamenettelyjen, luvan haun osalta. Yhteensovittava viranomainen arvioi yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa yhteensovitettaville lupahakemuksille tavoitteellisen käsittelyajan ja antaa arvion päätösten antamisajankohdasta. Tosiaan tietysti sähköinen asiointijärjestelmä on tässä se edellytys, ja on hyvä, että menettelyt sähköistyvät myös tältä osin.

On myös hyvä huomata, että muitakin lupamenettelyn sujuvoittamisia on jo tällä vaalikaudella tapahtunut ympäristöasioiden osalta. Vuonna 2017 ympäristönsuojelulain muutoksella siirtyi noin 200 uutta toimintoa rekisteröintimenettelyyn ja vajaa 200 toimintoa poistui kokonaan luvanvaraisuudesta. Ja syksyllä 2018 eduskunta hyväksyi ympäristöliisiin lupiin liittyvän uuden ilmoitusmenettelyn, johon siirtyvät muun muassa tietynkokoiset eläinsuojat, eräät elintarvikkeiden ja rehujen valmistukseen liittyvät toiminnot sekä sahalaitokset.

Tämä edustaja kiittää näistä normien purkua olennaisesti vauhdittaneista esityksistä ja päätöksistä.

17.17 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin paljon tästä esityksestä. Tätä esitystä on todellakin odotettu, ja minua alkoi kohta pöljättämään, että aika loppuupi kesken, että eikö tämä tulekaan. Onneksi tämä tuli, sillä tämä kyseinen lakiesitys, jatkossa laki, tulee varmasti olemaan yksi niitä asioita, mikä tullaan tämän vaalikauden jälkeen muistamaan todella hyvällä, että se oli tämä hallitus, joka sai vihdoin ja viimein tämän ympäristöpuolen lupabyrokratian järkevöitettyä todella järkeväksi kokonaisuudeksi.

Tällä hetkellähän ympäristöpuolella on tilanne, että me joudumme hakemaan hyvin monta eri lupaa eikä aina ei ole käsitystä siitä, mikä lupavaihe on missäkin hommassa tällä hetkellä menossa ja missä on hakemus, missä ovat yva-hommat, missä on mikäkin antanut lausunnon, mistä on kukakin antanut lausunnon, onko se antanut lausunnon jo tästä ja tästä ja tuosta ja tästä. Tämä on ollut kyllä niin soppaa ja sotkua, mutta tällä kokonaisuudella, tällä uudella esityksellä, me saamme selkeytettyä hyvin paljon suomalaista hallintotoimintaa.

Itse olen toiminut ympäristöhallinnossa töissä ja todennut jo aikaisemmin, että kunpa olisi tämmöinen esitys. Nyt minä voin olla todella tyytyväinen. Tämä esitys on nytten saatu eteenpäin. Tästä kyseisestä esityksestä tulevat kiittämään jatkossa hyvin paljon viranomaiset ja ennen kaikkea yrittäjät. Ainoat, jotka tästä joutuvat kärsimään, ovat varmasti asianajajat, koska jatkossa meillä tulee olemaan yksittäisiä tapauksia yksittäisinä asioina kokonaisuus kerrallaan hoidettavana. Ei hoideta kymmentä eri valitusta, vaan meillä on esimerkiksi ainoastaan yksi valitus, jota hoidetaan yhtenä asiana eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Luova tuli tässä esille. Jatkossa, kun me nyt sitten saamme tämän maakuntahallintouudistuksen myöskin toimimaan, yhtenä olennaisena asiana tässä kokonaisuudessa on tämä Luova. Ja siinäkin myöskin tilanne on se, että me järkevöitämme ja selkeytämme sitä, mitä nämä ympäristölupa-asiat ovat, miten ne hoidetaan, ketkä keskittyvät vain siihen työhön. Elikkä me saamme näitten esitysten ansiosta aikaiseksi sen, että keskitytään itse asian hoitamiseen eikä byrokratian pyörittämiseen.

17.19 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä joutuu katsomaan ministeriä syvälle silmiin, että voitte taas johdattaa edustaja Myllykosken oikealle polulle. Kuulimme tässä edellä kaksi sellaista puheenvuoroa, että hätkähdin.

Eihän tämä nyt kuitenkaan tarkoita niitä, joista puhutaan niin sanottuina päällekkäisyyksinä? Eli edelleen arvioidaan ympäristövaikutuksia, meillä on edelleen avi ja ely, jotka tällä hetkellä hoitavat näitä asioita. Meillä ei ole vielä Luovaa, jossa tämä valitusoikeusmenettely on tullut korostetusti esille. Tämähän ei poista valituksia vain yhteen valitukseen, tämä ei todellakaan tule poistamaan sitä, jos kansalaiset valittavat tietyistä luvista. Tällä ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että kansalaisjärjestöillä ja yksittäisellä kansalaisella on oikeus tehdä valituksia. Kuten tässä edellä kuultiin, hieman on semmoista väärää todistamista tai sitten asiaan perehtymättömyyttä. Se lainsäädäntö, mikä on täällä taustalla, on edelleen olemassa, ja sitä noudatetaan.

Tervehdin itsekkin tätä lainsäädäntöesitystä erityisen positiivisesti, että on se yhden luukun periaate. Se on ollut erityisesti yritysten resurssien hukkaamista ja pompottamista ja juoksuttamista. Mutta tässäkin kohtaa ministerin edelliseen lähetekeskustelupuheenvuoroonkin viitaten on pakko kysyä, että ovathan nämä asiat, kun näitä tehdään, kuitenkin siellä ilmoitustauluilla, niin että kansalaisilla on mahdollisuus katsoa, että tuleeko se soranottoalue nyt minun tonttiani lähelle, niin että ei tarvitse mennä kirjastoon katsomaan, että onkohan siellä mahdollisesti nyt minua koskevia hankkeita tai lupa-asioita meneillään, vaan että edelleenkin kansalaisilla on väylä, mistä nämä toimet, mihinkä lupia haetaan, jos ne koskettavat naapuria ja niin edelleen, tulevat tiedoksi jokaiselle, jota lupahanke erityisesti koskee, jotta on edelleen mahdollista tämä valitusmenettely, joka on meillä jokaisella kansalaisella, ja jotta tietyissä lainsäädännöissä, kuten kaivoslupahankkeissa, on kansallisilla sinitiaisi-liitoilla mahdollisuus tehdä sitten valituksia ja kanteita lupahakemusta vastaan.

Toivon, että ministeri voisi taas lohduttaa edustaja Myllykoskea, että kyllä tämä nyt näin menee.

17.22 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Täällä on käytetty hyviä ja jopa ylistäviä puheenvuoroja. Minulla itselläni on aina tapana lukea täältä hallituksen esityksestä asian valmistelu, ja kiinnitin huomiota siihen, että täällä myös kritiikkiä esitetään.

Ymmärrän toki sen, että hallituksella on menossa byrokratian purkutalkoot. Täällä kuitenkin osa lausunnonantajista suhtautui epäilevästi lupaprosessin sujuvoittamiseen. Muun muassa Vaasan hallinto-oikeuden mukaan esitys on omiaan pirstaloittamaan järjestelmää ja vaikeuttamaan sen ymmärtämistä. Kuntaliitto ry, Espoon kaupunki ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto, muun muassa, ovat myös pitäneet mahdollisena, että esitys pitkittää maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien käsittelyaikaa entisestään. Kysyisinkin nyt sitten teiltä, ministeri: mitä olette mieltä näistä toteamuksista? Täällä on myös muun muassa Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri todennut, että esitys siirtää yleisen edun

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

valvontaa järjestöille, mikä lisää niiden työtä ja kustannuksia. Kysyisinkin: riittääkö sinne sitten resursseja ja tarvittaessa apua tähän hommaan?

Aina tätä kritiikkiäkin lausunnonantajilta tulee, ja nämä varmasti otatte huomioon ja olette ottaneet huomioon, mutta vastaisuuden varalta kysyn, miten näihin suhtaudutaan.

17.24 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Kyllä minä annan ministerille kiitosta siitä, että hänen hallinnonalallaan on ympäristölupia purettu oikein urakalla. Taidettiin lähteä noin 15 000:n kieppeiltä ja nyt ollaan jo selkeästi alle 10 000:n, joten kiitos siitä.

Hiukan problemaattista on se, että tietenkäin Luovakin ja tämä yhden luukun periaate on sosiaali- ja terveystuudistuksen ja maku-uudistuksen takana, joten jos perustuslakivaliokunnassa käy jotenkin ja tämä ei etene, niin onko tämä sitten myös Luovan loppu? On selvää, että me tarvitsemme tällaisen yhden luukun periaatteen. Voiko sen silti digitaalisesti järjestää vaikka sivulla www.yhdenluukunperiaate.fi? Tämä olisi se ensimmäinen kysymys.

Ja toinen kysymys oikeastaan: Tämän päässähan varmasti on sitten se, että me joskus pystyisimme antamaan palvelulupauksen yrittäjälle, että yhdestä luukusta laitetaan hakemukset sisään ja annetaan palvelulupaus, että sen ajan puitteissa hän saisi sitten ruveta esimerkiksi rakentamaan siinä tapauksessa, että mitään huomioita ei tule. Onko tämä se tiekartta, jonka päässä mahdollisesti tulisi sitten se palvelulupaus myös?

17.25 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kyllä kannatan sitä, että turhaa byrokratiaa ja päällekkäisyyksiä puretaan, ja äkkiseltään ajattelin, että kyllähän tässä laissa ja esityksessä on kysymys siitä, että helpotetaan ja yksinkertaistetaan lupamenettelyä. Mutta kuten edustaja Juvonen omassa puheenvuorossaan otti esille, tietysti myös pitää muistaa, että meillä on hyvin monimutkaisia asioita vireillä. Esimerkiksi kaivoslain suhteen, valtauksien suhteen ja perustamisten suhteen, tietysti lupamenettely on erittäin tarkka, ja sitä säätelevät toki monet muutkin lait ja näin. Kyllähän siinä tietysti ihmisten, kuntalaisten, asukkaiden, kansalaisten, vaikutusmahdollisuudet täytyy turvata myös jatkossa.

Ja sitten juuri on tämä ajatus siitä, että vaikka yksinkertaistetaan, niin tuleeko se sitten kovinkaan yksinkertaiseksi, jos se poikii niitä valituksia, kanteita, enemmän määriin. Elikkä olen monta kertaa kaupunginvaltuustossa todennut, että kun yva-selvitykset tehdään huolellisesti ja lupamenettely on toisaalta tarpeeksi pitkä mutta monivaiheinen ja varataan yleisötilaisuuksiin ja kaikkeen vaikuttamiseen aikaa, niin se myös toisaalta sitä turhaa valittamista sulkee pois. Elikkä kun ovat vaikuttamismahdollisuudet sen prosessin aikana moninaiset, niin se myös toisaalta helpottaa sitä meidän päätösprosessiamme ja toisaalta on sitä avoimuutta ja johdonmukaisuutta.

Olisinkin ministeriltä kysynyt: vaikka toisaalta tämä lakiesitys on todellakin tervetullut ja me kaikki ymmärrämme sen, että yritysten tekemiä investointipäätöksiä ja aloitteita kukaan ei ainakaan tahallaan halua jarruttaa, niin toisaalta näillä luvilla ja näillä prosesseilla, yvalla, on aina oma merkityksensä ja tarkoituksensa, eli eihän tässä ole vaarana se, että yritetään niin sanotusti nopeuttaa väärällä tavalla tätä lupamenettelyä? Elikkä kyllähän jatkossakin edelleen nämä tarvittavat selvitykset, tutkimukset ja kuulemiset järjestetään.

17.27 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tässä tätä keskustelua, niin minullekin tuli vähän nyt sellainen tunne, että näinköhän kaikki edustajat kuulivat sen, mitä ministeri sanoi eli että tässä on kysymyksessä menettelytapalaki. Eli muutetaan menettely-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

jä, ei lupaehtoja, ei luvan perusteena olevaa lainsäädäntöä, eli ei heikennetä ympäristölainsäädäntöä eikä sitä kautta vähemmän välitetä ympäristön tilasta. Tästä ei tietenkään saa olla kysymys. Ja aivan kuten ministeri sanoi, nimenomaan ympäristönsuojelun tasoa ei olla tässä heikentämässä, ja tämän haluaisin nyt oikein alleviivata, kun tätä keskustelua on tässä kuultu. Mutta siitähän emme pääse mihinkään, että kun tätä sujuvoittamiskeskustelua on käyty — lupajärjestelmiä on jo aikaisemmin purettu, tässä sitä ei tehdä — niin sillä on heikennetty julkisen tahon mahdollisuutta sitten varmistaa ympäristönsuojelun mahdollisimman hyvä taso.

Nyt kun tämä Luova ollaan perustamassa, jos tämä maakuntaudistus syntyy, niin tässä täytyy kyllä todella olla tarkkana sen suhteen — kun täällä siteerattiin Luonnonsuojeluliiton näkemyksiä tästä asiasta — että myöskin julkisella puolella, kuten tällä hetkellä maakunnallisilla elyillä on ollut, on mahdollisuus tehdä laillisuusperusteisia valituksia, niin että se ei jää pelkästään kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen tehtäväksi. Kuitenkin on tiedossa se, että sillä, että elyillä on ollut mahdollisuus tehdä näitä laillisuusperusteisia, yleiseen etuun perustuvia valituksia, on ollut ennalta ehkäisevä merkitys ja myöskin sitten niihin prosesseihin liittyvä merkitys. Nämä valituksethan ovat menestyneet äärimmäisen hyvin, eli niitä ei ole tehty turhan päiten.

17.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeri Tiilikaista hyvästä työstä. Onneksi kausi edelleen jatkuu, ja vielä saadaan asioita aikaan, mutta teidän ministeriaikananne on kyllä tapahtunut paljon, ja niin kuin edustaja Wallinheimo toi esille, näitä lupamääriä ja tätä sääntelyä on pystytty purkamaan merkittävästi. Sellaista turhaa byrokratiaa on purettu ja on annettu lupa tehdä, annettu tilaa kasvulle. Olen melkein vakuutunut, että teidän ministerisalkustanne — kun otetaan vielä rakentaminen siihen mukaan — kyllä aika monet näistä työpaikoista, mitä Suomeen on tullut, ovat tulleet.

Muistan, kuinka aiemmilla kausilla on keskustelua käyty, että meillä on hirveän iso määrä erilaisia investointeja kiinni lupamenettelyputkissa eri vaiheissa: niin, että se lupamenettely on lähtökohtaisesti pitkä, tai sitten niin, että siellä on ketjutettuja eri vaiheisiin tulleita lukuisia valituksia. Mielestäni tässäkin on otettu ihan hyvää etenemistä. Muistan, kuinka Äänekosken biotuotetehtaaseen liittyen oli yksi tällainen urauurtava lupamenettely — käytettiinkö siinä ohituskaista-ajattelua vai minkälaista — mutta ennen muutahan se tarkoitti pyöreää pöytää, sitä, että kaikki otettiin samaan pöytään etsimään niitä ratkaisuja. Eli jokainen virkamies ei etsinyt omassa poterossaan ongelmia, vaan kaikki etsivät yhteisessä pöydässä ratkaisuja. Tämantyyppistä ajattelua tämä Luovan tulevaisuus ja yhden luukun periaate minun mielestäni myös tarvitsee, että kun ihminen toimittaa ne paperit kerran sinne, ne menevät sitä kautta kaikille, ketkä niitä tarvitsevat ja kenelle päätöksentekoa kuuluu, mutta tärkeää on, että he myös keskustelevat keskenään ja etsivät niitä ratkaisuja. Uskon näin, että tästä Äänekosken esimerkistä on paljon opittavaa kaikille eri tasoille, niin pienempiin kuin suurempiinkin hankkeisiin.

Itse uskon siihen, että tulevaisuudessa tämä kaiken kaikkiaan tulee menemään siihen suuntaan, että päätökset pitää saada nopeammin. Se koskee esimerkiksi kaavoitusta tulevaisuudessa. Olemme esittäneet kokoomuksesta esimerkiksi rullaavan kaavoituksen käyttöönottoa Suomessa. Nyt se, että nämä muutokset ovat niin nopeita, osoittaa hyvin sen, että ne alueet, joita nyt on kaavoitettu esimerkiksi omakotiasumiseen ja -rakentamiseen, näyttävätkin olevan vääränlaisen kaavoituksen tehtyjä, ja tarvittaisiin nopeita muutoksia. Silloin on hyvä, että kaavakin pystyisi elämään joustavammin.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Arvoisa ministeri Tiilikainen, kiitos hyvästä työstä.

17.32 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on todellakin valtavan iso kokonaisuus. Se on ollut virkamiehillä aikamoista tilkkutäkin kokoamista, kun he ovat käyneet läpi kaikki nämä eri lait ja katsoneet, miten näistä saadaan yksi kokonaisuus aikaiseksi. Se, että me tulemme ympäristövaliokunnassa tätä asiaa nyt sitten lähi-kuukausina käsittelemään, tarkoittaa sitä, että meillä on varmasti paljon kuultavia siellä ja monta asiantuntijaa paikalla. Ja varmasti mekin joudumme sitten tarkistelemaan ja tarkastamaan, että kaikki asiat ovat tulleet ministeriön valmistelussa myöskin huomioituiksi. Elikkä tarvitaan varmasti oppositionkin hyvin tarkkoja silmiä ja katseita siihen, että otamme kaikki asiat huomioon.

Luova-ratkaisu on tullut tässä keskustelussa esille. Minä itse odotan tätä Luovaa todellakin paljon, koska se myöskin on niin paljon selkeyttämässä tätä samaa kokonaisuutta eteenpäin.

Vielä siitä Luovasta, kun porukat ovat huolissaan yleisen edun valvonnasta: Olisiko yleisen edun valvontaa varten pitänyt olla erikseen toinen elin? Minun mielestäni ei missään nimessä, koska tämän jälkeen me ymmärrämme sen, että kaikkien, jotka tekevät Luovassa päätöksiä, on huolehdittava myös yleisen edun valvonnasta. Ei ole minkään järjestön velvollisuus hoitaa joitakin asioita, ei ole minkään yksittäisen henkilön velvollisuus hoitaa näitä asioita, vaan kyllä ne ovat virkamiehet, jotka tekevät näitä päätöksiä. Heidän on todella keskityttävä asiaan kokonaisuutena, otettava siinä kaikessa huomioon ihmisten edut, ympäristön asiat, yrittäjien asiat ja kaikki eri olosuhteet. Toivon mukaan, kun siellä Luovassa meillä on nyt sitten enempi väkeä yhdessä porukalla tekemässä päätöksiä, saamme myöskin parempia tuloksia aikaiseksi.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vastata? Riittääkö 3 minuuttia? [Kimmo Tiilikainen: Riittää!]

17.34 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa, kuunneltuani kaiken tämän palautteen lähetekeskustelussa, on syytä niitä kiitoksia, joita suuntaani osoititte, osoittaa eteenpäin, eli kyllä tämä on ympäristöministeriön virkamiehiltä loistavaa työtä — se on kestänyt pitkään — mutta myös kaikilta niiltä tahoilta, jotka osallistuivat siihen valmistelemaan työryhmään. Vaikka lausunnoista löytyy tietysti aina, että joku kohta voisi olla paremmin, niin kyllä se työryhmän valmistelu on aikamoista hyrinää ollut tämän lopputuloksen suhteen.

Lyhyitä kommentteja: Edustaja Myllerille: olette aivan oikeassa, ympäristönsuojelun taso ei heikennetä tällä lainsäädännöllä. Samalla voin myös lohduttaa ystävääni edustaja Myllykoskea, että vetoava katseenne ei mennyt hukkaan, eli kun tässä on yhteen luokkuun koottu erilaiset luvat, niin edelleen lupa koostuu osasista, joissa katsotaan aina se kukin lainsäädäntö ja sen edellyttämät vaatimukset. Mutta nämä osaset kootaan yhdeksi lupapäätökseksi yhdessä prosessissa, jossa ei tule päällekkäisyyttä, ei samojen tietojen toistamista viranomaisen toisensa jälkeen sille hakijalle. Tästä yhdestä luvasta on sitten todellakin se yksi mahdollisuus valittaa, mutta kaikki valitusoikeudet pysyvät aivan sellaisina niin kuin ne lainsäädännössä ovat. Edustaja Hänniselle vielä, että ei, ei tässä väärällä tavalla sujuvoiteta, vaan aivan oikealla tavalla sujuvoitetaan.

Muutama kysymys.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Edustaja Wallinheimo kysyi tätä, että entäpä jos sitten tämä maku-uudistus ei toteutuisi ja Luova ei syntyisi. Nythän tämä lakiesitys tulee voimaan vasta 2021, kun Luovan pitäisi aloittaa. Tällaisenaan tätä ei voi ihan nykyiseen avi- ja ely-maailmaan sovittaa, vaan sitten täytyisi tehdä jonkin verran viilauksia ja muutoksia, ja ihan kaikkea sitä, mitä nyt kuvasin tässä, että voidaan tähän yhteen luokkuun laittaa, ei pystyittäisi ilman Luovaa tekemään. Eli tuo uudistus jäisi sillä tavalla torsoksi. Se voitaisiin toki kirjoittaa sitten uudelleen nykyistä viranomaistoimintaa vastaavaksi.

Useampikin edustaja kertasi, mitä luvituksessa on kaiken kaikkiaan tehty. Edustaja Heinosenella oli ansiokas katsaus tähän, että todellakin on luvittavien kohteiden määrää vähennetty. Sitten osa luvista on siirretty ilmoitusmenettelyyn, kuten täällä toiset edustajat totesivat. Nyt sitten jäljelle jäävien lupien menettelytavan sujuvoittamisessa kaikki johtaa Wallinheimonkin peräänkuuluttamaan asioitten nopeampaan käsittelyyn, jotta se luvitusjonossa olevien hankkeitten suma pienenee ja asialliset hankkeet pääsevät viranomaisten asettamien ehtojen mukaan toteutusvaiheeseen. Sitähän tällä haetaan. Investointeja saadaan liikkeelle ja niille järkevät ehdot.

Vielä tästä Luovasta vain sen verran, että oikeastaan se nimi jo kertoo kaiken: lupa- ja valvontavirasto. Eli kaikki ne henkilöt, jotka tällä hetkellä työskentelevät aveissa ja elyissä ympäristöllisten asioitten parissa, tulevat edelleenkin jatkamaan sitä omaa valvontatoimintaansa olemassa olevien lupien suhteen, ja uusia lupia myöntää sitten Luova nykyisten avien sijaan. Ja siellä kaikkien henkilöitten velvollisuuksiin kuuluu jatkossakin, kunhan eduskunta lain viimeistelee, yleisen edun pitäminen kirkkaana mielessä. — Kiitoksia, puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp
Lakialoite LA 27/2017 vp, 48/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystalouden valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.39 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! On kiitollisuudella todettava, että hyvä, että tämä asia etenee tällä tavoin ja että hallitus on tähän toimeen tarttunut. Ja on vain pakko todeta, että tällaisia lakiesityksiä on helppo täältä opposition puolelta kannattaa.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

17.39 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Kysymys on hallituksen esityksestä laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta. Tässä esityksessä ehdotetaan, että asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella ja kuolleen lähimaisilla olisi oikeus uuteen lisäkorvaukseen. Varusmiehellä olisi oikeus saada lisäkorvauksena sotilastapaturmalain mukaisen tai palvelussairautena korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvistä haitasta kertakorvaus, jonka suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa. Varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähimaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen, jonka suuruus edunjättäjän puolisolle olisi 200 000 euroa ja edunjättäjän lapselle 40 000 euroa. Jos kuolleella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lasta, hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa. Säännökset koskisivat myös vapaaehtoista varusmiespalvelusta suorittavaa naista sekä siviilipalvelusta suorittavaa. Tämä esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ja nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019, ja niitä sovelletaan niihin vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat tämän lain tultua voimaan.

Arvoisa puhemies! Varusmiespalvelusta suorittavalle tapahtunut tapaturma tai vammautuminen on tragedia, jolle ei löydy hintaa. Mikään raha ei korvaa menetettyä terveyttä tai jopa henkeä. Lakisäätteistä varusmiespalvelusta suorittavan henkilön menehtyminen palvelusta suorittaessaan on tapahtuma, jolle ei löydy sanoja. Hallituksen esitys on siis tärkeä, ja se luo katseen varusmiespalvelusta suorittaviin ja heidän läheisiinsä. Ehdotettu laki on hyvä, mutta siinä on kuitenkin myös omia ongelmia, ja se herättää kysymyksiä. Lakia sovellettaisiin vain ja ainoastaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain tultua voimaan 1.1.2019.

Kriisinhallinnassa toimivien vakuutusturvaa parannettiin lainsäädännöllä 1.1.2017 eli liki kaksi vuotta sitten. Tämä oli hyvä asia, mutta kuitenkin varusmiesten vakuutusturvaa koskettavat lakiuudistukset jätettiin silloin tekemättä. Eli parannettiin vapaaehtoisesti kriisinhallinnassa toimivien vakuutusturvaa, mutta lain mukaan pakolliseksi suoritettavaksi tarkoitettua asevelvollisuutta ja varusmiehiä ei tähän saman lain piiriin osoitettu. Ja syynhän tähän olivat taloudelliset resurssit.

Eli yhteiskunnassamme on siis ollut siitä saakka aika, jolloin kriisinhallinnassa toimivilla on ollut lisävakuutusturva mutta varusmiehillä ei. Tämä voimassa oleva tilanne on ollut yhdenvertaisuuden kannalta erittäin huolestuttava, ja tämä esitys kyllä vastaa siihen ongelmaan, mutta kuitenkin kyllä vakuutusturvan olisi pitänyt olla voimassa myös varusmiesten osalta samaan aikaan, kun kriisinhallinnassa toimivien turva parannettiin. Siitä syystä tein lakialoitteen 2017, ja siitä tämä nyt käsitellyssä oleva laki on syntynyt, ja lakialoitetta käsitellään hallituksen esityksen sivuilla 6—7. Tulen esittämään huomenna pykälämuutosesitystä, jolla esitän, että tätä nyt käsiteltävänä olevaa lakia sovellettaisiin taannehtivasti kaksi vuotta taaksepäin aikaan 1.1.2017 eli siltä ajalta, kun kriisinhallinnassa toimivat ovat saaneet vahvemman lisävakuutusturvan.

Lokakuussa 2017 Uudellamaalla Raaseporissa tapahtui onnettomuus, jossa VR:n kiskobussi ja Puolustusvoimien maastokuorma-auto törmäsivät toisiinsa. Onnettomuudessa menehtyi kolme varusmiestä ja moni varusmies loukkaantui vakavasti. Varuskunnissa on voinut tapahtua myös muita onnettomuuksia 1.1.2017 jälkeen. Saamieni tietojen mukaan Raaseporin onnettomuudessa menehtyneiden omaisten tilanne on ollut todellakin karu. Heillä ei ole lisävakuutusturvaa. Yksi perhe on kertonut saaneensa poikansa tapaturmaisen kuo-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

leman takia vain hautajaiskuluja noin 4 000 euroa. Jos tämä tapaturmainen menehtyminen olisi tapahtunut kriisinhallinnassa, korvaukset olisivat olleet täysin toista luokkaa, jopa 200 000 euroa. Mutta koska kysymys on asevelvollisuutta suorittavasta ja vakuutusturvaa ei ole, niin korvauksia ei myöskään tule. Ei ole olemassa henkivakuutusta näillä armeijaan menijöillä, ja he ovat myös tämän vuoden loppuun saakka täysin ilman lisävakuutusturvaa. Ei ole minkäänlaista lisävakuutusturvaa. Mutta laivatkin seilaa tuurillaan, sanoo vanha sanonta, ja pidetään peukut pystyssä ja kädet ristissä, että mitään ei tapahdu vuoden loppuun mennessä siellä.

Eduskunnan puolustusvaliokunta otti kantaa lausunnossaan lain soveltamiseen seuraavasti: ”Valiokunta pitää lakien voimaantuloaikaa perusteltuna, mutta esittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan harkittavaksi, tulisiko nämä lait saattaa takautuvasti voimaan 1.1.2017 alkaen, samaan aikaan kuin laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta astui voimaan.” Perustuslakivaliokunta antoi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jossa tämä asia käsiteltiin ja jonka ainoana perussuomalaisena jäsenenä tällä hetkellä toimin, vapaat kädet. Me olisimme voineet päättää, että tätä lakia sovelletaan taannehtivasti myös esimerkiksi Raaseporin uhreihin ja niihin kaikki muihin, jotka ovat kokeneet tapaturmia. Siellä on paljon esimerkiksi hammastapaturmia, nivelvaivoja, polvilumpioita, erilaisia ongelmia, joita siellä tulee ja jotka voivat aiheuttaa loppuelämän vammoja. Me olisimme voineet käyttää tätä mahdollisuutta, mutta oli hyvin ikävää, että valiokunta ei huolimatta kahdesta lakialoitteesta — myös siitä rinnakkaislakialoitteesta, jonka tein liittyen tähän taannehtivuuteen — lähtenyt aloitteen taakse.

Sen sijaan eduskunnan enemmistö on ollut tämän asian takana. Teistäkin moni on allekirjoittanut molemmat lakialoitteeni, ja oli hyvin ikävää, että sain tämän vastalauseeni taakse ainoastaan yhden edustajan, ja hän oli RKP:n Veronica Rehn-Kivi. Eli hän on kannattanut näitä esityksiäni, ja yhdessä olemme sitten tätä hallituksen esitystä vastaan toimineet ja esittäneet oman näkemyksemme siellä valiokunnassa.

Tulen esittämään myös kaksi lausumaa ja niissä totean sen, että ei ole olemassa täysin turvallisia päiviä myöskään varuskunnissa. Onnettomuustutkintalautakuntahan teki monia esityksiä tuon Raaseporin [Puhemies koputtaa] onnettomuuden jälkeen, ja toivon, että ne otetaan siellä käyttöön.

Ja sitten myös se tiedottaminen: Kun Valtiokonttoriin tai Varusmies-sivustolle ottaa yhteyttä, niin ei sieltä tahdo millään löytyä tietoa. Elikkä sen tiedon pitää kulkea hyvin, miten on vakuutettu, kuka on vakuutettu. Ja olen itse, arvoisa puhemies — vielä sen verran, jos sallitte — tehnyt salapoliisityötä ja selvittänyt mahdollista vakuutusturvaa varusmiehelle muun muassa yksityisen vakuutuksen kautta, ja se on, kuulkaa, hyvin ongelmallista. Elikkä kun se varusmies astuu sinne palvelukseensa ja sanotaan, että hänet on vakuutettu, niin hänellä on eläketurva ja hänellä on tapaturmasuoja mutta ei ole henkivakuutusta. Kriisinhallinnassa toimivilla on tällä hetkellä henkivakuutus [Puhemies koputtaa] mutta varusmiehillä ei.

Nämä ovat meidän lapsiamme, meidän poikiamme. [Jari Myllykoski: Ja tyttöjä!] Kun nuorukaiset lähtevät sinne armeijaan ja tällaisia tapahtumia sattuu, niin ei ole ihme, [Puhemies: Aika!] että maanpuolustusinto katoaa, ja siitähän me keskustelemme huomenna. — Kiitos.

17.48 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä siis ehdotetaan, että asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella tai kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus uuteen lisä-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

korvaukseen. Tämä lisäkorvaus ei paranna vammautunutta välttämättä tai tuo menehtynyttä takaisin, mutta helpottaa useasti arjesta selviytymistä niin omaisilla kuin vammautuneellakin.

Varusmiehet harjoittelevat useasti väsyneenä ja pimeässä ja ovat silloin totta kai herkemmin alttiita tapaturmille ja myös kuolemantapauksille. Itse muistan omalta varusmiesajalta, kuinka siellä mentiin pimeällä kelissä kuin kelissä. Siellä oltiin porukka keskenään kuorma-auton lavalla kuin sillit suolassa. Jos kolari olisi käynyt, niin aika huonosti olisi käynyt: sieltä oltaisiin lennetty, ei ollut turvavöistä tietoaakaan.

Siksi olisikin kohtuullista, että tämä lakialoite otettaisiin taannehtivasti voimaan samaan aikaan kuin kriisinhallinnassa palvelevien vakuutusturvaa parannettiin lainsäädännöllä 1.1.2017.

Edustaja Juvonen onkin tehnyt ansiokasta työtä lakialoitteillaan: tämäkin esitys on nyt täällä. Siksi kannatan, että sitä vielä parannetaan.

Kannatan edustaja Juvosen tekemää vastalauseita.

17.49 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun kruunu lähettää miehensä tai nuoren naisensa tehtävään, hän kantaa siitä huolen. Tätä periaatetta on tällä hallituskaudella noudatettu hyvin. Sotiemme veteraanien, jotka yli 70 vuotta sitten lähtivät itsenäisyyttä puolustamaan, tilannetta on parannettu merkittävästi. Yhtenä esimerkkinä on se, että tänä päivänä veteraanien kuntoutusrahat eivät enää voi loppua kesken, vaan aina automaattisesti valtiovarainministeri tuo esityksen lisämäärärahaa, jos tällainen tilanne on syntymässä. Eli näin noudatetaan eduskunnan juhlapäätöstä. Samaan aikaan on tehty myös historiallinen päätös siitä, että sotaveteraanit tuodaan samalle viivalle sotainvalidien kanssa, eli kaikki saavat samat palvelut. Ja nyt myös tuota haitta-asteen invaliditeettirajaa ollaan päätetty tarkentaa. Ne ovat tärkeitä parannuksia.

Sen jälkeen on tehty toimenpiteitä kriisinhallintatehtävissä loukkaantuneiden tilanteen parantamiseksi. Niin sanottu Lex Jylhä toi heille turvaa ja oikeutta. Se oli tärkeää kriha-veteraaniohjelman aikaansaamiseksi tähän maahan, ja 1.1.2017 näissä tehtävissä astui voimaan sitten vastaava lainsäädäntö, joka nyt laajennetaan koskemaan myös varusmiehiä.

Itse asiassa me käsitelimme tätä esitystä puolustusvaliokunnassa ja päädyimme siihen, että on täysin harkinnanarvoista, että tämä otettaisiin taannehtivasti voimaan. Toki 2017 oli yksi mahdollisuus, mutta myös muita vuosia oli esillä. Eli tämä edustaja Juvosen esille nostama vuosi jättäisi itse asiassa saman tien edellisenä vuonna tapahtuneen onnettomuuden tämän ulkopuolelle. Tämä oli ehkä tässä taannehtivuudessa se haasteellisin tehtävä, että mihin se raja laitetaan.

Kun tämä laki oli lähetekeskustelussa, toin itse esille 20 vuoden ajalta itse asiassa kaikki tapaukset, mitkä olivat siis sellaisia, missä meidän varusmiehet ovat niin vakavissa onnettomuuksissa olleet, että he ovat menehtyneet, ja tietysti aina joku sitten jäisi siihen kohtaan, että tämä etu ei taannehtivasti heitä koskisikaan. Todennäköisesti sen takia sosiaali- ja terveysvaliokunta, joka tämän päätöksen on sitten lopulta harkinnut, on tullut siihen johtopäätökseen, että on näiden tilanteiden näkökulmasta oikeudenmukaista ottaa se voimaan 1.1.2019. Tämä on osa näitä toimia, joissa pidetään huolta niistä, jotka kruunu matkaan lähettää.

17.52 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva hallituksen esitys on tärkeä, ja puolustusvaliokunnassa pidimme ensiarvoisen tärkeänä sitä, että asevelvollisten va-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

kuutusturva olisi yhdenmukainen kriisinhallintahenkilöstön kanssa. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä täydentävä esitys, tämä jatkumo tähän, että nämä tapaukset tulevat korvauksen piiriin.

Valiokunta korosti, että varusmiespalvelus ja kertausharjoitukset ovat fyysisesti raskaita ja sisältävät vaaratilanteita, joissa mahdollisuus pysyvään haittaan on mahdollinen samalla tavalla kuin kriisinhallintatehtävissäkin. Puolustusvoimien uusi, entistä liikkuvampi taistelutapa tarkoittaa myös koulutuksen ja harjoitusten entistä kovempaa fyysistä vaativuutta, ja nämä viime vuosina sattuneet kuolemantapaukset ja tapaturmat osoittavat, että myös varusmies- ja reserviläiskoulutuksessa kuolemaan johtavan onnettomuuden mahdollisuus on todellinen.

Sitten joitakin valiokunnan nostamia epäkohtia ja yksityiskohtaisia huomioita: Todettiin, että nämä olosuhdeperusteiset rajaukset ovat vähän hankalia tällä hetkellä. Kun esimerkiksi kotipaikkakunnalle mennään viettämään loma-aikaa, niin se on rajattu pois tästä korvauksen piiristä, mikäli siellä sattuisi tapaturma, mutta sitten kun normaalin palvelusviikon aikana viettää esimerkiksi iltavapaata, niin oli pohdintaa tästä rajauksesta, että mikäli varuskunta- tai lähiharjoitusalueella tapahtuu viikko- tai päiväpalveluohjelmaan kuulumatonta toimintaa, niin tämä pitäisi saattaa nimenomaan korvauksen piiriin, ja myös omaehtoinen liikunta, niin että kannustetaan siihen liikkumiseen. Mutta olennaista on se, että vahinko on tapahtunut näissä palveluspaikan olosuhteissa. Eli tämä tarkennus on tietysti tärkeä sitten tässä, että mitkä tapaukset kuuluvat tämän korvauksen piiriin ja mitkä eivät. Itse asiassa varusmiespalvelusaikana nuorille miehille ja naisille sattuu vähemmän vahinkoja kuin silloin, jos he eivät ole palveluksessa. Vuosittain tämä määrä on noin 50 pysyvää haittatapausta. On sinänsä tärkeä huomata, että Puolustusvoimat kuitenkin huolehtii pojistaan ja työistään palveluksen aikana ja palvelusturvallisuutta voidaan edistää.

Tämä esitys kaiken kaikkiaan on kannatettava.

17.55 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on tervetullut, ja itse kannatan sitä. On tietenkin surullista se, että pitää aina yleensä ensin tapahtua jotakin vakavaa, niin että herätään pohtimaan sitä, onko meidän lainsäädäntö ajan tasalla. Ja sitten kun jotakin traagista sattuu ja tapahtuu, joudumme pohtimaan myös sitä, miten tämä laki auttaa heitä, joille jo on sattunut ja tapahtunut. Kun yleensä lakia ei säädetä taannehtivasti vaan se jostakin päivämäärästä astuu voimaan ja koskee sen jälkeen tapahtuvia asioita, niin siinä mielessä tässä on tietynlaista problematiikkaa, jonka varmasti kaikki edustajat ymmärtävät.

Minun täytyy kiittää edustaja Juvosta siitä, että käytitte erinomaisen puheenvuoron tuolta pöntöstä — ja toki tästä teidän lakialoitteestanne, joka on osittain samansisältöinen kuin hallituksen esitys ja joka on tervetullut, ja sillä lailla kannatan sitä myös henkilökohtaisesti. Mutta täytyy sanoa, että itse tykönäni joudun miettimään ja pohtimaan sitä, kuinka suhtaudun tähän taannehtivaisuuteen. Ymmärrän toki niitten perheiden huolen, jotka eivät tietenkään lohtua saa siitäkään, vaikka kuinka korvauksia saisivat, mutta kuitenkin se olisi valtiolta, yhteiskunnalta kädenojennus siihen, että heidän lapsensa ovat asevelvollisuuttaan suorittaessaan joutuneet tällaisen traagisen onnettomuuden uhriksi. Siinä mielessä tätä kyllä kannatan, mutta mitä toisaalta taas sitten tulee tähän problematiikkaan, mikä tähän meidän lainsäädäntötyön tehtävään liittyy, tähän taannehtivaisuuteen osittain, niin en ole vielä päättänyt, olenko mukana teidän esityksessänne ja vastalauseessänne, mutta sanon

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

näin, että tosiaan teidän puheenvuoronne oli kyllä hyvin liikuttava ja koskettava ja siinä oli näitä faktoja hyvinkin tuotu esille, ja kyllä ymmärrän näiden perheiden ja omaisten tuskan.

17.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Hänniselle kauniista puheenvuorosta. Kysymyshän on yhdenvertaisuudesta, siitä että minun järkeni jakeluun ei mene se, minkä ihmeen takia meillä on ollut kaksi vuotta voimassa laki, joka on turvannut vain kriisinhallinnassa toimiville, vapaaehtoisessa kriisinhallinnassa toimiville, tällaisen vakuutusturvan ja vielä niin, että he ovat voineet nimetä edunsaajansa. Nyt meille tulee lakiesitys, joka saattaa asevelvolliset samaan lain suojaan, mutta meillä on kuitenkin kahden vuoden pimentoaika, ja se pimentoaika jatkuu edelleen vuoden loppuun saakka. He ovat edelleenkin ilman lisävakuutusturvaa. Ihan edelleenkin.

On totta näin, että minkä ihmeen takia pitää tapahtua jotakin kamalaa, että lakeja lähde-tään viemään eteenpäin. Ensimmäinen lakialoitteenihan oli jo 2017 kesäkuussa valmis, ja vastausta ministeriöstä jouduttiin odottamaan neljä kuukautta. Vasta sen jälkeen, kun Raaseporin onnettomuus tapahtui, ministeriö antoi vastauksen. Kyllähän asiat lähtivät vasta sen jälkeen rullaamaan.

Minä vetoan ja perustelen tämän esitykseni yhdenvertaisuuden näkökulmasta, ja perustuslain mukaan ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan vaan yhdenvertaisuuteen. Se on se, mihinkä minä tässä pohjaan, myös tässä aikarajassa, mihinkä tämän esitykseni olen vetänyt, elikkä sama aika varusmiehillä kuin rauhanturvaajilla.

On todellakin niin, että ne ihmiset siellä kodeissa, ne perheet, ne vanhemmat, heidän tätä tuskaa kantavat ja me olemme vain sanansaattajia. Mutta todellakin isän kommentit minulle olivat, että hänestä tuntuu, että yhteiskunnalla on jotakin vanhempia vastaan, kun heidän ääntään ei kuulla, ja taistelu jatkuu, ja kyllähän se tuntuu kolmen lapsen äitinä ja erityisesti pienen pojan äitinä pahalta. Sitä miettii, että kun me vanhemmat luotamme omat lapsemme ja kuvittelemme, että siellä on turvallista, ja ajattelemme, että mitään ei tapahdu, niin entäpä sitten, kun tapahtuu? Ne ovat asioita, jotka ovat anteeksiantamattomia.

Siinä mielessä on hienoa, että laki on edennyt, mutta olisiko tämä laki edennyt ilman Raaseporia, koska mehän puhuimme rahasta? Syy, miksi silloin 1.1.17 ei varusmiesten asiaa laitettu kuntoon, oli raha ja taloudellinen syy, mutta nyt on mennyt henkiä ja terveyksiä, ja nyt me olemme tässä. — Kiitos arvokkaasta keskustelusta kaikille.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Keskustelu

18.00 **Rami Lehto ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on hankeluettelon ajantasaistaminen, sisällön selkeyttäminen sekä yhdenmukaistaminen mahdollisimman pitkälle tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin liitteenä olevan hankeluettelon kanssa.

Perussuomalaiset haluavat kuitenkin tuoda esiin sen tosiasian, että Suomessa tuulivoimasta ympäristöön leviävä signaali on varsin uusi ilmiö, jota ei ole aiemmin toimintaympäristössämme ollut. Asiasta on kuitenkin tullut sen verran uutta tietoutta, että tuulivoimaloiden tuottaman infraäänien vaikutus on laaja. Infraääntä voidaan täten mitata useiden kymmenien, jopa satojen, kilometrien päästä tuulivoimaloista. Tuulivoimaloiden tuottama infraääni on pulssimaista, jatkuvaa ja pitkäkestoista, sykkivää ilmanpaineen vaihtelua. Nykyinen tuulivoimarakentaminen perustuu kuitenkin siihen oletukseen, että tuulivoimaloiden infraääni ei aiheuta terveyshaittaa. Infraäänien pitkäkestoisia terveysvaikutuksia ei kuitenkaan tiedetä riittävällä varmuudella. Historiallisesti tiedetään voimakkaan infraäänien olevan terveydelle haitallista. Näin ollen eduskuntaryhmämme mielestä nyt on edettävä asiassa pienemmän haitan periaatteen mukaan sekä odotettava uusia tutkimustuloksia tältä sektorilta.

Tätä on tosi vähän tutkittu. Ja kun VTT:n henkilökinn meillä oli asiantuntijakuulemisissa, niin hän totesi, että tuulivoimaloiden terveysvaikutuksia on vain vähän tutkittu. Tuulivoiman tuottaman laajakaistaisen äänen tai infraäänien ja oireilun välistä yhteyttä ei ole juurikaan tutkittu. Tutkimuksia on kuitenkin niin vähän, ettei pitkäaikaisen altistumisen vaikutuksia voida täysin sulkea pois. Lisätutkimukset ovat perusteltuja, ja niitä on käynnissä useissa maissa.

Nyt onkin sitten valtioneuvoston kanslian TEAS-hanke 2018 alkanut. Se päättyy vasta helmikuussa 2020, ja sen tavoite on selvittää tuulivoimaloiden aiheuttaman äänen potentiaalisesti haitalliset vaikutukset ihmisille. Elikkää nyt on vasta alettu tutkimaan ja kumminkin tehdään esityksiä, missä tuulivoimaloiden kokoa voidaan kasvattaa, niin ettei tehdä ympäristövaikutusten arviointeja. Siksi teenkin asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä mietinnön vastalauseen 1 mukaisen muutosehdotuksen, jossa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 hankeluettelon kohtaa 7 e muutetaan sitten muotoon ”tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 5 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 22 megawattia”. Tämä vastalauseeseen esityshän vastaa sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausuntoja, joissa todettiin tämä ihan sama.

Loppupäätelmänä olisi se, että odotettaisiin niitä tutkimustuloksia, ennen kuin hutkitaan. Nyt vaan mennään sillä olettamuksella, että infraäänien eivät vaikuta mitään, että ehkä vähän voivat vaikuttaa, mutta kumminkaan eivät ole oikeasti tutkittuja. Nyt kannattaisi odottaa niitä tutkimuksia.

18.04 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tuulivoima on hyvä ja kannatettava asia. Se edustaa lähtökohtaisesti ympäristöystävällistä ja päästötöntä energiantuotantoa, jota ilmastonmuutoksen kourissa kamppaileva Suomi ja laajemmin maapallomme tarvitsevat. Tuulivoimateknologia kehittyy koko ajan. Voimaloiden korkeudet ja tehot ovat kasvaneet viime vuosien aikana, ja tieto niiden vaikutuksista ympäristöön ja asukkaihin on vasta kokoamisvaiheessa.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Meillä Raahessa on kokemusta tuulivoimarakentamisesta ja sen vaikutuksista lähiympäristöön yli viiden vuoden ajalta. Ensimmäinen tuulivoimapuisto rakennettiin senaikaisten ohjearvojen mukaisesti niin, että lähimmillään voimala sijoittui reilusti alle kahden kilometrin päähän pysyvistä asumuksesta. Jonkin ajan kuluttua alkoi tulla viestejä voimaloiden läheisyydessä asuvilta asukkailta, että lähellä sijaitsevien voimaloiden humautelevat äänet tunkeutuivat seinien läpi ja saivat aikaan epämiellyttäviä fyysisiä tuntemuksia, jotka muuttuivat pian myös psyykkisiksi tuntemuksiksi. Eräässä tapauksessa tuulivoimayhtiö katsoi parhaaksi lunastaa talon, jotta sydänoireista kärsinyt perhe pääsi muuttamaan pois voimalan vaikutuspiiristä.

Tuulivoimarakentaminen alkoi saada osakseen kritiikkiä luultavasti siksi, etteivät tuulivoimayhtiöt oikein kuunnelleet suunnittelualueen läheisyydessä olevia ihmisiä, ei kaavaprosessin eikä myöhemmin voimalaitosalueen rakentumisen myötä. Edelleenkin pallottelu siitä, kenelle kuuluu vastuu television näkymisen heikkenemisen syistä, jatkuu kaupungin, Digitan ja tuulivoimatoimijan välillä. Tasapuolisuuden nimessä on kuitenkin mainittava, että vastaantuloakin on ilmennyt, kun kirkkaat välkkyvät lentoestevalot vaihtuivat pysyvää punaista näyttäviin.

Se, minkä me Raahessa opimme, on, että laboratorio-olosuhteissa määritettyihin raja-arvoihin emme oikein voi luottaa. Käytäntö näyttää tuovan luotettavimman kokemuksen siitä, mikä on sopivin etäisyys tuulivoimalan ja pysyvän asumuksen välillä. Vuonna 2014 sosiaali- ja terveysministeriö suositteli kahden kilometrin etäisyyttä, ja sellainen päätettiin ottaa tuulivoimakaavoituksemme ohjaavaksi tekijäksi. Yhdessä tarvittavien yva-selvitysten kanssa tämä on toiminut parhaiten ja on tuonut niin sanotun linnarauhan maaseudun asukkaiden ja tuulivoimatoimijoiden välille.

Nykyään Raahessa on yli 60 pystyssä olevaa tuulivoimalaa, jotka ovat tehoiltaan 2,3—3,3 megawattia. Valmiita tuulivoimakaavoja on useita, ja meillä on potentiaalia yli sataan tuulivoimalaan, kun kaikki puistot todellistuvat. Vielä emme tiedä, mikä tulee olemaan puistojen kerrannaisvaikutus, kun olemassa olevien puistojen väliin rakentuu uusia voimalaryppäitä. Tässä me paikalliset päättäjät olemme luottaneet asiantuntijoiden arvioihin, toki huomioiden lähtökohtaisesti edelleen kahden kilometrin suojavyöhykeseännön.

Nyt jo vuosien kokemuksella olisin toivonut hallituksen esitykseen tuulivoimaa koskevassa rakentamisessa asukasystävällisempää linjausta, joka olisi noudattanut sosiaali- ja terveysministeriön suositusta yva-menettelystä kaikille alle 10 tuulivoimalaa käsittävillä puistoille. Niin ikään olisin toivonut pysyttämistä 30 megawatin kokonaisuudessa sen sijaan, että minimitaso nousee 45 megawattiin.

On totta, ettei infraäänistä ole vielä kattavaa ja kiistatonta tutkimustietoa. Siksi olisinkin toivonut tuulivoimarakentamista ohjaavaan lainsäädäntöön varovaisempaa linjausta, kunnes kokemusta infraäänien vaikutuksista olisi kartutettu. Elämme aikaa, jossa maaseudun ihmiset ovat tuulivoiman vaikutusten koekaniineita, sillä suurista voimaloista on vasta kertymässä tietoa. Liikkeellä on myös paljon virheellistä tietoa, jossa annetaan ymmärtää, ettei tuulivoimaloiden koon tai tehojen kasvu lisää haittavaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Pidän tuulivoimarakentamista hyvänä asiana mutta haluan sen edelle nostaa haja-asutusalueen ihmiset, joiden terveys, asumismukavuus ja kiinteistöjen arvo ovat vaarassa, jos tuulivoimarakentaminen on liian leppoa. Täytyy toivoa, että kunnat teettävät vapaaehtoisesti pienemmistäkin tuulivoimapuistoista yva-selvitykset ja ottavat huomionsa huomioon haja-asutusalueilla asuvat kuntalaisensa niin, että rauhanomainen rin-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

nakkaiselo tuulivoimaloiden ja maaseudun rauhan asuinpaikakseen valinneiden välillä olisi kummallekin mahdollista.

18.08 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Nämä kaksi ensimmäistä puheenvuoroa käsittelevät tuulivoimaloiden infraäänitasoja, ja näistä valiokunnassa kuultiin ehkä kahtakin vähän erilaista näkemystä. Yksi asia, joka kyllä itselleni jäi hyvin mieleen, on se, että ei ole olemassa tällä hetkellä tällaisia standardoituja esittämistapoja, joista voitaisiin selkeästi tietää se, että ne tasot, näitten äänien tasot, jotka esitetään, olisivat vertailukelpoisia keskenään. Tässä mielessä varmasti tarvitaan lisää tätä tutkimustyötä, ja sitä ollaan tekemässä.

Arvoisa puhemies! Haluan ensinnäkin kertoa tästä asiasta sen, että tämä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaativien hankkeiden luettelon päivittäminen on tarpeen ja sen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta tästä puuttuu sellaisia olennaisia asioita, joita olemme ottaneet esiin omassa vastalauseessamme, joka on siis vasemmistoliiton, vihreitten ja sosiaalidemokraattien vastalause tähän lakiesitykseen.

Esimerkinä ympäristövaliokunnan mietinnössä todetaan, että nautakarjan pitoa koskevien hankkeiden osalta kokorajojen lisäämistä hankeluutteloon tulisi selvittää tulevaisuudessa. Me olemme sitä mieltä, että se täytyy ottaa huomioon jo tässä. Kun kuitenkin esimerkiksi kokoraja otetaan sikaloille, niin esitämme tässä vastalauseessamme, että nautakarjojen osalta olisi luku, joka vertautuisi niihin ympäristöongelmiin, joita on esimerkiksi 3 000 sian sikalassa, joka siis vaatii tämän luettelon mukana tämän yva-selvityksen.

Samoin kalankasvatuksen osalta meillä on muutos. Hallitus esittää kylläkin, että kalankasvatustilat lisättäisiin hankeluutteloon, mutta tässä raja on todella korkea. Esitämme, että kalankasvatuksessa raja puolitettaisiin eli kalan lisäkasvu miljoonasta kilosta 500 000 kiloon. Kalankasvatuksen osalta tämä on erityisen tärkeää, koska rehu, jota kaloille annetaan, joutuu suoraan veteen.

On myös huomioitava sekä kiven, soran että hiekan otossa se, että me katsomme näitä ottoalueita kokonaisuutena ja huomioimme niiden yhteisvaikutukset. Sama pätee myös turvetuotannossa. Erityisen tärkeää on se, että asioita tarkastellaan valuma-alueittain, koska kyseessä on vesiensuojelu mitä suurimmassa määrin.

Myös tätä hankeluuteloita tulisi päivittää nykyistä useammin. Nyt hallitus esittää, että 10 vuoden sijaan 5 vuoden välein. Vastalauseessamme esitämme 3 vuoden välein muun muassa juuri sen takia, että tekniikka esimerkiksi tuulivoimaloiden osalla kehittyy nopeasti.

Myös tällaisten suurten ja runsaaseen biomassan käyttöön perustuvien hankkeiden ympäristövaikutukset olisi huomioitava hankkeiden koko elinkaaren ajalta ja aivan erityisesti näiden biohankkeiden ilmastovaikutukset.

Tulemme esittämään yksityiskohtaisessa käsittelyssä näitä muutoksia tähän hankeluutteloon ja myöskin sitten toisessa käsittelyssä kolme lausumaesitystä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Modig halusi vastauspuheenvuoron, myönnän minuutin mittaisen.

18.14 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä aiemmissa puheenvuoroissa edustaja Mattila ja edustaja Lehto nostivat esiin tuulivoiman ja puhuivat näistä koetuista haitoista ja koetuista terveyshaitoista.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Tämä asiahan on monessa yhteydessä noussut ympäristövaliokunnassa esille, ja toistaiseksi emme ole löytäneet tieteellistä näyttöä sille, että näitä haittoja olisi. Samaan hengenveetoon on sanottava, että en halua vähätellä, jos joku kokee saaneensa terveyshaittoja, ja sen takia onkin hyvä, että valtioneuvosto on käynnistänyt uuden tutkimushankkeen nimenomaan tuulivoimaloiden aiheuttaman äänen potentiaalisista haitallisista vaikutuksista ihmisille.

Kun kuuntelin tässä edustaja Mattilan mielestäni ihan ansiokasta puheenvuoroa, niin haluan tuoda edustajille tiedoksi, että me olemme tehneet tähän lausumaehdotuksia, joista yksi kuuluu, että yva-hankeluetteloa tulee arvioida ja tarvittaessa päivittää kolmen vuoden välein. Tämä olisi teille mahdollisuus nyten mahdollistaa se, että tämä yva-menettely ottaa huomioon aina tuoreimman tutkitun tiedon, kun puheenvuorostanne ymmärsin, että tämä on teidänkin ajatuksenne.

18.15 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tuulivoima-asian osalta tätä tilannetta tulee todellakin selvittää, mikä se tulee olemaan. Me tarvitsemme uutta energiaa, sen me tiedämme kaikki, mutta ei hinnalla millä hyvänsä.

Tuulivoiman osalta itse olisin ollut valmis jopa siihen, että se olisi ollut jopa alle 10 myllyä ihan tämän tilanteen epäselvyyden vuoksi. Mutta kokonaisuudessaan on erittäin hyvä, että tässä esityksessä on semmoinen kohta, että yksittäisissä tapauksissa voidaan tehdä ympäristövaikutusten arviointi myös pienemmälle määrälle kuin mitä tässä kyseisessä esityksessä lukeepi. Elikkä tarvittaessa sen voi tehdä hyvin paljon pienemmällekin tuulivoimapuistokokonaisuudelle, ja uskon ja toivon, että niitä pienemmillekin kokonaisuuksille tullaan jatkossa tekemään. Onneksi lisätietoa tullaan koko ajan saamaan tuulivoiman osalta.

Sen sijaan mitä nyt sitten tulee siihen, mitä oli tässä opposition vastalauseessa siitä, että mitä muita osia tässä pitäisi olla mukana, niin olen näistä eri mieltä. Nimittäin tässä hallituksen esityksessä, joka on tehty, on jo mietitty hyvin paljon eri vaihtoehtoja ja asioita, ja jo nyt on hyvin monelta kohdalta siirrytty paljon kriittisempään määrään ja kriittisempiin arvoihin. Meidän pitää muistaa, että kaikissa näissä asioissa on hyvin tiukat ympäristölupa-systeemit olemassa ja muun muassa nautapuolella, maatalouspuolella, on valvonta erittäin tarkkaa jo monessa muussakin tapauksessa ja monella muullakin tavalla.

Kalankasvatuspuolella meidän pitää ehdottomasti muistaa tässä se, että Itämeren rehu on nyt lisääntynyt käyttömäärältään huomattavasti, ja Itämeren rehuhan on sellaista, että merestä pyydetään kalaa, muun muassa silakoita ja muita kaloja, isoja määriä, ja ne ovat hyvin fosforipitoista ainesta. Nämä sieltä pyydetään, tuodaan maalle ja niistä sitten tehdään Itämeren rehua. Sen jälkeen, kun tämä kyseinen rehu laitetaan näille kasvatettaville kaloille siellä meressä, nämä kalat syövät lähes kaiken tämän rehun, ja sitten kun ne kasvavat — kalahan kasvaa hyvin nopeasti sillä rehulla — ja ne otetaan sieltä merestä pois, lähinnä kirjolohet, niin sen jälkeen me olemme huomattavan määrän saaneet vähennettyä merestä fosforia. Hyvänen aika — systeemiähän on sellainen, että me vähennämme koko ajan meren fosforimäärää.

18.18 Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Vaikka olen eri mieltä edustaja Maijalan kanssa, niin jatkan siitä, mistä olemme samaa mieltä, eli Itämeren rehun viisaudesta. Se on esimerkki siitä, miten on löydettävissä hyviä tapoja, jotka palvelevat niin tuottajia kuin myös luontoa ja tässä tapauksessa meidän hyvin arvokasta ja hyvin uhanalaista mertamme.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Näissä kalankasvatustaloksissa on kuitenkin se perustavaa laatua oleva looginen virhe tässä hallituksen esityksessä, että niitä verrataan muun muassa sikojen päästöihin. Kuitenkin kalankasvatustaloksissa ne päästöt menevät suoraan vesistöön, kun sikala kuitenkin ymmärtääkseni on maalla, ja sen takia sen vaikutukset vesistöön ovat erilaiset.

Myös turvetuotannon haluan nostaa esille. Sen raja on aivan liian korkea. Suot sitovat yhdeksän kertaa sen määrän hiiltä kuin metsät, ja se kertoo meille sen kokoluokan ja sen merkityksen, kun meidän pitää vahvistaa meidän nielua, jotta me selviämme ilmastonmuutoksesta.

Edustaja Myller täällä nosti hyvin ja perusteli tämän hankeluettelon tarvitsemat muutokset, joten itse nostan esille vain meidän lausumaehdotuksemme. Ensimmäisen nostin jo edellisessä puheenvuorossani, eli yva-hankeluetteloa tulisi arvioida ja tarvittaessa päivittää kolmen vuoden välein. Tämä olisi siis ihan tieteellisestä, tutkitun tiedon näkökulmasta mielestämme perusteltua, jotta meillä olisi se viimeinen, ajantasaisin tieteellinen tieto aina käytettävissämme.

Seuraava lausuma kuuluu, että eduskunta edellyttää valtioneuvoston ryhtyvän valmistelemaan ohjeistusta ympäristövaikutusten arvioinnin tekijöiden sidonnaisuuksien ilmoittamisesta. Tässä en voi kuin ihmetellä, ettei tämä lausuma saanut valiokunnan enemmistön tukea. Siis totta kai me haluamme, että nämä selvitykset ovat riippumattomia.

Ja viimeisenä: runsaaseen biomassan käyttöön perustuvien hankkeiden osalta arvioidaan myös elinkaaren mittaiset ilmastovaikutukset puuraaka-aineen hankinta mukaan lukien. Elinkaaren arvioiminen on aivan keskeistä. Meidän lainsäädäntömme ei aivan kaikilta osin vielä ymmärrä sitä, että esimerkiksi rakennusten kohdalla me katsomme sitä käytönaikaista päästöä, kun meidän pitäisi katsoa rakennuksissa koko elinkaarta: aina siitä rakennusmateriaalin valmistamisesta siihen, mitä tapahtuu, kun rakennus on ylittänyt käyttöikänsä. Tämä onneksi nyt on asia, joka MRL-uudistuksessa on hyvin kunnianhimoisesti otettu pöydälle, ja odotankin siltä uutta.

Nämä lausumat tulemme, arvoisa puhemies, esittämään seuraavassa käsittelyssä.

18.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Myllerin esittelemässä vastalauseessa, mistä edustaja Modigkin puhui, on mielestäni erinomaisia perusteluja sille, miksi näitä isoja hankkeita tulisi lisätä tähän listaan.

Niin kuin me tiedämme, eläintuotannossa yksiköt koko ajan kasvavat ja ne ravinnepäästöt, mitä sieltä tulee, voivat olla paikallisesti erittäin merkittäviä, ja sen takia olisi hyvä saada tämä raja myös näiden nautojen osalta sinne alennettua. Samoin kuin kalankasvatuksessa, tässä hyvin perusteltiin sitä, että siinä vielä ravinteet menevät aivan suoraan veteen. Ja samoin turvetuotannossa: me tiedämme turpeenoston ympäristövaikutukset, me tiedämme sen vaikutukset vesistöihin, me tiedämme sen ilmastovaikutukset. Näissä hankkeissa ympäristövaikutuksia arvioitaessa pitäisi pystyä jo siinä vaiheessa prosessia ottamaan nämä kaikki vaikutukset huomioon, jotta sitä kokonaisarviointia voidaan tehdä.

Niin kuin tässä hyvin tuli esille, nämä maa-aineksen ottoon liittyvät hankkeet saattavat usein kohdistua eri toimijoille samalle alueelle, ja silloin olisi tärkeätä, että ne kaikki pystyttäisiin siinä samanaikaisesti huomioimaan ja niiden yhteisvaikutukset, ja siinä mielessä pidän erittäin perusteltuina näitä vastalauseessa esitettyjä muutoksia, samoin kuin sitä, että todella tätä arviointia voitaisiin tehdä riittävän tiheään, jotta me pystyisimme aina perustelemaan ne päätökset tuoreimmalla käytössä olevalla tiedolla.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

18.22 **Silvia Modig vas:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan jatkaa tästä edustaja Mikkosen hyvästä puheenvuorosta just tästä riittävän tiheästä tarkasteluvälistä. Meidänhän on saata-va yksityiset rahavirrat tukemaan ilmastonmuutoksen hillintää. Jos me ajattelemme tahoja, joka harkitsee investointia, niin mikä on hänelle tärkeää? Hänelle tärkeää on pitkäjänteisyys — eikö näin? Senkin takia tämmöinen lyhyempi tarkasteluväli voisi tuoda sitä pitkäjänteisyyttä ja sitä varmuutta siitä, että jos tutkimustietoja kasaantuu, toimija esimerkiksi tietää, että muutos on tulossa, mutta hän ei tiedä, millainen se tulee olemaan, ja se voi lykätä tai estää sen investointipäätöksen tekemistä, joka voisi olla tärkeä niin ympäristön kannalta kuin vaikka meidän alueellisen talouden kannalta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2018 vp
Lakialoite LA 40/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 39/2017 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 28/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.23 **Mats Löfström r:** Ärade talman! Den här regeringspropositionen har vi väntat länge på. Beredningen av den har varit onödigt invecklad. Propositionen vill tekniskt rätta till en ändring i den sjömanspensionsreform som gjordes av förra riksdagen, men som inte hade det utfall som förväntats.

Då man gjorde sjömanspensionsreformen lovade man rederierna att reformen skulle vara kostnadsneutral. Det visade sig dock att den inte blev kostnadsneutral. Rederierna har under de tre år som reformen har varit i kraft fått tillbaka cirka 6 miljoner euro mindre per år än man tidigare fick. Det är inte kostnadsneutralt, och det äventyrar den finländska flaggans konkurrenskraft i sjöfarten.

Vi har redan i ett år påtalat den här saken, och kommunikationsministeriet har delat uppfattningen. Redan i fjol budgeterade kommunikationsministeriet för att rätta till detta, och det fanns med i budgetförslaget som gavs till riksdagen. På uppmaning av finansministeriet drog man ändå tillbaka förslaget i riksdagsbehandlingen förra hösten. Istället skulle saken beredas i en arbetsgrupp i social- och hälsovårdsministeriet, och det har nu gjorts, och i arbetsgruppen har representanter för kommunikationsministeriet och finansministeriet ingått tillsammans med representanter för rederierna, fackförbunden och Sjömanspensionskassan.

Arbetsgruppen konstaterade i enlighet med Sjömanspensionskassans och kommunikationsministeriets tidigare beräkningar att summan som rederierna årligen går miste om är 6

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

miljoner euro. Trots det budgeteras nu bara halva beloppet, 3 miljoner euro. Detta på grund av att finansministeriet motsätter sig. Finansministeriet har inte presenterat beräkningar för varför bara halva beloppet ska återföras, men ministeriets linje blev också regeringens linje, vilket är beklaglig.

Ärade talman! Ändringen som görs genom lagförslaget innebär en förbättring, men betyder samtidigt att det ändå inte blir helt kostnadsneutralt för rederierna, något som utlovades då man gjorde reformen. Det är verkligen inte bra om tidigare löften inte infrias eftersom det riskerar att tära på förtroendet för systemet som helhet. Det här betyder också att Finlands system inte längre är lika bra som det svenska systemet. Det finns således en risk att det här kommer att leda till utflaggning av fartyg från den finländska handelsflottan, något som skulle vara verkligt beklagligt.

En utflaggning betyder inte bara att fartyg och finländska arbetsplatser försvinner, det betyder också att kommunerna där sjömännen är bosatta får problem. De finländska sjömän som exempelvis arbetar på ett svenskt flaggat fartyg, men som bor i en finländsk kommun betalar skatt i Sverige men utnyttjar i praktiken den offentliga servicen i sin finländska hemkommun utan att kommunen får några skatter. Av den anledningen är utflaggningar något som absolut bör undvikas.

För att minimera risken för utflaggningar måste man se till att Finlands system är lika bra som det är i Sverige och våra grannländer samt hålla det man lovade och se till att förändringen som gjordes på riktigt är kostnadsneutral. Det här är en oro som hela kommunikationsutskottet tar upp i betänkandet. Därför föreslog jag också i utskottsbehandlingen att hela beloppet, 6 miljoner euro, skulle återföras till rederierna. Förslaget förlorade med rösterna 8—7 i utskottet, men kommer ännu att röstas om här i plenum.

Ärade talman! Det är viktigt att reformer som ska vara kostnadsneutrala också blir så i praktiken. Att halva beloppet nu återförs till rederierna är ett steg i rätt riktning, men arbetet för att göra reformen kostnadsneutral samt för att stärka finländsk sjöfarts konkurrenskraft kommer att fortsätta. Jag vill därför vädja till alla finländska rederier att avvakta med att överväga och att göra utflaggningar. Senast i nästa regering får man en ny chans att se över detta, och senast då behöver man rätta till detta. Tiden dit är inte så lång, även om också ändringen kan göras innan.

Vi vet nämligen med erfarenhet att då ett fartyg väl är utflaggat så är det inte lätt att få det tillbaka. Jag förstår mycket väl att vissa rederier är frustrerade, eftersom man upplever att löften nu inte har hållits. Jag vädjar ändå till lite mer tålamod så att vi kan få tillbaka hela beloppet, inte bara halva som kommer nu.

Ärade talman! Finland är en ö i Europa, 90 procent av exporten går på fartyg och 60 procent av styckegodsexporten går på passagerarfärjornas bildäck, 39 procent av hela utrikeshandeln med Sverige går på passagerarfärjorna med regelbundna tidtabeller och konkurrenskraftiga priser, vilket är avgörande för exportindustrins konkurrenskraft då Finland inte har samma geografiska läge som Tyskland.

Försörjningsberedskapscentralens åsikt är att Finland borde ha en ännu större handelsflotta under egen flagg än vi har i dag för att trygga vårt lands försörjningsberedskap. För om fartyg inte har finländsk flagg i aktern kan det heller inte delta i Försörjningsberedskapscentralens transportpool. Dessutom gör sjömansyrket att många i glesbygden kan ha arbetsplatser, inte minst i skärgården, då man kan arbeta vecka-vecka ombord.

Finland är det land i Norden, exklusive Island, som är mest beroende av sjötransporter, och bemanningsstödet till passagerarsjöfarten är en grundförutsättning för att man överhu-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

vudtaget ska kunna bedriva färjetrafik under finländsk flagg. Danmark, Norge och Sverige har i princip identiska system som Finland av precis samma anledning: att trygga sjöfart under egen nations flagg.

Utan bemanningsstöd, inga passagerarfartyg under finsk flagg och inga finländska sjömän ombord, då rederierna helt enkelt inte skulle kunna överleva konkurrensen med de estniska sjömännens löner som är cirka 60 procent lägre än de finska. Alla EU-länder med egna handelsflottor har den här typens system eftersom man annars inte skulle kunna ha någon handelsflotta. Undantaget är Estland som kan konkurrera med låga sjölöner och därför inte behöver något bemanningsstöd. Men också Tallink har nu för tiden ett av sina fartyg registrerat i Panama.

Fartygen är flytande tillgångar, och skulle utan bemanningsstöd vara registrerade i Bahamas, Liberia, Panama eller något annat land som erbjuder bekvämlighetsflagg. De amerikanska kryssningsfartygen som seglade Östersjön på sommaren har alla bekvämlighetsflagg i aktern. Då behövs så klart inga bemanningsstöd eller kollektivavtal. Trots det kommer diskussionen om bemanningsstöden upp nu och då i debatten.

Ärade talman! Det vore till fördel för Finland att slippa den populistiska debatten om bemanningsstöden som förs nu och då. Det är ett komplicerat system och kan vara svårt att förstå för den som inte följt internationell sjöfartspolitik. Därför skulle det vara bra att Finland skulle övergå till Sveriges modell som i praktiken ger samma stöd, men utan att det behöver åka in och ut ur statsbudgeten varje år.

Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp för att göra en utredning kring saken, det är mycket bra. Kommunikationsutskottet [Puhemies koputtaa] tar också ställning till saken i ett uttalande i samband med det här lagförslaget. Det uttalandet godkändes enhälligt av kommunikationsutskottet. Det gör att det finns en tydlig viljeyttring i riksdagen i frågan och behovet av att vi har finländsk sjöfart under finländsk flagg. — Tack.

18.40 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensin edustaja Löfströmille hyvästä ja seikkaperäisestä asian avaamisesta, sillä todellakin jos ei tähän ole perehtynyt, putoaa niin sanotusti veneestä.

Oli erittäin opettavaista olla valiokunnassa kuulemassa näitä asiantuntijoita, jotka olivat yksituumaisia siitä, että vaikka oli lupaus, että tämän pitää olla kokonaisuudessaan sellainen, että se korvaa sen menetyksen, niin nyt sitten jostakin syystä sen työryhmän käsittelyn jälkeen, missä myös valtiovarainministeriö oli mukana, tehdään siitä poikkeava johtopäätös ja 6 miljoonaa muuttuukin 3 miljoonaksi. Se on käsittämätöntä, mutta nyt kun täällä ei ole yhtään hallituspuolueitten kansanedustajia, ei kannata hallitusta tästä parjata. Näin kuitenkin kävi. Se kustannusneutraalisuus olisi ollut erittäin tärkeää.

Nyt tässä pitää erottaa, mitä on yritystuki ja mikä on kansallinen etu. Meillä ei kauppalavastossa ole kovinkaan paljon varaa huoltovarmuuden osalta liputtaa toisen maan lippujen alle, ja keskustelua pitäisi käydä myös siitä, kuinka paljon meillä matkustajaliikenteessä on sellaista, joka kilpailee meidän maissa olevien hotelli- ja ravintolapalveluitten ja muiden palveluitten kanssa ja jossa sitten nolla-alvilla tuotetaan palveluita. No, meillä on se yksi varustamo, joka on täällä, ja kaikki muut ovat jo jossakin muualla, emmekä me niiden muiden maiden alveja pysty säätelemään tuolla henkilöliikenteessä eli matkustaja-aluksilla.

Olisi tärkeätä, että me voisimme vielä salissa järkevöittää tätä päätöstä ja yhtyä siihen edustaja Löfströmin vastalauseeseen, missä tämä asia korjattaisiin. Se oli myös vasemmis-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

toliiton, sosiaalidemokraattien ja perussuomalaisten osalta kannatettava esitys, ja toivotaan, että äänestystilanteessa tämä voisi vielä muuksi muuttua.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 18/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 191/2018 vp
Lakialoite LA 65-66/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.44 **Emma Kari vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on ehkä se ilahduttava puoli, että hallitus ottaa tässä vihdoinkin pieniä askeleita oikeaan suuntaan, kun turpeen verotusta korotetaan. Tämä korotus on kuitenkin edelleen todella todella pieni eikä nosta turpeen verotusta edes sille asteelle, jolla se oli edellisen hallituskauden loppuessa ja tämän hallituskauden alkaessa. Kuitenkin meidän pitää katsoa turvetta, turpeen ilmastovaikutuksia aivan samalla tavalla kuin me katsomme muidenkin polttoaineiden ilmastovaikutuksia, ja me tiedämme, että turpeen ympäristövaikutukset ovat kivihiihtäkin haitallisemmat. Tästä syystä vihreät olisivat toivoneet suurempaa korotusta turpeen verotukseen.

Mutta sen lisäksi, arvoisa puhemies, tässä käsitellään myös maatalouden energiaveron lisäpalautuksia. Tässä asiassahan on kyse siitä, että se, mikä on ennen ollut poikkeus, on nyt muuttumassa säännöksi ja ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät Suomen maataloudessa. Hallitus esittää, että maanviljelijöille korvataan kuivasta kesästä johtuvia satovahin-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

koja. Me pidämme kyllä perusteltuna sitä, että me kaikki yhdessä kannamme vastuuta ilmastomuutoksen haitoista, mutta samalla tämä vastuunkanto pitää tehdä kestäväällä tavalla niin, että me emme pahenna sitä asiaa, joka ongelmat alun perinkin aiheutti. Hallitus esittää, että osa korvauksista maksettaisiin maanviljelijöille maatalouden energiaveron lisäpalautuksena eli samaan tapaan kuin tänäkin vuonna. Kuitenkin tässä samassa tilanteessa meillä on kymmenen vuotta aikaa päästä fossiilisista tuista eroon. Tästä syystä vihreät ovat toivoneet, että korvauksien maksamiseen rakennettaisiin paljon kestävämpi malli, joka samalla myös ohjautuisi oikeasti niille viljelijöille, jotka ovat aidosti vahingot näistä ympäristöhaitoista kärsineet.

Tästä syystä teimme vastaesityksiä ja myös lausumaehdotuksen valiokunnassa. Teen tuon saman lausumaehdotuksen myös nyt tässä kohtaa.

18.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Kari tuossa edellä kertoi, on aivan oikein, että me korvaamme viljelijöille niistä satomenetyksistä, joita ilmastomuutos on aiheuttanut. Kuten olemme huomanneet, näistä vaihtelevista sääolosuhteista ja poikkeusoloista saattaa tulla uusi normaali, ja meillä saattaa olla täällä sitten vuosittain käsittelyssä näitä korvauksia. Siksi olisi äärimmäisen tärkeää, että korvausjärjestelystä tehdään sellainen, että se on kestävä.

Nyt tässä hallituksen esityksessä ajatuksena on, että maksetaan fossiilisten tukea, ja itse asiassa me tällä järjestelmällä vain aiheutamme lisää ongelmaa, kun meidän pitäisi päästä siirtymään maataloudessakin niihin vaihtoehtoihin energiamuotoihin, mikä itse asiassa on jo aivan mahdollista, ja monet viljelijät ovat näin jo tehneetkin. Senkin takia tämä korvaaminen näitten fossiilisten tukien kautta kohdentuu ongelmallisesti, koska nythän tämä korvaus ei kohdennu nimenomaan niille viljelijöille, jotka ovat jo itse olleet edelläkävijöitä ja nähneet sen, että täytyy miettiä, miten energiaomavaraisuutta lisätään ja miten voidaan tehdä esimerkiksi lannasta energiaa. Toinen asia tietysti on se, että jos se kaikille maksetaan, niin miten se kohdentuu sitten aidosti niille, jotka ovat eniten kärsineet. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että tästä korvausjärjestelmästä tehdään sellainen, että se aidosti kohdentuu oikein ja toisaalta kannustaa näiden ympäristöystävällisten energialähteiden käyttöön, mitä tämä malli ei tee.

Sen takia kannatan tätä edustaja Karin tekemää vastalauseen lausumaehdotusta.

Sitten tähän turpeen verotukseen. Toden totta, on aivan selvää, me kaikki tiedämme turpeen ongelmat niin ilmastonäkökulmasta kuin myös vesistövaikutusten näkökulmasta, jota tuossa äsken sivuttiin yva-lainsäädännöstä puhuttaessa, ja sen takia meidän täytyy päästä turpeesta eroon. Verotus on hyvä keino ohjata käyttöä niin, että mitä enemmän turpeen veroa nostamme, sitä nopeammin käyttö loppuu.

Kannatan myös tätä vastalauseen muutosehdotusta, missä turpeen verotusta nostetaan jo nyt tässä esityksessä 4,10:een.

18.49 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! On ihmeellistä, että meillä on edelleen niin vaikea suhde turpeeseen. Olisi ajatellut ja kuvittelisi, että IPCC-raportin jälkeen, sen jälkeen, mitä keskustelua yhteiskunnassa on käyty ilmastomuutoksesta, siitä todellisuudesta, minkä me näemme ympärillämme, mikä se muutos on, me pystyisimme jo puhumaan rehellisesti turpeesta myöntäen samalla, että sillä on taloudellisia merkityksiä meille vielä tällä hetkellä, puhumaan siitä rehellisesti myöntäen sen vaikutukset. Turpeen ilmastovaikutuksiaan pitää tarkastella pitkällä aikajänteellä. Ja kun niitä tarkastelee pitkällä ai-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

kajanteella, niin sen ilmastovaikutukset ovat tuhoisat, puhumattakaan vesistövaikutuksista. Pelkästään ilmastovaikutukset ovat tuhoisat, jopa kivihiieltä pahemmat, ja kivihielessä me kuitenkin olemme päässeet keskustelussa jo siihen pisteeseen, että me olemme kieltämässä kivihieilen. Nyt me puhumme niistä vuosista, debatoimme niistä, mutta turpeen kohdalla me emme vieläköön pysty tunnistamaan tosiasioita.

Turpeella on oma merkityksensä meille tällä hetkellä, vaikutuksensa meidän energiapolitiikkaan ja meille taloudellisesti, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, kuinka haitallista se on ilmastoon kannalta. Keskustelun tulisivatkin veromuutosten sijaan keskittyä siihen, miten pääsemme mahdollisimman nopeasti, jos se tarve sitä vaatii, jopa kiellon kautta eroon turpeesta ja miten me varmistamme sen, ettei se yksittäiselle kotitaloudelle muodostu kohtuuttomaksi taakaksi esimerkiksi lämmitys- tai muissa energiakustannuksissa, koska se yksittäinen ihminen ei ole niitä ratkaisuja tehnyt. Ne pitää tehdä systeemin tasolla, jotta meillä olisi tulevaisuus.

18.50 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kyse oli satomenetyksistä ja ilmastomuutoksesta. Kuulinko väärin, edustaja Kari, että sanoit, että maksajan tulee olla se, joka sen aiheuttikin? [Emma Karin välihuuto] Olin kuulevinani. Toivottavasti kuulin väärin. Se siitä sitten. Anteeksi, jos kuulin väärin.

Mutta nyt sitten tämä maatalouden energiaveron palautus -asia: On hyvä, että kaikki ovat kiinnostuneita maatalouden tilanteesta, sillä viime kesä oli Suomen maataloudelle todella järkyttävä. On todella tärkeää, että Suomi on omavarainen maataloustuotannossa ja että meillä on myöskin tulevaisuudessa maataloustuotantoa Suomessa. Meidän maataloustuotanto on viimeisten vuosien aikana romahtanut aika rajusti monilla alueilla, ja tämä viime kesän tilanne ei todellakaan helpottanut tilannetta. Nyt meidän kaikkien on porukalla mietittävä, miten me pystyisimme auttamaan Suomen maataloutta ja sitä kautta omavaraisuutta huomattavasti eteenpäin, sillä ilmastoasia on sekin, että me tuotamme ympäristöystävällisesti kotimaassa kaiken ruuan.

Ja mitkä ovat vaihtoehtoiset energiamuotoasiat? Olen todella kiitollinen siitä, että puhutaan maataloustuotannossa vaihtoehtoisen energiatuotannon asioista, lannankäyttöasioista ja niiden rehujätteiden käyttämisestä, mitä rehuja on jäänyt eläimiltä, ja sitten siitä, mitä materiaalia me saamme tuolta metsästä, sen käyttämisestä, kaikista näistä — siitä, miten me saisimme tehtyä näistä energiaa. Mutta hetkessä tämä ei tapahdu missään nimessä. Ja maatilojen pitää pysyä hengissä tästä muutama vuosi eteenpäinkin, niin että me saamme tämän muutoksen rakennettua. Jos nyt sitten tehdään se homma, että tiloja ei auteta nyt heti, niin meillä ei, kuulkaa, enää muutaman vuoden päästä ole maatiloja, joitten kanssa lähdetään miettimään uudenlaisia toimenpiteitä.

18.52 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoisia näkemyksiä ja uhkakuvia edustaja Maijala tuossa antoi. Mutta perusseikka, joka tässä nyt pitäisi osata nähdä, on se, että tällä hallituksella oli vuosi aikaa aikaa harjoitella sitä, jos meillä tulee olosuhteisiin liittyviä veronpalautuksia, millä tuetaan maataloutta, ja sille ei tehty yhtään mitään. Kyllä se viimesyksyinen oli tarpeellista ja hyvä tehdä, mutta tuet kohdentuivat väärällä jakoperusteella siten, että ne maatalousyritykset, jotka olivat perustaneet, rakentaneet hakkeella toimivan puimurin, jäivät vallan vaille tukia. Totta kai heillä yhtä paljon kului sitten dieseliä ja kevyttä polttoöljyä siinä korjuuvaiheessa mutta ei sen viljan kuivattamiseen.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Siinä mielessä nyt pitäisi uskaltaa nähdä se, että tätä järjestelmää pitää oikaista. Jos valmistaudumme siihen, että sääolosuhteista johtuen tuetaan, niin ei meillä voi olla fossiiliin polttoaineisiin kohdistuvia tukia. Tämä on ihan käsittämätöntä, että meidän tukiperusteet lähtevät siitä, että me emme suosi niitä tavoitteita, mihinkä me olemme sitoutuneet ilmastopäästöjen osalta fossiilisten polttoaineitten vähentämiseksi. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että kyllä, pitää tukea meidän omavaraisuutta ja meidän maanviljelijöitä ja koko elinkeinoa, jotta meillä teollisuus ja teolliset työpaikat voivat säilyä. Mutta me puolustamme täällä ja olemme niin kuin liukas saippuapala, ettemme uskalla tarttua tähän aiheeseen, että nyt pitää tehdä joku linjanmuutos.

Tätä pitää uskaltaa arvostella. Vaikka olen ehdottomasti sitä mieltä, että tämä raha tulee tarpeeseen, niin tälläkin hetkellä voimme sanoa — kuten käytin jo aiemmin tätä asiaa käsitellessä puheenvuoron — että meillä on nytkin viljanviljelijöitä, jotka maaperän koostumuksen mukaisesti saivat erittäinkin hyviä ja normaaliin nähden keskinkertaisia satoja. Ja maailmanmarkkinahinnat ovat tästä kuivasta kesästä johtuen nousseet ympäri Eurooppaa ja viljojen hinnat ovat nousseet. Yhtä lailla nämä saivat korjuukustannuksissa, käytettyään puimureita ja traktoreita, samalla lailla fossiilisen polttoaineen käytön kannalta palautuksia, kun tosiasiasa ne olisi pitänyt kohdentaa nimenomaan niille tuottajille ja viljelijöille, jotka tästä kuivuudesta kärsivät todella kovasti. Eli järjestelmää pitää muokata, ja sen takia tätä systeemiä, mikä nyt on valloillaan, pitää uskaltaa kritisoida ilman, [Puhemies koputtaa] että kritisoi maataloutta.

18.55 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! On helppo olla samaa mieltä edustaja Myllykosken puheenvuoron kanssa.

Kun tässä aikaisemmin pohdittiin sitä, että mitäköhän aikaisemmassa puheenvuorossani totesin, niin nimenomaan painotin sitä, että me pidämme perusteltuna sitä, että yhdessä kannetaan vastuuta ilmastonmuutoksen haitoista, mutta tätä vastuuta ilmastonmuutoksen haitoista pitää tehdä niin, että me emme pahenna ilmastonmuutosta. Tällä hetkellä kaikki puolueet tuntuvat puhuvan siitä, että meidän pitää tehdä enemmän, jotta ilmastonmuutosta torjutaan, meidän pitää tehdä Suomesta ilmastonmuutoksen vastustamisen suurvalta, ja kuitenkin tuntuu, että nämä yksittäiset päätökset, joita tähän saliin tuodaan, yksi toisensa jälkeen itse asiassa lisäävät ilmastolle haitallisia tukia tai lisäävät fossiilisten tukia, ja tämä ei ole sitä kestäväää ilmastopolitiikkaa, jota meidän tällä hetkellä pitäisi tehdä. Ja siitä myös tässä esityksessä on kysymys, koska korvausten ohjaaminen energiaveron lisäpalautusten kautta ei ole kestäväää. Se ei ole sellaista ilmastopolitiikkaa kuin meidän pitäisi tässä tilanteessa olla tekemässä, kun meillä on kymmenen vuotta aikaa päästä fossiilisista tuista eroon. Kymmenen vuotta. Se on lyhyt aika.

Ja kun puhutaan tästä maatalouden kriisistä, niin kyse ei ole enää mistään yksittäisestä yhden vuoden poikkeustilasta, vaan kyse on pysyvästä tilasta, johon meidän pitää rakentaa kestävämpi malli.

Samalla tämä tuki ei myöskään millään tavalla kohdistu niihin tiloihin, jotka ovat kaikista eniten kärsineet, ja se jopa rankaisee niitä tiloja, jotka ovat yrittäneet toimia omavaraisesti ja rakentaa omaa kestäväää energiantuotantoa, joten tämä toimii monellakin tapaa äärimmäisen nurinkurisesti. Sen takia tätä ei kyllä voi kannattaa, ja esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

18.57 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä tuli hyvin esiin, meidän emme ole nyt ensimmäistä kertaa tämän ongelman edessä. Viime kesänä ongelmia aiheutti äärimmäinen kuivuus, edellisenä vuonna äärimmäinen märkyys. Ja todellakin tämän ilmastomuutoksen myötä me joka vuosi olemme näiden samojen ongelmien edessä, ja totta kai meidän täytyy yhdessä kantaa se vastuu, aivan kuten vihreät ovat tässä vastalauseessakin esittäneet. Meidän täytyy yhdessä kantaa se vastuu, me emme voi jättää sitä pelkästään viljelijöiden niskaan, samalla tavalla kuin näitten Venäjä-pakotteiden suhteen: meidän pitää kantaa yhdessä se vastuu, kun me Suomea olemme niihin sitoutuneet, eikä kaataa sitä näiden tuottajien niskaan, joiden tuotteet eivät nyt Venäjälle mene kaupaksi.

Mutta miten se tehdään kestävästi? Ymmärtäisin edustaja Maijalan näkemyksen, jos me olisimme nyt ensimmäistä kertaa tämän ongelman edessä ja nyt pitäisi äkkiä tehdä jotain, mutta kun me emme ole ensimmäistä kertaa tämän ongelman edessä. Jos me joka kerta vain jatkamme tätä samaa tapaa, mikä otettiin, että tuetaan fossiilista energiaa, annetaan sitä kautta palautusta, niin me emme ratkaise tätä ongelmaa. Me emme pääse myöskään siihen juurisyyhyn, joka aiheuttaa ilmastomuutosta, joka aiheuttaa nämä ongelmalliset säät ja kasvukauden poikkeustilat, ja sen takia viimeistään nyt täytyy jo ymmärtää, että meidän täytyy rakentaa kestävämpi systeemi. Me emme voi vuodesta toiseen perustella sitä vain sillä, että no kun tämä on helppo tapa, etenkin senkään takia, että tämä tapa ei myöskään kohdennu niille, jotka ovat kaikkein eniten haittoja kohdanneet, eikä se sitten kannusta niitä, jotka ovat varautuneet omatoimisesti näihin haittoihin ja luoneet omavaraista ei-fossiiliseen energiantuotantoon perustuvaa energiantuotantoa omille tiloilleen.

Kannatan tätä edustaja Karin tekemää hylkäystä.

19.00 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Ympäristöasioista on tässä salissa keskusteltu viime aikoina hyvinkin paljon, ja nyt on hyvä muistuttaa yhdestä olennaisesta asiasta. ”Suomi” — mistä se sana tulee? Suomi on suon maa. Kyllähän meidän pitää lähteä siitä tilanteesta liikkeelle, että me elämme suomaassa. Meillä on hyvin paljon suota eri puolilla, ja sen kanssa me elämme, ja meidän pitää pärjätä sen kanssa tänään ja huomenna ja tulevaisuudessa, ja sen mukaan ympäristöasiatkin on hoidettava.

Nyt sitten turveasioista on puhuttu hyvinkin paljon, ja sen mukaan myös järkevästi toimitaan. Meidän elämme niillä pelikorteilla, mitkä kortit me olemme saaneet, ja me olemme saaneet ison määrän suota, jonka keskellä me elämme. Soitten raivaamisesta pelloksi on puhuttu todella paljon kielteisiä asioita tässä salissa, mutta nyt minun on pakko kiittää edustaja Myllykoskea. Hän toi esille sen, että viime kesänä osa Suomen pelloista tuotti oikein hyvin ja saatiin hyvät tulokset. Tiedättekö te, että ne olivat suopeltoja? Suopellot pelastivat Suomen maatalouden viime kesänä.

19.01 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Nostan esille täällä valiokunnassa tehdyn vastalauseen ja vastalauseen lausumaehdotukset, joita on neljä kappaletta. Teenkin esityksen näistä tämän vastalauseen mukaisista esityksistä, jotka kuuluvat seuraavasti:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.”

Toinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta päästöihin sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin päästövähennysten lisäämiseksi.”

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Sekä: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisvaltaisen esityksen, jolla varmistetaan siirtyminen ympäristön kannalta kestäviin lämmitysjärjestelmiin. Selvityksessä on arvioitava kokonaisvaltaisesti eri vaihtoehtoja, joita ovat esimerkiksi kotitalousvähennys, korjaus- ja energia-avustukset sekä arvonlisäverotuksen uudistaminen.”

Ja viimeisenä ehdotuksena: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi valmistelemaan satovahinkojen korvaamisen mallia, joka korvaa kertaluontoiseksi tarkoitettun menettelyn VaVM 22/2017 vp:n ja MmVL 22/2017 vp:n viittaamalla tavalla ja joka ei ole ristiriidassa kansallisen ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden kanssa.”

19.02 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Maijalalle haluan todeta, että olemme samaa mieltä siitä, että suot ovat hyvin merkittävä kysymys Suomessa ja meillä on niitä poikkeuksellisen paljon. Mitä meidän niillä pitäisi tehdä, siitä me tunnemme olevan eri mieltä. Se pitää muistaa, että suot sitovat moninkertaisen määrän hiiltä itseensä verrattuna meidän metsiin, ja jos me mietimme ilmastonmuutosta ja hiilinielua, koska mitkään päästövähennykset eivät riitä, ellemme vahvista nielua ja pidä siitä huolta, niin se kertoo meille, mikä on suon merkitys. Suon merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa on myös merkittävää, koska suot ovat aivan keskeinen alue meidän luonnon monimuotoisuuden kannalta. Ja mitä paremmin biodiversiteetti voi, mitä paremmin luonnon monimuotoisuus voi, sitä parempi kyky tällä planeetalla on sopeutua siihen muutokseen, mitä ilmaston lämpeneminen väistämättä meille tuo.

Mitä tulee suosta raivattuihin peltoihin, niin niitähän osittain, muokattua suota myös, ennallistetaan, mutta tässä on se tosiasia, että ne ilmastohyödyt tulevat vasta hyvin hyvin pitkällä aikavälillä. Eli itse asiassa lyhyellä välillä ne päästöt voivat jopa pahentua. Senpä takia paras vaihtoehto on vaalia meidän suoluontoa sellaisena kuin se on.

19.04 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Käyty keskustelu on ollut hyvää — suo siellä, vetelä täällä. On pakko sanoa, että en nyt ole aivan vakuuttunut siitä, olivatko ne oman maakuntani alueelta juuri ne suopellot, mutta jos näin on, uskon sitten edustaja Maijalaa. Mutta näin se oli, kuinka kävi. Siinäkään mielessä se, kuinka polttoaineita sitten käytettiin ja kuinka niitten käytöstä korvataan, ei vain todellakaan nyt kohtaannu sillain oikeasti. Senpä takia kannatan niitä lausumaehdotuksia, joita edustaja Salonen edellä puheenvuorossaan teki.

19.05 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että me arvostamme sitä, että Suomi tosiaankin on soiden maa, ja siinä kohtaa meidän on ehkä hyvä myös tarkastella sitä, mitä me olemme meidän soillemme tehneet. Kuitenkin lähes kolmannes meidän maan pinta-alasta on ollut alun perin soita, ja tämä on totta. Mutta kuitenkin, kun katsotaan, mitä varsinkin täällä Etelä-Suomen puolella on tapahtunut, tässä kohtaa lähes 80 prosenttia meidän soista on jo ojitettu tai otettu turvekäyttöön, ja tämän seurauksena aivan valtava määrä meidän suoluonnosta on uhanalaista, itse asiassa jopa 77 prosenttia suoluontotyypeistä on jo uhanalaisia ja ainoastaan 4 prosenttia Etelä-Suomen suoluontotyypeistä katsotaan enää olevan säilyvällä tasolla. Eli meidän suoluonnon monimuotoisuus voi kyllä tällä hetkellä todella huonosti.

Jos me haluamme arvostaa sitä, että Suomi on soinen maa, niin meidän kannattaa myös pitää parempaa huolta meidän suoluonnostamme ja samalla kyllä kuunnella todella tarkalla korvalla sitä, mitä meidän ilmastotutkijat meidän energiapolitiikastamme sanovat. Me

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

emme voi vähätellä turpeen polton ilmastovaikutuksia, ja tosiasia on se, että ympäristövaikutukset turpeen poltossa ovat pahemmat kuin kivihiilellä, ja siitä ei päästä ohi eikä ympäri.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 251/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.07 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse kansalaisaloitemenettelystä, jota on tarkoitus sujuvoittaa ja selkeyttää muun muassa aloitteen vireillepanoprosessin ja kannatusilmoitusten julkisuuden osalta teknisluontoisilla muutoksilla. Hallituksen esityksen mukaan tässä selkeytetään vireillepanovaihetta ja täsmennetään henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Lisäksi tässä on tarkoitus helpottaa ongelmaa, joka aiheutuu aloitteiden raukeamisesta eduskuntakauden päättyessä, pidentämällä aloitteen eduskunnalle toimittamisen määräaika.

Vaikka tässä nyt puhutaan vähän niin kuin teknisluontoisista kysymyksistä, niin kumminkin myös tämä kansalaisaloitteen koko lainsäädäntöuudistus tulevaisuudessa ehkä vaatii poliittista keskustelua. On hyvä, että meillä on olemassa tällainen kansalaisaloite, jolla pystytään tuomaan eduskunnan käsittelyyn erilaisia asioita. Kuitenkin on syystäkin keskusteltu tässä salissa useamman kerran siitä, onko ihan relevanttia, että 50 000 nimellä saadaan tänne äänestyksiin aloitteita, mihin ei edes 100 kansanedustajan nimimäärä riitä tässä talossa.

Eduskunnassa on kuitenkin totuttu ajattelemaan niin, että jos täällä kansanedustajat keräävät yli 100 nimeä johonkin lakialoitteeseen, niin se viedään koko prosessin läpi, myös mahdollisesti lainsäädäntöön asti, vähintäänkin äänestykseen saakka. Näin ei kuitenkaan ole. Me tiedämme, että poliittisista syistä erilaisia lakialoitteita jätetään pöytälaatikkoon makaamaan, jos ne eivät kohta hallituksen arvomaailmaa. Lisäksi tiedetään, että kansalaisaloitteetkaan eivät aina johda edes siihen, että ne tulevat tänne saliin asti, kuten esimerkiksi kävi viimeksi perintöveron osalta, kun se haluttiin poliittisista syistä torpata. Me muistamme, kuinka hyvin ja kauniisti kokoomuslaiset kansanedustajat puhuivat: esimerkiksi edustaja Heinonen ajoi tätä hanketta, mutta kuitenkin viime kädessä itse rupesi vastustamaan sitä, vaikka oli sitoutunut ajamaan tätä hanketta ennen kansalaisaloitetta.

Siinä mielessä osin tämä kansalaisaloitteen keskustelu ja lainsäädäntöasia ovat aikamoista poliittista teatteria. Ei voida välttyä siltä, että annetaan väärää tietoa kansalaisille, että ikään kuin sen kautta voitaisiin aidosti vaikuttaa. Yleensä kansalaisaloitteet eivät ole täällä

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

kovin hyvin menestyneet. Niin kuin tässäkin hallituksen esityksessä sanotaan, 800 kansalaisaloitetta on laitettu vireille tämän kuuden vuoden aikana ja alle 3 prosenttia kansalaisaloitteista on onnistunut keräämään tämän vaadittavan nimimäärän, 50 000 kannatusilmoitusta, ja siten edennyt tänne. Ongelma siinä on mielestäni ennen kaikkea se, että vieläkin on liian politisoitunutta tämä kansalaisaloitteiden käsittely viime kädessä täällä eduskunnassa, vaikka niitä nimiä olisi 100 000.

19.10 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys sinällään on kannatettava ja erityisesti näkökulmasta. Se, että tulee vuoden pituinen jakso kerätä niitä nimiä, on ihan ok. Se ei toki millään lailla poista edustaja Niikon äskeisiä huomioita. Se on totta, että jos se tuodaan tänne vaalikauden lopulla, niin se ihan yhtä lailla häipyä sinne, mistä se on tullutkin, eli kansalaisten pariin takaisin. Tämä vuoden nimienkeruu-aika ei poista sitä problematiikkaa, mikä kansalaislakialoiteissa tällä hetkellä onkin.

Tässä on hyvää se, kun meillä tässä maassa on eläkeläisiä ja vanhuksia kasvavassa määrin, entistä enemmän, että semmoinen joukko edunvalvoja eri eläkeläisjärjestöistä pyrki keräämään puolen vuoden aikana nimiä 50 000 siihen, että tulisi vanhusasioihin valtuutettu tähän maahan seuraamaan ihan yhtä lailla kuin meillä on lapsille ja niin edelleen erilaisia valtuutettuja, tasa-arvovaltuutettua ja tietosuojavaltuutettua. Vanhukset halusivat oman valtuutetun tähän maahan. He eivät saaneet sitä 50 000:ta täyteen, ja se johtuu juuri siitä, että ne kerättiin manuaalisesti, koska sillä vanhenevalla väestöllä ei ole vielä sellaisia mahdollisuuksia yhtä aktiivisesti toimia kuin kävi dieselin hinnannoususta johtuneessa keskustelussa, missä kansalaisaloite käyttövoimaveron poistamiseksi täyttyi vuorokaudessa, tuli 50 000 nimeä. Joten varmasti jatkossa on syytä keskustella siitä, millä lailla ja kuinka nimien kerääminen on mahdollista, mutta tervehdin tätä ehdotusta kyllä oikeutettuna ja hyvänä.

Se, jos ollaan tehty näitä kansalaislakialoiteita ja kuinka paljon, ei kerro kuitenkaan siitä, että eduskunta olisi jotenkin syyllinen siihen, että ne eivät tule tänne käsittelyyn. Meillä on ne kaksi, jotka eivät ole tulleet käsittelyyn. Toinen oli perustuslakivaliokunnassa edustaja Väyrysen tekemä, jolloin perustuslakivaliokunta katsoi — jos oikein ymmärrän, kun edustaja Modig minua tässä vähän opasti — [Silvia Modig: Älä pistä minun piikkiini!] että EU-asioita ei tässä salissa ratkaista, joten se sinällään raukesi.

Mutta se, mitä tapahtui tämän perintöverolain osalta, oli kyllä hämmäntävää. Täytyy sanoa, että vaikka en varmasti olisi ollut kannattamassa perintöveron poistamista siinä kansalaislakialoitteen muodossa, niin hämmäntävää oli se, että äänestämispäätöksellä valiokunnan hallituspuolueitten kansanedustajat raiskasivat kansalaislakialoiteinstituution. Olsi ollut oikeutettua, että se lakialoite olisi tullut tänne saliin mietintönä ja pohdittuna niin, että lakialoitteen allekirjoittajat olisivat voineet nähdä, millä lailla tätä asiaa pohditaan Suomen eduskunnassa.

Kysymys ei ole nyt politiikasta, että oppositiopuolueet haluaisivat tehdä tällä politiikkaa, vaan kysymys on kansalaislaista ja sen hengestä. Täällä on ollut lakialoiteita, joittenka takana en ole, mutta olen ollut puolustamassa sitä, että ne pitää tuoda tänne saliin. Tämä on muodostunut käytäntö eduskunnassa, että käsittelemme näitä asioita kaikella vakavuudella ja tuomme tänne mietintönä esimerkiksi nyt vaikka kesäaikaan siirtymisen lakialoitteen. Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta teki mietinnön, että ei yhdy eikä suosittele tätä aloitetta. No, nyt onnellisesti on sitten käynyt niin, että se meidän mietintöön tekemämme ponsi, että edellytämme valtioneuvoston ja ministerin viemään sitä EU:hun, on

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

johtanut toimenpiteisiin, ja siitä kiitos hallitukselle ja ministerille, että olemme saaneet nyt käsittelyymme myös kesäaikaan liittyvän lainsäädännön tässä maassa, kun EU-komissio otti siihen sellaisen kannan, että tämä on mahdollista. Eli tämäkin kansalaislakialoite löysi maaliinsa pienen odottelun jälkeen.

Tärkeintä olisi tässä keskustelussa huomata, että kansalaislakialoite on enemmän kuin eduskunta ja sen pitää jatkua yli vaalikausien. Vaikka eduskunta vaihtuu, niin kansalaislakialoitteen allekirjoittajat eivät vaihdu. He ovat usein poliittisesti sitoutumattomia ja ovat sen oman näkemyksensä mukaan allekirjoittajina siinä lakialoitteessa, koska he tuntevat niin, eikä ei ole oikein, että eduskunnan vaalikauden loputtua ne lakialoitteet mitätöityvät.

Edustaja Niikkoa pitää kiittää siitä, että toki ehkä meidän kansanedustajienkin pitäisi vielä tällä vaalikaudella lähestyä puhemiesneuvostoa ja puhemiestä siinä, että pitäisikö kansanedustajienkin lakialoitteilla olla joku kohtuullinen käsittely. Itselläni on mielessä, että meitä oli jokaisesta eduskuntaryhmästä ensimmäisinä allekirjoittajina maksuhäiriömerkinnän poistamista koskevassa lakialoitteessa. Meitä oli 138 kansanedustajaa, jotka allekirjoittivat sen lakialoitteen. Edustuksellisesti se tarkoitti, että 870 000 oli meidän äänestäjien määrä, jotka osallistuivat ja olivat samaa mieltä, että tätä lakialoitetta pitäisi edistää ja viedä eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä sanoilla tuki tälle esitykselle.

19.17 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Jokainen kansalaisaloite, joka eduskunnalle jätetään, tulee käsitellä eduskunnassa asiallisesti ja kattavasti, ja jokaisesta aloitteesta on tuotava mietintö saliin. Ainoat, mitkä voi poislukea tästä, ovat sellaiset, jotka ovat perustuslain vastaisia tai eivät kuulu eduskunnan suoraan toimivaltaan. Kaikista muista on tuotava mietintö saliin, muuten koko kansalaisaloitteen idea menee ja muuten koko lainsäädäntö sen suhteen on täysin turha.

Idea koko kansalaisaloitteessa on se, että kansalaisilla on reitti, keino saada eduskuntaan kysymys, mielipide, esitys, joka syystä tai toisesta ei ole mahtunut hallitusohjelmaan, joka syystä tai toisesta ei mahdu poliittiselle agendalle sillä hetkellä, asia, joka vaikka on kiusallinen eduskuntapuolueiden mielestä, asia, joka on niin vaikea, asia, joka kuuluu meillä niin sanottuihin omantunnon kysymyksiin, joissa suurin osa ryhmistä noudattaa vapaita käsiä. Jos ei siitä tuoda mietintöä tänne saliin, jos se haudataan valiokuntaan, se on täysin kansalaisaloitteen hengen vastaista ja tekee koko kansalaisaloitteen idean aivan tyhjäksi.

Vasemmistoliitto on eduskuntaryhmänä linjannut, että riippumatta kansalaisaloitteen sisällöstä, riippumatta, kannatammeko me sitä kyseistä aloitetta vai emme, siitä on tuotava mietintö suureen saliin täysistunnon päätettäväksi, niin että kansalaiset saavat esitykseensä eduskunnan näkemyksen. [Timo Heinonen: Edustaja Lapintien johdolla!] — Saanko minä puhua loppuun, vai haluaako Heinonen huudella lisää? Kiitos. — Ja tämän takia minä olen esimerkiksi henkilökohtaisesti puolustanut Aito avioliitto -kansalaisaloitetta, joka pyrki kumoamaan tasa-arvoisen avioliittolain, jota olin puolustanut raivokkaasti, sen takia, että siinä toteutuu demokratia, kun se tulee tänne saliin äänestettäväksi.

Se, miten hallituspuolueet päättivät toimia viimeisimmän kansalaisaloitteen kohdalla, perintöveroa koskevan kansalaisaloitteen kohdalla, on häpeällistä. Se vähentää kansalaisaloitteen arvoa ja toimii täysin sen ideaa vastaan. Se on märkä rätti vasten koko kansalaisaloitteen ideaa ja kansalaisten kasvoille. Se osoittaa täyttä kunnioituksen puutetta kansa-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

laisaloiteinstituutiota kohtaan. Kunnioitusta ei valitettavasti voi lainsäädännössä määrätä, sen me olemme jo lukuisia kertoja todenneet.

Tämä itse esitys, josta tänään puhumme, on mielestäni erittäin kannatettava. Kannatan sitä ja kiitän siitä. Samalla tämä tarttuu siihen, että tämmöinen kikkailu ja fuskaaminen, jota hallituspuolueet harrastivat, ei olisi niin helppoa eli että ne eivät raukeaisi niin nopeasti. Edustaja Myllykoski on tehnyt viime vuonna lakialoitteen, joka ratkaisisi koko ongelman, jota tässä nyt hieman parannetaan, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] eli sen, että kansalaisaloitteet eivät raukeaisi missään ajassa tai siis että vaalikauden vaihtuminen ei tarjoaisi eduskunnalle mahdollisuutta kikkailla pois kansalaisaloitetta, jota se ei halua käsitellä. Vaaleissa vaihtuu eduskunta, ei kansa. Minä ehdotan, että tämäntyyppistä pohdintaa käydään nyt valiokunnassa ja pohditaan, toisin kuin tässä hallituksen esityksessä sanotaan, että eikö todella olisi muitakin asioita, joita kansalaisaloitelainsäädännön kohdalla tulisi tarkastella ja kehittää.

19.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt sen verran tarkentaa, että se oli itse asiassa vasemmistoliiton edustaja Lapintie, joka toimii puheenjohtajana tässä kyseisessä valiokunnassa, joka ei tehnyt mietintöä. [Silvia Modig pyytää vastauspuheenvuoroa] Ei siinä itse asiassa ole kyse siitä, onko esitys perustuslain vastainen tai ei. Olisi voinut tehdä siinäkin tapauksessa mietinnön, missä todetaan, että esitys on perustuslain vastainen ja se ei johda toimenpiteisiin. Näin edustaja Väyrynen, joka oli tehnyt ison työn tämän aloitteen kanssa, olisi saanut myös sille arvoisensa keskustelun täällä salissa ja olisi saanut tuoda omat näkökantansa esille. Silloin vasemmistoliitolle kylä kelpasi, että mietintöä ei tehty, kun se oli omien tavoitteiden mukaista.

19.21 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulle tulee suurena yllätyksenä, että kokoomus ei ole edustettuna perustuslakivaliokunnassa, vai ovatko minulta menneet ohi ne esitykset, joita kokoomus on perustuslakivaliokunnassa tehnyt tämän asian suhteen? Perustuslakivaliokunta ei ole samanlainen valiokunta kuin kaikki muut valiokunnat. Sen tulee pyrkiä poliittiseen riippumattomuuteen ja arvioida sille tulevat esitykset perustuslain näkökulmasta. Kyllä täällä on voimia ja tahoja, jotka yrittävät jatkuvasti politisoida perustuslakivaliokuntaa, mutta suuresti arvostamani edustaja ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Lapintie on tiukasti pitänyt kiinni siitä, että perustuslakivaliokunnan näkökulma on ainoastaan se, mitä perustuslaki tästä asiasta sanoo, ja jättänyt politikoinnin sivuun. [Timo Heinonen: Oikein!] Kokoomuksesta ei voi sanoa samaa.

Jos teillä kerran on, kuten oletan, joitain perusteluja, muita kuin politikointi tai kiusallisen keskustelun välttäminen, sille, minkä takia tätä perintöveron kansalaisaloitetta ei ollut järkevää tuoda saliin, niin silloin olisi pitänyt tehdä mietintö, jossa ne tuodaan esille. [Timo Heinonen: Ja samalla lailla siitä toisesta!] Jos vaikka on ihan perusteltu näkökulma, että verotusta ei voida muuttaa yksi pala sieltä ja toinen tuolta, vaan on katsottava kokonaisuutta — mielestäni validi perustelu — kirjoitetaan se mietintöön, tuodaan se saliin [Puhemies koputtaa] ja äänestetään asiasta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puhujalistaan.

19.23 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Minusta nyt on kyse isosta periaatteellisesta pohjakuvasta, käsityksestämme siitä, mihin demokratia on menossa. Me edustamme

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

edustuksellista demokratiaa ja varmasti haluamme myöskin tulevaisuuden Suomen olevan edustuksellisen demokratian varassa — siihen luulen, että kaikki uskomme, jotka täällä työskentelemme.

Mutta tiedämme, että yhä enemmän ihmisiä liikuttaa myöskin osallistava demokratia, ja siitä myöskin kansalaisaloitteessa on kysymys. Nämä eivät ole toisiaan poissulkevia demokratian palasia ja osia vaan parhaimmillaan toisiaan täydentäviä osia, ja juuri sen vuoksi on tärkeää, millä tavalla eduskunta suhtautuu kansalaisaloitteisiin. Se ei saa olla näennäisdemokratiaa, siitä ei saa tulla kansalaisille tunnetta, että he nostavat esille tärkeitä asioita, joita toivoisivat eduskunnan käsittelevän, mutta me emme sitä syystä tai toisesta täällä tee. Aloite ei tietenkään tarkoita sitä, että se tulee hyväksytyksi, mutta tärkeintä on, että kansalaisaloitteet tulevat käsitellyiksi ja käsittely tapahtuu vastuullisesti.

Edustaja Modig hyvin tuossa äsken totesi, että on tärkeää myöskin kansalaisaloitteen tekijöille, että he saavat tietoa siitä, minkä takia esimerkiksi eduskunta jotain asiaa ei kannata tai ei aktiivisesti aja. Ja kun täällä on esille noussut myöskin tämä perintöveroa koskeva kansalaisaloite, joka ei saanut arvoistansa käsittelyä, niin on todettava, että se ei ole omiaan luomaan uskottavuutta kansalaisaloitteiden osalta. Tuen myöskin tätä ajatusta, että kansalaisaloite jatkuu yli vaalikausien, ja toivon, että tähän esitykseen perehdytään kunnolla nyt myöskin sitten valiokuntatyössä. Sinällään on tärkeää, että me muokkaamme tätä vielä verrattain uutta kansalaisaloitejärjestelmää, mutta meidän ei pidä tehdä kansalaisaloitejärjestelmän muokkausta juuri ennen vaaleja sen takia, että näyttäisi siltä, että haluamme tehdä asian eteen jotain. Kyllä meidän on siihen perehdyttävä tarkasti ja mietittävä, miten voisimme tätä osallistavan demokratian muotoa parantaa.

Edustuksellinen demokratia ei voi hyvin, jos me emme ymmärrä maailman muutosta. Ja minusta on nähtävä, että ihmiset eivät enää tyydy vaikuttamaan vain kerran neljässä vuodessa. He haluavat vaikuttaa asioihin, jotka he kokevat itselleen tärkeiksi, jotka ovat heidän mielestään suuria epäkohtia, joista ei varsinaisesti vaaleissa suoraan äänestetä, ja siitä minusta yksi hyvä esimerkki, paras esimerkki, on kansalaisaloite tasa-arvoisesta avioliitolaista, josta uskon, että se ikään kuin yhdisti niin kansalaisia kuin myöskin eduskuntaa, tämän aloitteen käsittely täällä. Se parhaimmalla tavalla kertoi siitä, että edustuksellinen ja osallistava demokratia voivat kulkea käsi kädessä, ja silloin myöskin tämä perinteinen järjestelmä voi hyvin.

19.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! On itse asiassa helppo yhtyä tuohon äskeiseen edustaja Salosen puheenvuoroon. Minun mielestäni siinä tuli hyvin esille tämän kansalaisaloitteen merkitys, ja nyt kun tämä väline on ollut käytössä muutamia vuosia, niin me näemme, että siitä on tullut kansalaisille todella tärkeä keino saada esille semmoisia asioita, mitä täällä salissa ei normaalisti lainsäädännön kautta tuoda käsittelyyn. Johtuuko se siitä, että ne ovat ehkä aika usein tämmöisiä arvopohjaisia kysymyksiä, jotka eivät välttämättä mene puolueittain, vaan ovat enempikin juuri tämmöisiä omantunnon kysymyksiä tai ehkä niin arkoja kysymyksiä, että meidän on vaikea nostaa niitä muutoin esille.

Nämä kokemukset osoittavat, että tämä 50 000 allekirjoittajan raja on itse asiassa aika osuva. Se, että vain 3 prosenttia näistä kaikista aloitteista on ylittänyt sen, kertoo siitä, että se on aika hyvin osattu arvioida kohdalleen, ja näen kyllä samoin niin kuin tässäkin on, että ei esitetä sen muutosta, ja hyvä niin.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Mutta se iso ongelma, mikä näissä aloitteissa nyt on, on todella tämä, että ne raukeavat silloin, kun eduskunta vaihtuu, ja se on äärimmäisen harmillista. Se johtaa myös siihen, että tietysti aloitteita suunnittelevat tahot joutuvat vähän pelaamaan, että missä vaiheessa ne aloittavat allekirjoitusten keräämisen. Siinä nyttien tämä pidentäminen vuodella auttaa hieman, mutta minun mielestäni se ei ole kuitenkaan semmoinen pysyvä ratkaisu, vaan pysyvä ratkaisu olisi selkeästi se, että nämä olisivat vireillä myös vaalien yli seuraavalle eduskunnalle. Ja sitten toisaalta voi tulla tilanteita, joissa luovutetaan hyvissä ajoin aloite tänne uskoen siihen, että aika riittää hyvin sen käsittelyyn, mutta johtuen muista lainsäädäntökii-reistä, ehkä haluttomuudestakin priorisoida aloitteen käsittelyä voi käydä niin, että se sit-ten raukeaa lopulta, ja sen takia tämä, että se todella jatkuisi yli vaalikauden, olisi äärim-mäisen tärkeää.

Tässä on minusta hyvin käytetty puheenvuoroja myös sen puolesta, että kansalaisaloite-teen ansaitsevat aina asiallisen ja hyvän käsittelyn. Lähtökohtaisesti näen kyllä, että jokai-nen kansalaisaloite, jos ei se todella ole sitten perustuslain vastainen tai asia, johon meillä ei ole päätösvaltaa, pitäisi tuoda tähän isoon saliin käsittelyyn. On siitä sitten samaa mieltä tai eri mieltä, niin tähän on se paikka, missä sitten kukin voi perustella, kukin edustaja tai kukin puolue, miksi sitä kannattaa ja miksi sitä ei kannata, ja se olisi myös oikea teko näiden kansalaisaloitteiden tekijöiden suuntaan, kun he ovat nähneet ison vaivan, että he haluavat tähän muutoksen, jotta he voisivat myös kuulla ne perustelut, miksi sitä ehkä ei kannateta. Sen takia olisin kyllä ehdottomasti nähnyt, että perintöveroa koskeva kansalais-aloite olisi pitänyt [Puhemies koputtaa] tuoda tänne keskusteluun.

19.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että kansalaisaloitteiden keräysaikaa nyt pidennetään. Se itse asiassa jossain määrin helpottaa tätä tilannetta. Kun aloite laitetaan liikkeelle, se usein on tällainen jollain tavalla spontaani, nopeakin ratkaisu, osa ehkä pidempäänkin hautuneita, mutta osa saa nopeasti tuon määrän täyteen, ja silloin saattaa tulla tällaisia niin sanottuja kuolleita hetkiä, että kun aloite on itse asiassa saanut ni-met täyteen, niin sitä ei kannatakaan jättää enää, kun sitä ei ehdittäisi käsitellä ja se rau-keaisi.

Olen edustaja Myllykosken ja monien muiden kanssa samaa mieltä siitä, että kun kansa ei vaaleissa vaihdu, niin yhtä hyvin nämä kansalaisaloitteet voisi pitää voimassa myös kä-sittelyn näkökulmasta yli vaalien. Toki niin, että jos aloitetta ryhdytään käsittelemään toi-sen eduskunnan aikana, niin se pitäisi käsitellä sen eduskunnan aikana loppuun, tai sitten voitaisiin todeta, että tämä aikataulusyistä siirtyy seuraavan eduskunnan käsittelyyn, ja näin se toimisi.

Aivan aukoton ei kyllä ole tämä perustelu, mikä salissa on ollut näistä mietinnöistä ja niiden tekemisestä, sillä meillä on aiemmin tehty mietintö myös asiasta, joka ei kuulu edus-kunnan päätösvaltaan, ja se koski nimenomaan tätä kesäajasta luopumista. Sehän edellyt-tää EU-direktiivimuutosta. Mielestäni siinä tehtiin juuri se, mitä edellä sanoin myös tästä Väyrysen EU-eroaloitteesta: olisi voitu kertoa se, että asia ei ole eduskunnan päätösvallassa tai että se on perustuslain vastainen, sen takia aloite hylätään, ja sitten, niin kuin edustaja Myllykoski kertoi kesäaikakohdassa, edellyttää toimenpiteitä tämän eteen. Käytännössä malli voisi olla sellainen, että kaikista aloitteista tehtäisiin mietintö. Niin olisi voinut tehdä siis myös EU-eroaloitteesta, ja silloin edustaja Väyrynen, joka oli tehnyt ison työn, olisi tietysti päässyt salissa kertomaan omat perustelunsa sille, ja sen jälkeen se olisi täällä mie-tinnön kautta saanut käsittelyn.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Itse kannatan kesäajasta luopumista. En kannata EU:sta eroa, mutta kannatan perintöverosta luopumista. Minun mielestäni on hyvä, että tämä valmistelu voi nyt jatkua ja siitä voidaan tehdä päätökset toivottavasti jo ensi keväänä hallitusohjelmaneuvoittelussa.

Yksi asia, joka myös on aika ajoon noussut eduskunnassa esille, on se, kuinka nopeasti hyväksytystä aloitteesta voidaan tehdä niin sanottu vasta-aloite eli kuinka usein voisi tapahtua tämäntyyppistä — pitäisikö olla jonkinlainen suoja-aika tai jäädytysaika, milloin ei tehdä, tai sitten yhtenä vaihtoehtona myös niin sanottujen ei-allekirjoitusten hyväksyminen. Tätä kannattaa varmasti jatkossa pohtia.

Mutta tämä [Puhemies koputtaa] hallituksen esitys on hyvä ja parantaa kansalaisaloitteen asemaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan puheenvuorot vielä kolmelle, jotka näkyvät puhujalistalla, ja sitten sen jälkeen aikataulurajoituksen vuoksi keskeytämme tämän keskustelun.

19.33 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Edellä edustaja Heinonen oikein kuvasi sitä prosessia, mikä liikenne- ja viestintävaliokunnassa oli. Valiokunta todellakin pohti, tuommeko mietinnön saliin vai emme, koska meidän ei ole mahdollista täällä sitä päätöstä toteuttaa sen kansalaislakialoitteen pohjalta. Mutta valiokunta oli yhtä mieltä kansalaislakialoitteen lähtökohdasta, että kellojen siirtelystä pitää luopua. Siksi valiokunta halusi kunnioittaa kansalaislakialoitetta ja toi sen tänne saliin, jotta muodostettiin se valiokunnan yhtenäinen mielipide, joka tuli tavallaan sen mietinnön ponneksi. Se oli valiokunnan kannalta tärkeä asia, ja siinä mielessä se tuotiin tänne, vaikka tiesimme, että direktiivi sen meiltä estää.

Näen erityisen tärkeänä, ja on hienoa kuulla mielipiteitä siitä, että kansalaislakialoite ei saisi vanhentua. Toki kun me rupeamme pohtimaan tätä, mikä on se nimimäärä ja niin edelleen, jokaisella on omia näkemyksiä, mutta tämä vuosi tuo hyvän ajan tälle niin sanotulle etanapostinimien keräämiselle, eli ettei se ole sähköistä, jotta kaikki kansalaisryhmät, jotka eivät ole sähköisten järjestelmien piirissä, voivat osallistua kansalaislakialoitteen allekirjoittamiseen tai sen tekemiseen.

On erityisen tärkeätä, että kunnioitamme tätä — minä sanon tätä jo kansalaislaki-instituutioksi. Tätä nyt on kuitenkin jo kestänyt niin kauan aikaa, että meidän on syytä tätä demokratian muotoa edelleen edistää ja kehittää. Siitä, kuinka edustaja Heinonen toi näitä suoja-aikoja, en nyt halua sanoa, että olen täysin samaa mieltä, mutta jos kansalaislakialoite tähtää pelkästään poliittiseen mielipiteen ilmaisuun siitä, että tehdään vastakkainen, jo eduskunnan hyväksymää lakialoitetta vastustava kansalaislakialoite, niin toki tehdään sitten niinkin. Mutta jossain kohtaa pitäisi kyllä ehkä harkita sitä, tehdäänkö sillä politiikkaa vain politiikan vuoksi vai onko se todellakin yli puoluerajojen olevaa kansalaisten mielipiteen ilmaisua, ja ilmeisesti tässä Aito avioliitto -aloitteessakin näin oli. En usko, että se rajoittui yhteen puolueeseen tai yhteen uskontokuntaan, vaan se oli ihmisten oma näkemys, ja sen takia, kuten edustaja Modig tuossa edellä totesi, vasemmistoliitto kunnioitti sitä ihan yhtä lailla, ja halusimme ja edellytimme, että siitä täytyy tehdä mietintö.

19.36 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Niin, se tietenkään ei ole järkevää, että luomme tällaisen ikiliikkujan, joka ikään kuin pyrkii pyörittämään palloa koko ajan edes-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

takaisin. Ja varmaan, kun pitkään kansalaisaloitteiden parissa elämme, voimme joutua tätäkin asiaa pohtimaan, mutta toistaiseksi katson, että se ei vielä ole ongelma.

Minulla on ollut periaate, että en allekirjoita kansalaisaloitteita. Tämä siitä syystä, että koen, että me 200 kansanedustajaa olemme kaikki aivan erityisessä asemassa verrattuna muihin kansalaisiin, koska voimme myöskin jättää omia, eduskunnassa tehtäviä kansanedustajan aloitteita. Sen vuoksi olen halunnut pitää erityisen korkealla omaa rimaani eli olen ajatellut niin, että en halua ikään kuin kahmia itselleni myöskin sitä valtaa, joka on kansalaisille annettu ikään kuin toisena mahdollisuutena vaikuttaa äänestämisen lisäksi. Tästä periaatteesta pidän edelleenkin kiinni.

Minusta kansalaisilta ei voi vaatia sitä, että he ovat perillä niin sanotusti poliittisesta prosessista tai valiokuntien aikatauluista ja osaavat ikään kuin pelata peliä niin, että koska pitäisi tuoda. Se ei ole kansalaisaloitteen hengen mukaista. Kaikki sellaiset esteet, jotka tähän suuntaan ihmisiä ja toimintaa johtavat, pitää pystyä poistamaan.

Myöskin vaikeat asiat on pystyttävä tuomaan meidän käsittelyyn, vaikka siinä olisi suuri ulkoinen ja julkinenkin paine. Yksi tällainen on Ei myytävänä -kansalaisaloite, joka on kokenut kovia sen jälkeen, kun se on tänne tullut, juuri siitä syystä, että julkinen kuuleminen on pidetty, mutta se on jäänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan ruuhkan takia nyt muuten käsittelemättä. Yli 72 000 kansalaista odottaa, että vammaisilla on edelleenkin oikeus omaan kotiinsa ja heidän kotinsa eivät ole myytävänä. Toivonkin, että esimerkiksi tämä aloite saadaan pikaisesti käsittelyyn.

19.38 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Olisi tietysti ollut suotavaa, että edustaja Heinonen olisi osallistunut keskustelun loppuun ja hänen esittämiinsä näkökantoihin olisi voinut vastata. Se, että vertaa euroeroa ja kellojen siirtämistä, ei kyllä ole mielestäni älyllisesti rehellistä. Kellojen siirtely tuotiin saliin ja siinä muodostettiin mielipide siihen asiaan, jota sitten Suomi mielipiteenään voi viedä eteenpäin.

Väyrysen kansalaisaloitteen kohdalla esitettiin kansanäänestyksen järjestämistä asiasta, joka ei ole eduskunnan päätösvallassa. Jotta sen kansanäänestyksen kysymys olisi voitu määrittellä ja keskustelu käydä, olisi se vaatinut laajaa hallituksen valmistelua tai jonkunlaista valmistelua. Sitä ei olisi voinut muuten järjestää, jolloin se olisi johtanut mielestäni näennäiseen demokratiaan. Minusta näitten kahden asian rinnastaminen on kyllä aivan absurdia.

Jos puolustaa kansalaisaloitteita, puolustaa jokaisen kansalaisaloitteen tuomista saliin mietintönä. Jos näin ei halua toimia, ei puolusta kansalaisaloitteita. Voin sanoa, että oli hyvin vaikea puolustaa esimerkiksi Aito avioliitto -lakia tai sitä kansalaisaloitetta, joka oli täysin vastoin omaa arvomaailmaani, täysin vastaan kaikkea, mitä sen asian eteen olin tehnyt ja toivoin, mutta se oli demokratiaa. Sen hautaaminen valiokuntaan olisi ollut demokratian vastaista, sen kuului tulla tänne saliin. Ja kyllähän meidän on itseemme ja tämän eduskunnan täysistuntoon luotettava niin paljon, että täällä tehdään järkeviä päätöksiä.

Se, mitä edustaja Salonen otti esiin tästä ikiliikkujasta eli siitä, että aina voi tulla kansalaisaloite, jolla pyritään kumoamaan se edellinen kansalaisaloite, on aivan oikea ongelma. Minusta Aito avioliitto -lain kohdalla piti tehdä niin, koska laki tällä hetkellä on tällainen. Tämä on nimenomaan yksi asia, mitä mielestäni valiokunnassa pitäisi ottaa esiin ja pohtia, että myös tältä osin voisi olla paikallaan ja tarpeen tehdä lainsäädäntöön muutoksia koskien kansalaisaloitteita, jotta tämmöinen ikiliikkujajojo ei olisi mahdollinen.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Toinen asia on se, että toivon, että edustaja Myllykosken lakialoite otetaan rinnalla käsittelemään, jotta pohditaan sitä, että tämän hyvän hallituksen esityksen voisi viedä vielä pidemmälle ja ratkaista koko ongelman. Tämä ei vielä poista sitä kikkailun mahdollisuutta, jonka se jättää eduskunnalle ja josta nyt hallituspuolueet ovat näyttäneet, että osa eduskunnasta on valmis käyttämään kaiken kikkailun, mitä voi olla, jotta kiusallisista keskusteluista päästään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi turvallisuustutkintalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 250/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 264/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.42 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Voit täyttää veroilmoituksesi netissä, tarkistaa reseptisi omakanta.fi:stä tai varata jonottamatta ajan vastaanotolle kätevästi verkosta. — Näinhän meitä kannustetaan sähköisten palveluiden käyttöön, ja valtaosalle suomalaisista tällaiset muutokset tuntuvatkin elämää helpottavilta parannuksilta. Mutta eivät ihan kaikille meistä. Julkishallinnollisten palveluiden siirtyessä yhä enemmän sähköiseen maailmaan perustavanlaatuinen kansalaisoikeus tulisi huomioida myös sähköisissä palveluissa: perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan esimerkiksi terveydentilaan liittyvän syyn perusteella.

Asioidakseen Kelan sähköisissä palveluissa, täyttääkseen verotietonsa verkossa tai katsoakseen terveystietojaan Omakannasta on annettava luotettava tunnistautuminen järjestelmään. Suomessa tämä tunnistautuminen tehdään valtaosiltaan pankin verkkotunnistautumisen tai mobiilivarmenteen avulla. Isolle osalle meistä tämä toimii hyvin — muttei kaikille. Millaiset mahdollisuudet käyttää esimerkiksi edellä mainittuja palveluja on vanhuk-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

sella, jolla ei ole verkkopankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta? Entäpä vakavasti sairaalla, jonka asioista huolehtii omaishoitaja? Saamieni yhteydenottojen mukaan se on todella haastavaa. Vaikeuksissa on esimerkiksi vanhus, joka elää kotonaan mutta on niin heikkokuntoinen, että asiointi kodin ulkopuolella on mahdotonta. Kotona asuminenkin mahdollistuu vain omaishoitajan avulla. Omaishoitaja on tuolloin usein myös henkilön edunvalvoja. Edunvalvojalla on oikeus liittää edunvalvonnan alaisen henkilön pankin käyttöoikeudet omaan verkkopankkiinsa, mutta käyttöoikeudet rajoittuvat kuitenkin vain ja ainoastaan pankkipalveluihin. Toisin sanoen toisen henkilön verkkopankkitunnuksia ei voi käyttää henkilöllisyyden varmentamiseen julkishallinnollisissa palveluissa. Siksi esimerkiksi Omakanta-palveluun tai verottajan sivulle ei saa sähköisesti kirjautua saamallaan pankkitunnuksilla, vaikka olisi henkilön laillistettu edunvalvoja. Tällöin vaihtoehtoiksi omaishoitaja-edunvalvojalle jää sähköisen henkilökortin hakeminen vanhukselle. Käytännössä se tarkoittaa vanhuksen fyysisistä asioista valokuvauksessa ja poliisin lupapalveluissa. Tämä tuntuu meille terveille ja toimintakykyisille ihmisille järkevältä toimintatavalta, mutta miten me voimme odottaa samaa henkilöltä, joka siirtyäkseen kodistaan muualle tarvitsee huonon kuntosaa takia pelkkään kuljetukseenkin parit. Miten me huolehdimme siitä, että näillä ihmisillä tai heistä huolehtivilla on samanlaiset oikeudet pysyä mukana nopeasti sähköistyvässä yhteiskunnassamme? Eikö meidän tulisi kaikin tavoin helpottaa niiden ihmisten taakkaa, jotka huolehtivat vakavasti sairaista tai hyvin iäkkäistä läheisistään yksin kotona? Heillä ei ole voimia taistella oikeuksiensa puolesta. Meidän terveiden on tehtävä se heidän puolestaan.

Onneksi tämä lakiesitys viimein alkaa ratkoa Suomen sähköisen tunnistautumisen ongelmaa. Lainsäädännöllisesti kansalaisten sähköinen tunnistautuminen on onneksi muutosten alla. Tavoite on kuitenkin vielä niin pitkällä uudenlaiseen tunnistautumisjärjestelmään siirtymisessä, että nykyisessä tilanteessa moni kamppailee yhä edelleen. Uuden järjestelmän pitää tunnistaa nykytilaa paremmin nämä henkilöt, joille valokuvan ottaminen itsestään tai korttien jatkuva uusiminen on vaikeaa, jopa mahdotonta. Mutta kuitenkin meidän pitäisi pystyä löytämään jo ennen tämän lain voimaantuloa ratkaisuja tähän hetkeen. Lain edessä nämä ihmiset ovat nyt ei-kenenkään maalla, ja heidät on tunnistettava. Viranomaispalveluiden pitäisi jalkautua tarvittaessa niiden luokse, jotka eivät kodistaan pääse ulkomaailmaan niitä hakemaan. Ja jos se ei ole ollut maan tapana, niin muutetaan tapojamme.

19.46 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Asia on hyvä, tämä mahdollisuus ja kyseinen lakiesitys tätä sähköistä tunnistautumista edistävät.

Tämä on tullut hyvin lähelle tänä kesänä, kun meitä kansanedustajia tuolla Satakunnan Kansan mielipidepalstalla on arvioitu siitä, ettemme tee yhtään mitään täällä sen eteen, kun omaishoitajat taikka sitten ne, jotka ovat edunvalvoja, eivät pysty asioimaan edunvalvottavansa puolesta. Ja tämä puolesta asiointi on tosi ongelmallista varsinkin, kun puhutaan lääkäristä, lääkkeistä. Ja perusseikkana on, että vaikka meillä olisi edistynyt lainsäädäntö, tällä hetkellä Omakanta-palvelu ei mahdollista sitä, että joku toinen henkilö käyttäisi ja menisi henkilön Omakanta-tietoihin. Eli tietojärjestelmät eivät mahdollista sitä, kuten mahdollistuu tällä hetkellä pankkipalveluiden kanssa, kuten edustaja Salonen tuossa oikein kertoi, että edunvalvoja saa oikeudet ja voi asioida omilla pankkitunnuksillaan edunvalvottavan pankkiasioissa. Ei tarvita mitään erityisiä järjestelmiä siihen, vaan tällä hetkellä järjestelmä toimii niin, että maistraatista on haettu lupa siihen, joko edunvalvoja tai sit-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

ten henkilö, joka haluaa asioita hoitaa jonkun edunvalvojana, ja sieltä maistraatin kautta on saatu sitten oikeudet, miten nämä luvat menevät. Tai mahdollisesti ehkäpä muistisairaana kohdalla, joka ei pysty itsestään huolehtimaan eikä suostu tähän maistraattikäsittelyyn, käräjäoikeus sitten ratkaisee sen, onko tällä kyseisellä henkilöllä, joka on edunvalvoja, mahdollisuus hoitaa sähköisesti edunvalvottavan pankkiasioita.

Mutta erityisen tärkeätä olisi, että me pystyisimme nyt sekä kehittämään lainsäädäntöä että huomioimaan varmasti seuraavassa hallitusohjelmassa, että tämä Omakanta-tietojärjestelmä joustavoitaisi sitä, että omaishoitajien, jotka useimmiten sitten vielä ovat edunvalvoja, asiointi olisi helpompaa. Se olisi tarpeen sen omaishoitajankin ajankäytön kannalta, ettei tarvitse mennä sinne apteekkiin selvittämään niitä asioita, että mitenkä ja mitä lääkkeitä, että sen voisi tehdä sieltä Omakannan kautta, käyttää sähköistä reseptiä niin, että ei tarvitse kävellä sinne apteekkiin näiden asioiden kanssa. Tietoteknisesti voisimme sitten seuraavassa hallitusohjelmassa tätä edistää, laittaa tähän voimavaroja. Olen aivan varma siitä, että kun meidän väestömme ikärakenne vanhenee ja jos seuraavassa hallitusohjelmassa omaishoitajille tulee hieman parempi mahdollisuus hoitaa omaistaan ja omaa jaksamistaan, eli sinnekin satsattaisiin, niin omaishoitajien lukumäärä tulee kasvamaan ja samalla se tarkoittaa sitä, että myös edunvalvojien määrä tulee huomattavasti lisääntymään.

Tälläkin hetkellä meillä lähiomainen voi tilanteessa tehdä niin sanottuja päätöksiä esimerkiksi lääketieteellisestä toimenpiteestä, tehdäänkö vai eikö. Lääkäri sitten kuitenkin loppukädessä vielä päättää siitä. Tämä edunvalvoja on lähiomainen, eli nimenomaan lähiomaisiin ja lääketieteellisiin toimenpiteisiin oleva rajattu mahdollisuus puuttua tai tehdä ehdotuksia on jo olemassa.

Joka tapauksessa edistystä on siihen, että tämä sähköinen tunnistautuminen tulee, mutta pitää nähdä, että tähän pitää liittyä vielä monta asiaa. Arvoisa rouva puhemies! Kiitos.

19.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että tämä asia on ollut monimutkainen ja täällä on myöskin ikään kuin monenlaisia sisällä piileviä intressejäkin, joita sitten on ehkä pyritty kuluneiden vuosien aikana selvittämään. Keskeistä on se, että sähköisten tunnistuspalveluiden käyttö kasvaa ihan merkittävästi. Sen takia ei ole merkityksentöntä miettiä myöskään sitä, miten markkinat jakautuvat ja millaisilla pelisäännöillä markkinoilla toimitaan. Ja toivon, että tähän nyt sitten valiokunnassa kiinnitetään erityinen huomio, koska siitä näyttää myöskin kahdella eri ministeriöllä olevan ristiriitaa.

Tämä henkilökortti, joka on siis mobiilivarmenteen ja pankkitunnusten lisäksi kolmas tunnistautumistapa, on ollut lähestulkoon olemattomalla käytöllä. Ja juuri se on itse asiassa se, mihin nyt ohjataan niitä ihmisiä, jotka eivät pääse sähköisiä palveluita käyttämään esimerkiksi edellä kuvaamani kaltaisessa tilanteessa, jossa vanhus on niin huonokuntoinen, että omaishoitaja hänen asioitaan hoitaa.

Edustaja Myllykoski hienosti puolusti ensin sosiaali- ja terveystieteiden jäseniä työmäärällä lehtien palstoilla, kiitos siitä edustaja Myllykoskelle. Itse pääsin asiaan perehtymään vasta ihan äskettäin ja selvittelin sitä. Annoin ohjeistukseksi juuri sen, että kun tämä pankkitunnusten käyttö oli evätty, niin mobiilivarmenne olisi se seuraava mahdollinen vaihtoehto. Ja kuinka ollakaan, kun kyseinen henkilö asiaa selvitti, tuli tietoon, että mobiilivarmennetta ei saa ennen kuin tunnistautuu nettiin pankkitunnuksilla.

Siis pankkitunnukset on evätty. Toinen vaihtoehto on mobiilivarmenne. Mobiilivarmennetta ei saa, kun ei ole pankkitunnuksia.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Sitten on kolmas vaihtoehto tämä henkilökortti, joka itse asiassa muuten vaatii vielä erillisen lukulaitteen, joka esimerkiksi pienituloiselle eläkeläiselle alkaa olla jo kustannustensa puolesta riski. Mutta henkilökortti vaatii henkilökohtaisen käynnin. Ja henkilö, joka ei pysty siihen, on ikään kuin täysin laittomalla maaperällä, täysin ei-kenenkään-maalla, pompoteltavana tuolla ihmisiltä toisille. Ja tähän on tultava nyt stoppi. Toivottavasti tätä asiaa myöskin valiokunta käsittelee.

19.54 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tämä sähköinen tunnistautuminenhan on Suomessa hyvin yleistä, nimenomaan pankkitunnuksilla, koska yli 90 prosenttia tapahtuu nimenomaan pankkitunnistautumisten kautta, kun asioidaan verkossa ja todennetaan henkilöllisyys, ja sama suunta on myös Ruotsissa.

Virossa on kuitenkin tilanne toisenlainen ollut jo heti alusta lähtien. Heillä on jo 15-vuotiaasta saakka oltava jokaisella kansalaisella henkilökortti, johon on myös tämä sähköisen tunnistautumisen mahdollisuus sisällytetty. Suomessahan tällaista korttia yritettiin aikanaan tuoda markkinoille ja tuoda tavallaan kansalaisten tietoisuuteen, mutta se ei millään tavalla nostanut suosiota.

Ja tämä on aivan totta, mitä edustaja Salonen mainitsi, että kaikki henkilöt eivät saa sitä pankkikorttia laisinkaan. Jos et saa pankista edes tiliä auki, niin kuinka voit saada verkkotunnukset, joilla voit asioida ja hoitaa välttämättömiä asioita? Henkilön tunnistautuminen on välttämätöntä monessa asiointissa verkossa.

Kun esimerkiksi jotkut ministeriöt ovat kilpailuttaneet näitä tunnistautumispalveluita, niin jossain vaiheessa Suomessa on huomattu, että ne ovat äärettömän kalliita. On jouduttu pakon edessä pohtimaan, miten tämä voidaan muulla tavalla ratkaista. Ja toisaalta olisin itse toki odottanut, että näiden kymmenen vuoden aikana, kun tämän toiminnan tuloksia on tässä eri tavalla jo todettu, oltaisiin löydetty Suomeen myös edullisempi ratkaisu.

Toki hallituksen esitys nyt haluaa tässä asiassa joitain parannuksia tehdä, mutta se kokonaiskuva vaatii vielä enemmän keskustelua tulevan hallituskauden aikana.

19.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vielä kauniiksi, tai ehkä rumaksi, lopuksi:

Täytyy sanoa, että pankeilla ei pitäisi lainsäädännön mukaan olla oikeutta evätä pankkitunnuksia maksuhäiriömerkinnästä johtuen, [Mika Niikko: Juuri näin!] mutta valitettavasti näin vain tapahtuu. Tai sitten se on siinä tilinavaamistilanteessa este, kun katsotaan, että henkilö ei ole sovelias meidän asiakkaaksemme.

Meillä on tässä maassa 400 000 ihmistä, joilla on luottohäiriömerkintä. Voitte vain kuvitella, montako niistä ihmisistä on suljettu tämän sähköisen tunnistautumisen ulkopuolelle juuri tästä syystä. Ja kun siellä on niitä inhimillisiä syitä, että ihmiset eivät ole pystyneet terveyskeskusmaksuja maksamaan, ja sitä kautta kuntayhtymän tai kunnan terveyskeskuksesta ollaan annettu perintäyhtiöihin sitten nämä perinnät, niin tämä luottohäiriömerkintöjen kasvu on ollut ihan räjähdysmäistä — liittyen varmasti osaksi myös pikavippeihin.

Mutta tärkeintä olisi, että me pystyisimme lainsäädännöllä pankkeja edellyttämään joustavampaan toimintaan. Olen tässä aiempina vuosina huutanut ääneen, että me tarvitsemme sitä, että Kela myöntää, yhteiskunta myöntää sen sähköisen tunnistautumisen mahdollisuuden niin, että se ei repeä. Mutta kustannushinta on aivan hirvittävän iso, näin olen ymmärtänyt. Nyt pankit ovat olleet aktiivisia, he ovat luoneet omat järjestelmänsä, niitä pitää pystyä hyödyntämään. Mutta voimmeko sitten mennä sinne yksittäisen liiketoimijan alueelle:

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

että kun tämä on kuitenkin kansalaisyhteiskuntaa, niin joko niin, että edellyttämme näiden sähköisten pankkitunnusten haltijoiden ylläpitäjiltä sitä, että he edistävät kansalaisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan, tai niin, että annetaan heille rajoittamisoikeus.

Lainsäädäntö on mennyt oikeaan suuntaan, luottohäiriömerkintä ei saisi olla enää esteenä siihen, etteikö pankkitunnuksia anneta, mutta jotain meidän on tehtävä vielä, ja meillä on toivottavasti seuraavissa hallitusohjelmaneuvoittelussa tämäkin asia keskeisesti pöydällä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen päästökaupasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 265/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Hassi — olkaa hyvä.

Keskustelu

19.59 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lakiesitys ei sinänsä sisällä mitään erityisen käänteentekevää. Se on vain EU:ssa jo sovittujen toimien sisällyttämistä kotimaiseen lainsäädäntöön lentoliikenteen päästökaupan osalta. Mutta haluan tässä yhteydessä todeta, että EU:n lentoliikennepäästökauppa on aivan riittämätön toimi lentoliikenteen päästöjen hillitsemiseksi.

Itse asiassa alun perin, kun EU säätöi direktiivin, jolla lentoliikenne kytkettiin päästökauppaan tai sisällytettiin päästökauppaan, ajattelutapa oli paljon kunnianhimoisempi eli se, että päästökaupassa olisivat paitsi EU-alueen sisällä lennetyt lennot niin myöskin EU:n ja muun maailman välillä lennetyt lennot, mutta tästä uhkasi tulla kauppasota muun muassa vielä presidentti Obaman aikana, joka, Obama, piti kauniita puheita ilmastosta yleisellä tasolla. Yhdysvallat ja Kiina uhkasivat kauppasodalla, jos EU pitää kiinni siitä, että tietyn määräajan jälkeen myös kansainväliset lennot EU:n ja muun maailman välillä sisällytetään päästökauppaan, ja EU sitten perääntyi. Siitä alkaen päästökauppa on koskenut vain EU:n sisäisiä lentoja, ja niidenkin lentojen päästöoikeuksista, joita tarvitaan niiden lentojen lentämiseksi, lentoyhtiöt saavat valtaosan ilmaiseksi.

Ympäristöministeriössä on laskettu, että lentopolttoaineen, lentopetrolin, verottomuus Suomessa tarkoittaa kotimaan lentoliikenteelle noin 63 miljoonan euron tukea. EU-tasolla on laskettu, että EU:n sisäisen lentoliikenteen tuki polttoaineen verottomuuden muodossa

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

on peräti 27 miljardia euroa vuodessa. Eli todella: on aika ulottaa verollisuus myöskin lentoliikenteen polttoaineisiin. Hiljattain Helsingin Sanomissa laskettiin, että jos vaikkapa Thaimaan lomalennon kuluttamaan polttoaineeseen sovellettaisiin samaa polttoaineveroa ja polttoaineen arvonlisäveroa kuin autojen käyttämään bensiiniin, niin liput henkeä kohti olisivat noin 500 euroa kalliimpia kuin mitä ne ovat nyt.

Kansainvälisen lentoliikenteen polttoaineen verottomuus perustuu Chicagon sopimukseen, joka on tehty 40-luvulla. Silloin ajateltiin, että lentoliikenteen edistäminen on tapa edistää ihmisten kohtaamista rajojen yli ja tällä tavalla rauhaa. No, tämä asia sinänsä kyllä varmasti pitää paikkansa, mutta silloin lentäminen oli todella harvinaista, erittäin harvojen herkkua, eikä silloin ymmärretty ilmastomuutosta eikä varmasti osattu ennustaa sitä, millä lailla kansainvälinen lentoliikenne tulee kasvamaan.

Ruotsissa on otettu käyttöön kansallinen lentovero, jonka määrä riippuu lennetyn matkan pituudesta ja vaihtelee suunnilleen 6:n ja 40 euron välillä matkaa kohti. Tämän veron tuotto Ruotsissa on arvioitu 100—140 miljoonaksi euroksi vuodessa.

Lentoyhtiöiden edustajat mielellään korostavat sitä, kuinka pieni prosenttiosuus lennot ovat kaikista ilmastomuutosta aiheuttavista päästöistä, mutta toisaalta esimerkiksi EU:n komissio tuo esille sen, että jos lentoliikennettä kohdeltaisiin kuten valtiota, niin se kuuluisi kymmenen suurimman ilmastomuutosta aiheuttavan päästäjän joukkoon. Eli tässä katsannossa kyse ei todellakaan ole pienestä asiasta, ja mikä pahinta, lentoliikenne on yksi niitä toimialoja, joissa päästöt kasvavat kaikkein nopeimmin. Eli jos tätä trendiä, että lentoliikenteen päästöt vain kasvavat, ei saada katkaistua, niin aika nopeasti — viimeistään parissakymmenessä vuodessa — lentoliikenne käyttää koko sen päästökiintiön, mikä kaikille muille toimialoille yhteensä olisi käytettävissä sikäli, mikäli haluamme rajoittaa päästöt siten, että ilmastomuutos hillitään puolentoista asteen tuntumaan.

Toisin sanoen, arvoisa puhemies, tällä puheenvuorolla haluan vain korostaa sitä, että Suomenkin tulisi sekä kansallisin toimin että EU-päätöksenteossa että kansainvälisissä neuvotteluissa ajaa sitä, että lentoliikenne saatettaisiin samalla tavalla verolle kuin muut liikennemuodot, kuten autoliikenne ja junaliikenne.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 261/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

19. Hallituksen esitys Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 262/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tähänkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapaohjeita.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Kulmala — olkaa hyvä.

Keskustelu

20.06 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki, ja samalla nykyinen samanniminen laki kumottaisiin. Uudistuksen tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa elintarviketurvallisuutta vaarantamatta sekä lisätä elintarvikevalvonnan riskiperusteisuutta ja vaikuttavuutta. Valvontaa kohdennetaan jatkossa riskiperusteisesti sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Mielestäni juuri näin on järkevää tehdä.

Esityksen myötä jatkossa toimijoilta peritään 150 euron suuruinen vuosimaksu ja sen lisäksi toteutuneesta valvonnasta maakunnan hyväksymän taksan mukainen suoriteperusteinen maksu. Pidän hyvänä, että tätä vuosimaksua ei peritä alkutuotantopaikoilta, kyläkaupoilta eikä yleishyödyllisiltä yhteisöiltä. Maatalouden kustannuksia ei siis tällä esityksellä lisätä. Myös erilaiset kalatalouslaitokset ja kalastajat on varmistettava tähän ryhmään.

Nykyisen hallitusohjelman linjauksen mukaisesti elintarvikevalvonnan valvontamaksuja pyritään kehittämään siten, että maksuilla saadaan katettua nykyistä laajemmin valvonnan ylläpidosta ja toimeenpanosta aiheutuvia kustannuksia. Uudella perusmaksulla pyritään parantamaan maksujen kustannusvastaavuutta ja samalla monipuolistamaan valvontaa nykyistä valmentavampaan suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä esitystä tärkeänä uudistuksena.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistavahinkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 263/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia tässäkin. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapaohjeita.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Kulmala — olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Keskustelu

20.08 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi riistavahinkolakia. Niin sanottu Lex Halla -korvaus eli poikkeuksellisen suuresta porovahingosta maksettava erityinen korvaus ehdotetaan kumottavaksi. Kun Lex Halla -korvausta ei enää maksettaisi, porovahinkojen korvausmäärä laskisi lähes 3 miljoonaa euroa. Käytännössä pedon tappamasta porosta on aikaisemmin saanut korvauksena sen käyvän arvon kolminkertaisena.

Vuonna 2017 jo puolet porovahinkokorvauksista meni Lex Halla -paliskuntiin. Korvaus on ollut hyvin antelias ja asettanut paliskunnat eriarvoiseen asemaan. Nyt tämä eriarvoisuus ainakin vähenee. Lex Halla -korvauksen poisto lisää vahingon kärsijöiden tasa-puolista kohtelua tilanteessa, jossa vahinkojen korvaamiseen osoitetut määrärahat eivät riitä korvauksien täysimääräiseen suorittamiseen. Jatkossa suurpetojen aiheuttamat viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot, mukaan lukien koiravahingot, korvattaisiin täysimääräisinä kuten henkilövahingot. Jo tältä osin tämä esitys on enemmän kuin kannatettava. Suurpetojen aiheuttamia kotieläinvahinkoja ja koiravahinkoja ei ole voitu aikaisemmin korvata täysimääräisesti. Pidän myös hyvänä, että porovahinkojen todennettavuutta parannetaan säättämällä velvollisuus valokuvata ja merkitä vahinkopaikka maastoon sekä ilmoittaa vahinkopaikan koordinaatit. Tämä helpottaa viranomaisten suorittamaa valvontaa ja tutkintaa ja vähentää huijaamisen mahdollisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo aikaisemmin kerroin, pidän hyvänä, että jatkossa metsästyskoiravahingot korvataan täysimääräisinä.

20.10 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi riistavahinkolakia, ja tässä yhteydessä todellakin puretaan porovahingosta maksettava erityinen korvaus eli Lex Halla ja lisäksi tehdään muita muutoksia.

Alkuperäinen ajatus Lex Hallasta perustui kohtuuttoman suurten petovahinkojen korvaamiseen. Pedot ovat olleet tuolloin erityinen riesa poronhoitoalueen eteläräjällä ja Venäjän rajan vierellä olevissa paliskunnissa. Valitettavasti Lex Hallassa ei ole keskitytty ongelman korjaamiseen, eli petomäärien vähentämiseen suhteessa Lex Halla -paliskuntien vahinkokehitykseen.

Petojen riivaamalla alueella perinteisen porotalouden tuottavuus on laskenut ja porojen myönteinen valikointi eli jalostaminen on häiriintynyt. Rajapaliskunnista tuleva selkeä viesti on, että Lex Hallan purkaminen ei ole kestävä ratkaisu. Heidän mielestään kestävämpi ratkaisu olisi petokantojen pienentäminen. [Kari Kulmala: Kannatan!]

Poronhoito on ikiaikainen elinkeino. Pelkään, että nyt tehty ratkaisu vähentää entisestään poroelinkeinoon houkuttelevuutta ja tuo lisää haastetta sille, että tilanpito saataisiin siirrettyä nuoremmalle polvelle. Tämä johtaa hiljalleen Kuusamon ja Kainuun rajapaliskuntien porotalouden heikkenemiseen, jopa tuhoutumiseen.

Valitettavaa on, että petojen määrän lisääntyessä teurasmäärät ovat merkittävästi pudonneet. Se on taas johtanut perinteisen porotalouden heikentyneeseen tulokseen, ja silloin valtaosa tuloksesta on saatukin petokorvauksista — se ei ole enää tervettä. Jatkossa olisikin syytä etsiä keinoja siihen, että paliskunnat olisivat yhdenvertaisessa tilanteessa petojen aiheuttaman ylimääräisen työmäärän vuoksi. Tämä kolminkertainen korvaus pedon raatelemasta porosta on ollut yksi keino korvata tuota työmäärää.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Hallituksen esityksen 15 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa nähdään jollain tavalla ongelmallisena, että poronlihan hinnantarkistus vuonna 2016 nosti porovahinkokorvauksia 33 prosenttia. Meidän pitäisi katsoa tämän asian toista puolta. On hyvä, että poronlihalta on kysyntää, ja kysyntää olisi yhä enemmän kasvavan matkailun vuoksi, itse asiassa paljon enemmän kuin on tarjontaa esimerkiksi omalla alueellani. Ruokaketjun kovimman työn tekijät, kuten poromiehet ja poronaiset, ansaitsevat työstään käyvän korvauksen.

Poro on eläin, eikä se ole aina tietoinen ihmisen piirtämistä rajoista. Poronhoitoalueen etelärajalla olevien paliskuntien poro saattaa kohdata pedon poronhoitoalueen ulkopuolella. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että Kiimingin paliskunta sekä Suomen porosaamelaisten yhdistys esittivät porovahinkojen korvaamista aina täysimääräisesti sekä vahinkojen korvaamista myös valtakunnanrajojen ja poronhoitoalueen ulkopuolella tehdyistä tuhoista.

Mielestäni tämän Lex Hallan mahdolliset muutokset ja harkinta siitä, millä tavalla se poistetaan, olisi pitänyt jättää poronhoitolain kokonaisuudistuksen aikaiseen tarkasteluun. Tämähän on tarkoitus tulla käsittelyyn tulevalle vaalikaudella.

Ja tässä samassa yhteydessä voin todeta sen, että tällä kertaa lausuntopalautteeseen oli mahdoton tutustua, sillä en onnistunut löytämään niitä millään tavalla tuolta järjestelmästä ainakaan vielä viime viikonlopun aikana. Toivottavasti nämä lausuntopalautteet löytyvät sieltä nyt tällä hetkellä.

20.14 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ei ole ensimmäinen kerta, kun minä tässä salissa puhun petokorvaus- ja petoasioista.

Petovahinkotilanne on poronhoitoalueella yhä erittäin paha. Joitakin asioita on saatu vietyä eteenpäin, mutta ongelmia tuntuu yhä olevan erittäin paljon. On hyvä, että meillä nyt on työn alla riistavahinkolakikeskustelu ja taas pohditaan ja mietitään, miten näitä asioita viedään järkevästi eteenpäin.

Suurin osa riistavahingoistahan tapahtuu todellakin porotaloudessa, ja sitä on nytten työstetty tässä suurimmalta osalta eteenpäin. Nyt sitten porovahinkojen ilmoittaminen tulee tässä uudessa esityksessä huomattavasti paremmaksi. On tärkeää, että jatkossa järjestelmä on läpinäkyvä ja että kun nykyinen digitalisaatio mahdollistaa tämmöiset asiat, niin otetaan digitalisaatio käyttöön. Tosin ongelma on se, että kaikkialla poronhoitoalueella ei puhelin kuulu, että kentät eivät vielä ole ihan täysin kunnossa, ja nettiyhteydet eivät todellakaan välttämättä toimi kunnolla. Eli tämä pitää ottaa huomioon.

Nyt me saisimme kuitenkin semmoisen ohjelman käyttöön, että voisimme ottaa valokuvat ja sitten tarkan paikannuksen ja paikkatiedot, missä kohtaa vahingot ovat tapahtuneet, ja sen jälkeen saataisiin varmaa tietoa ja näytettyä, että se raato on varmasti ollut olemassa, nimittäin jäljet ja raato katoavat hyvinkin pikaisesti luonnossa.

Erittäin hyvä asia tässä uudessa esityksessä on se, että jatkossa kaikki poromiehet tulisivat saamaan täyden korvauksen kaikista petovahingoista, eli tämä tasapuolisuus on tässä kaikkein tärkein asia. Viime aikoina hyvin moni poromies on ollut minuun yhteydessä siitä, että korvauksia heidän vahinkojensa osalta on vähennetty 26 prosenttia. Se on muuten iso määrä rahaa monellekin. Tavoitteena on se, että seuraavalla poronhoitovuodelle olisi korvaus koko 100-prosenttinen.

Arvoisa puhemies! Mistä nämä vahingot sitten tulevat?

Ensinnäkin karhu: Karhu aiheuttaa yhä enemmän ja enemmän vahinkoja. Karhujen määrä on lisääntynyt koko ajan, ja nyt meidän pitäisi miettiä, millä tavalla me saisimme oi-

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

keasti vähennettyä vahinkoja aiheuttavien karhujen määrää tuolla poronhoitoalueella. Viime kesänäkin tai nyt syksyllä, varsinkin itäisellä poronhoitoalueella, kiintiömäärä täyttyi hyvin nopeasti. Meidän alueella karhujen löytyminen on erittäin vaikeaa, ja todetaan vain, että vahinkoja on ja erittäin paljon. Eihän karhuvahingoista löydy edes kuin pieni osa, koska kun karhu tappaa poron, eipä siitä juuri mitään jää. Seuraavana päivänä siitä ei ole mitään näkösällä, vahinkoja ei näy, ja tiedetään vain, että siitä puuttuu poro. Eläimestä ei ole mitään havaintoa. Ja näistä ei saada mitään korvauksia. Arvio onkin Paliskuntain yhdistyksen mukaan, että vain noin puolet petovahingoista saadaan korvattua poromiehille.

Ahman osalta on erittäin hyvä, että me saimme sen lisäyksen, että nyttien erityistä vahinkoa aiheuttavia ahmoja voidaan poistaa jonkun verran. Tämä on pieni osa, mutta sen tulokset ovat olleet todella merkityksellisiä. Esimerkiksi Pohjois-Sallan paliskunnan osalta todettiin, että he todellakin saivat hävitettyä sen ahman, joka aiheutti kaikkein eniten vahinkoja.

Susi: Onneksi poronhoitoalueille nyttien saadaan poistoluvat suhteellisen hyvällä vauhdilla. Mutta mistä ne sudet oikein ilmestyvät? [Kari Kulmala: Venäjältä!] Kysyn sen takia, että viime viikolla oli ohi kulkeva auto pysähtynyt meidän kohdalla ja ottanut valokuvan meidän pihassa olevasta sudesta! Sen yön olivat meillä koirat haukkuneet, lampaat olivat kuulemma juosseet aikalailla, porot olivat aidassa olleet aika lailla liikenteessä. Mitään vahinkoja ei onneksi löytynyt, mutta miten voi tulla susi siihen meille pihaan ihmettelemään? Ei tämmöistä ole ikinä ennen ollut, että meidän pihaan olisi susi tullut vain olemaan. [Kari Kulmala: Tervetuloa Pohjois-Karjalaan!] Miten voi olla näin kesy susi ole-massa?

Arvoisa puhemies! Porotalouden osalta olisi tärkeä asia, että vasahävikikorvaus nyt otettaisiin uudella tavalla käsittelyyn. Tällä hetkellä vasahävikikorvaus maksetaan yhtenä könttäsummana sen mukaan, minkä verran vasonnan ja marraskuun lopun välisenä aikana vasaprosentti on heikentynyt. Huomattava osa teurasporoista on käsitelty jo marraskuun loppuun mennessä. Silloin on jätetty jo paljon muun muassa elovasoja, ja nyt elovasoistakaan, jotka jäävät petojen suihin, ei korvata mitään. Todetaan vain, että vahinko on tullut. Vaikka on selvästi korvamerkittävissä vahingot tietyille henkilöille, tätä korvausta ei saada.

Toivon, että nyt sitten maa- ja metsätalousvaliokunta ottaisi vielä tämän vasahävikikorvauksen oikealla tavalla käsittelyyn ja tämän heikkoutena myöskin korjaisi tästä asiasta. Vasakuolleisuusprosentti kyllä saadaan laskettua ja sitä kautta paliskunnalle maksettua kokonaiskorvaus, mutta kun tänä päivänä hyvin moni poromies on maanviljelijöitten lailla todella vaikeassa taloudellisessa asemassa ja tilanteessa, olisi todella järkevää, että he saisivat korvaukset, joille se vahinko on todellisuudessa sattunut ja tapahtunut.

Viimeisenä asiana vielä, puhemies, otan esille tämän maksuaikataulun: Maksu maksetaan tällä hetkelläkin vain kerran vuodessa, hyvin myöhään ja aikataulullisesti aivan ihmeellisellä tavalla. Olen itse ollut kunnassa työstämässä ennen tänne tuloani jo silloisella teknologialla näitä maksuasioita. Ne olisi jo silloin pystynyt maksamaan hyvin pian vuoden vaihtumisen jälkeen, jopa kesken vuoden, silloin kun niitä vahinkoja alkaa tapahtumaan. Mutta jostakin ihmeen syystä maksua viivytetään ja viivytetään, ja sitten vasta myöhemmin aletaan maksamaan iso summa. Jos me voisimme maksaa vaikka heti vahingon sattumisen jälkeen pienemmän korvauksen, vaikka puolet siitä summasta, tai ihan mitä vain, että me saisimme edes jonkun verran rahaliikennettä poromiehille tämän kautta kulkemaan, niin se olisi myöskin iso asia.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

20.21 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä jatkan tästä digitaalisuudesta. Niin kuin tuossa äskenkin todettiin, poronhoidossa tämä asia on jo melkoisen pitkällä, ja on hyvä asia, että nyt tässäkin yhteydessä otetaan esille, eli vahinkojen ilmoittaminen tarkentuu. Mutta mietin noita omia alueitani, ja ihan niin kuin edellinen puhuja sanoi, kuuluvuus ei ole kaikilla alueilla kyllä oikein hyvä, eli kuinka tarkkoja sitten ovat nämä paikkojen määrittämiset, niin en itse asiassa tiedä. Mutta hyvä, että tätä tekniikkaa hyväksikäyttäen saadaan ehkä hälvennettyä niitä epäluuloja, mitä tähän korvausjärjestelmään ja sen mahdolliseen väärinkäyttöön on tullut.

En tässä yhteydessä malta olla mainitsematta yhtä mainiota sovellusta tuolta poronhoitoalueelta eli Porokelloa. Jokaisen, joka liikkuu poronhoitoalueella, pitäisi laittaa omaan puhelimeensa tämä applikaatio, joka varoittaisi liikenteessä poroista. Minusta tämä Porokello on mainio esimerkki ammattiautoilijoitten ja poromiesten yhteistyöstä, siitä, että ammattiautoilijat tekevät merkintöjä, missä poroja näkevät liikkuvan, ja sitten me muut tielläliikkujat voimme hyödyntää applikaatiota niin, että se hälyttää jo ennakkoon ennen kuin porojen kohdalle olemme ajaneet.

20.23 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että saan puhua tästä minulle erittäin tärkeästä asiasta eli porotaloudesta ja petovahinkoasioista. Epäluulot porotaloutta kohtaan ovat olleet todella suuret, ja sen takia onkin tärkeää, että me saamme tätä kautta luottamusta parannettua siihen, että ne vahingot ovat todellisia, mitä siellä on ollut. Lex Hallaa ovat jotkut yksittäiset henkilöt käyttäneet väärin, mutta esimerkiksi meillä Palkaksen alueella on sovittu, että tietyille alueelle ei petojen syötäväksi myydä poroja. Eliikkä on todella alettu töihin sen eteen, että rehellisyys on tärkeintä tässä asiassa. Ja jos muutama yksittäinen henkilö on rikkonut lakia, niin ei se tarkoita sitä, että kaikki ihmiset ovat rikollisia.

Sitten tuli esille tämä Porokello-asia, joka on todella hyvä esimerkki siitä, että teknologia on tulossa myöskin porotaloudessa vaikuttamaan hyvin paljon. Tällä Porokellolla on saatu estettyä jo hyvin monet autovahingot. Ja miten me voisimme jatkossa havainnoida paremmin petovahinkotilanteet? Nyt jo hyvin monelle porolle laitetaan kaulaan roikkumaan semmoinen tunnistinlaite, jolla saadaan signaali siitä, jos poro vaikka tietyn aikaa makaa paikoillaan, vaikka useamman tunnin. Se on merkki siitä, että poro ei enää ole hengissä. Nyt sitten on työn alla myös uudenlaisia menetelmiä ja systeemejä, minkälainen lappu voitaisiin panna korvaan tai johonkin muualle tunnisteeaksi, niin että jokainen eläin saataisiin tunnistettua sieltä. Ja jos eläin pysähtyy ja vahinko tapahtuu, niin voitaisiin heti havaita tämä tilanne.

Eli eletään tässä päivässä matkassa. Kyllä me yritämme siellä luonnon kanssa yhdessä elää, mutta aina on vahinkoja ollut. Petojen kanssa on todellakin pärjätty aikaisemmin hyvin. Miksi nämä vahingot ovat nykyään vain lisääntyneet ja lisääntyneet? Siitä meidän pitää yhdessä keskustella.

Jos poromiehet olisivat halunneet aikoinaan hävittää kaikki kotkat, ne olisi saatu hävitettyä. Ahmat olisi saatu hävitettyä. Mutta poromiehet tykkäävät, että me kaikki olemme osa luontoa. Siellä on paikka kotkalle, siellä on paikka ahmalle, siellä saavat olla sudet ja karhut ja muutkin. Mutta jossakin sen rajan pitää olla. Ja toivon mukaan yhä useampi ihminen ymmärtää sen, että poromiehet yrittävät oikeasti rehellisyydellä viedä näitä asioita yhdessä muiden kanssa eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain 32 ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 186/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 26/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 186/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 181/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 27/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 181/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 127/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 18/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 127/2018 vp sisältyvien 1.-18. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansanterveyslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 17/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 174/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2018 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 9/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 59/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 7/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 162/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys laiksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta tehdyn neuvoston päätöksen voimaan saattamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 8/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Ensin päätetään perustuslakivaliokunnan mietinnön PeVM 8/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä neuvoston päätöksestä ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 163/2018 vp tarkoitetun neuvoston päätöksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 163/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Neuvoston päätöksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 17/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 193/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n ja Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 9/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 119/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 6 luvun 10 §:n ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 120/2018 vp sisältyvät 1.-7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 190/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 11/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 190/2018 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 196/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 203/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle raideliikennelaiksi ja laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 29/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

Hallituksen esitys HE 220/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 144/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2018 vp

Pöytäkirja PTK 125/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

39. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 5.12.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.52.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen